

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Igazság és hazafiság

Írta: *Éfj. Abrányi Kornél.*

Budapest, április 14.

Gróf Andrássy Gyula, mint a Társadalomtudományi Társulat elnöke, tegnap megszégyenítette a magyar parlamentet. És pedig kétféleképpen.

Először azzal, hogy oly magas nivón álló, a magyar gondolkodásra és a nemzeti fejlődésre nézve oly fontos politikai beszédet mondott a kereskedelmi és iparkamara disztermében, aminőt a hónapok óta beszélő parlamentben a közállapotok kritikusai részéről egyet sem hallottunk. Másodszor pedig azzal, hogy mintegy hallgatóság beismerte, hogy bármilyen aktuálisak is azok a kérdések, melyekről elmélkedett, azok elmondására mégsem a parlamentet, hanem a Társadalomtudományi Társulat gyűlését kellett választania.

Gróf Andrássy Gyula ugyanis konstátálta azt az óriási hézagot, mely a nemzet tudományos élete és politikai fejlődése között tátong. S még mindig nem látja közelinek az időt, midőn a tudományos buvárlatok és vizsgálódások által felderített igazságok a nemzet politikai felfogásaival gyakorlatilag is összeolvadhatnak. Mert — ugymond — „a hazafi mindent feláldoz a hazáért, az igazságot is; a tudós mindenek fölé az igazságot helyezi. Ezért a tudós és a létért küzdő nemzet társadalom közt nehezen jön létre az igaz harmónia“.

De álljunk meg itt egy percre, s kérdezzük: mi hát tulajdonképpen ez a létért küzdő nemzeti társadalom? *Andrássy* megfelel reá. „Magyarországban átöröklött hajlam híján és a külső körülmények kedvezőtlensége következtében is *gyenge a tudományos szellem: pe-*

dig ha a társadalom számottevő része tudományos munkával komolyan, őszintén és behatón foglalkoznék, az eredményre, az emberiség kulturálcéljainak közönsége mellett is, *ráta-padna a nemzeti jelleg.*“

Majd ismét: „A magyar nem fordította lelkének erejét oly mértékben a szellemi munkára, hogy ilyenformán *nemzeti iskolát teremtsen.*“ — „Nemzeti irányu és nemzeti stíli fejlődésnek csak egy útja van: a *nemzet értelmiségének intenzív, erős, őszinte munkája.*“ — „Az igazságnak önmagáért való keresése nagy mértékben hat a *jellem fejlesztésére is.*“ — „E mellett a tudomány napról-napra növekedő politikai hatalom is.“

E szerint tehát az a nemzeti társadalom, mely egyfelől a létért küzd, másfelől egyedül számottevő: a tudományos vizsgálódások által felderített igazságokkal szemben még mindig *inferioris* helyzetben van. S ez valóban megdöbbentő jelenség volna, ha nem ellensúlyozná az az öröndetes tény, hogy ezt egy oly valaki konstátálja, aki a nemzeti társadalom számottevői közt egyike a legszámottevőbbeknek. Gróf Andrássy Gyula az, aki, habár talál méntséget azok számára, akik a hazafiságnak még mindig feláldozzák az igazságot is, — de ő maga nem áll közójük. Annál kevésbé, mert az a hazafiság, mely még ma is sok esetben hajlandó az igazság feláldozására, a legtöbb esetben tulajdonképpen nem is a valódi hazafiság; hanem csak kaszterdek, hatalmi önzés, vagy nemzeti hiúság.

És itt ismét egy más kérdés merül fel azoknak kapcsán, melyeket gróf Andrássy Gyula fölvet. Az a kérdés, hogy: miért is ül még ma is oly fojtó és nehéz köd a magyar közélet felett, akadályozva a körültekintést és az előrelátást? S miért, hogy sokszor a legközelebbi célok sem látszanak tisztán, s miért

kell oly temérdek időnek és fáradságnak kárbaveszni a sok botorkázás miatt?

Miért? — Főleg azért, mert hogy más igazságot ne említsünk, a történelmi és a társadalmi fejlődésnek *igazságaiból* még mindig *több áldozatik fel* a multból ránk maradt baliteleteknek és elfogultságoknak, mint amennyit bűnhődés nélkül elbirhatna az a küzdelem, melyet a nemzeti társadalomnak a létért kell folytatnia.

Pedig hát van-e szükség ezekre az „áldozatokra?“

Arról a magaslatról ítélve, melyről Andrássy nézi a dolgokat, ezekre az áldozatokra semmi szükség nincsen.

A magyar, mint keleti faj, roppant átalakuláson ment keresztül s kivívta helyét a polgárosult nemzetek közt. S ebben az átalakulásban az a legbecesebb, hogy bár folyvást az *idegen elemek* asszimilálása játszsa ebben a főszerepet, — *ez mégsem a faj-jelleg rovására történt.* Nem kopott le róla a keleti fajok harcias és lovagias zománca; — habár másfelől csak lassan párolog el belőle a polgári munkának és a tudománynak az a megvetése, mely a magyarnak századokon át a legnagyobb szerencsétlensége volt. Fájdalom, még ma is megvannak nyomai az *uri és nem uri* foglalkozások közti megkülönböztetésnek — s van egy dolog, amiben még mindig nem tudja kiküszöbölni magából a magyar a keleti jelleg hátrányait. Abban az egyben, hogy a mesét még ma is jobban hiszi, mint a történelmi valóságot, — s az illuziót ma is jobban szereti, mint az igazságot. Az a történelem, mely tanít és felvilágosít, nem kedves előtte: csak az, mely dicsekszik és hiúságának hizeleg. Bizonyos tévedésekhez ma is szent kegyelettel ragaszkodik és gyűlöli azokat, akik a tudományos vizsgálódások

TÁRCA.

ÚJ VILÁG.

— Történelmi regény. —

Írta: JÓKAI MÓR.

— Ott is tele van padlás, emelet esőves-kurkórával. Majd eljön érte palinkafőző, megfizet, mihelyt megkapja koncesszát fináctól, Bécsből.

— Hát a magtár feneke?

— Az mostan birka-akolnak használtatik.

— Hát a birka-akolból mi lett?

— Az szerencsésen leégett. Tolvaj juhász-gazda maga felgyújtotta, hogy be ne számoljon esett bőrökkel.

— Hát nem tudták uja fölépíteni?

— Nincs volt miből.

— Nem volt biztosítva?

— Ne adj Isten. Öreg földesur nem szekurált semmit. Azt mondta, Isten dolga vigyázni, csak Szent Flóriánt festetett falra. Azóta birka-bőröket, nagyobb bátorság okáért, mind felhordatom ide kastélyba.

— Az esett birkák bőreit a kastélyba?

— Innen senki el nem lophat őket.

— De lánchordtát! Én nem lakom egy házban dögbőrökkel!

— Csak lassan. Majd elgyün borszedő zsidó, elvisz valamennyit, pénzt ad érte.

Tihamér kíváncsiságból benyitott egy mellék-helyiségbe, mely vidámabb időkben a vadászaton elejtett zsákmány felhalmozására szolgált, ahon-

nan a pecsényének valót a szakácsok kiválogaták. Az is tele volt valamivel. De ő olyat soha sem látott. Egymásra rakva halommal, kalapnagyságu, tenyéryni széles, barnaszínű lepények, amikből valami különös illat terjedt.

— Hát ez mi a katymári fenyő?

— Ez, kérem alásan, a *makuka*.

— Makuka? Az apám sem hallotta hírét.

— Hja az nagy ur volt. De nekünk bocskorszj szorit. A mi zab termett az idén földünkön, mind el rekvirálták a generálisok. Itt van zsemben sok Anweisung! Nem tudom, kin keressem. Még buzát, rozst is elvittek volna, de azt szerencsére meglepte rozsa, szeme megszorult, csupa szemét, kutyának való, azt itt hattak. Hát már most lovakat tartunk makukával. Így hinak eztet, aki reepepogácsa, akiből kisutultak olajat. Most ezt sulyokkal összetörünk, szecskával felkeverünk, vízben beáztatunk. Ez az abrak.

— De ucesegélyen, az én lovam be nem veszi a makukát.

— Nono, csak azt lásson, hogy nincs más. Hát még majd széna helyett milyen jól esik neki reepezalma.

Tihamér még egy oldalajton nyitott be; az volt a hires konyha, a minél tökéletesebbet nem lehetett találni. Most is megvolt, de minden tűzhely, katlan tele rakva halmaz papirossal. Azt már nem is kérdezte, hogy ez a veszekedett sok papiross hogy került ide?

Tihamér bosszusan szaladt fel a lépcsőkön az emeletre. Láthatá, hogy a szép rácsos mellvédék mind birkabőrökkel vannak teleagatva. Benyitott a nagy cimterembe. Még ott találta a

középen a ravatalt, amelyről apja koporsóját elvitték, azóta ezt a termet nem takarították ki. Be akart nyitni az apja szobájába, de ennek az ajtaja le volt pécsettelve, a vármegye és az alispán pécsettével. Keresheti már azokat! A vármegye az örökös hazatértére várt, kinek holléte nem tudott. Most már itt az örökös, de a vármegye holléte nem tudatik.

No de hiszen itt van még a nőilakosztály. Boldogult édesanyja halála óta azokat a szobákat nem használta senki. Azok teljesen fel vannak szerelve, minden világi kényelemmel ellátva.

Az öreg Máttyás hajdu egyenesen odavezette fiatal urnőjét Katkával. (Aramics Cyrill hátramaradt a podgyászos brieskával.) Natália azt mondta, hogy ő rögtön le akar feküdni, az elmúlt éj izgalmai s a mai nap strapációi után.

Volt ott nagy dupla mennyezetes nyoszolya, párnákkal fölvetve, faragott tölgyfa-butorzat, a szoba azonban sokezt volt, hideg és bűzös. Valami emelyítő *büz* uralkodott benne. Katka sietett a bezárt ablakredőnyöket felnyitogatni, amivel azt nyerte, hogy egész serege az ott elhelyezkedett éjjeli bagolyfejű pillékek repült a szeme közé: nagy, surrögő kalálféj-pillangók, amik aztán szétrepkedtek a szobában, Natália nagy rémületére. Növelte az ijedséget egy özevgy denevér, akinek szintén ott volt a lakása az ablak között, s aki nyugalmából kizavartatván, szintén berepült a szobába zezzugos subogással. Natália elbujt előle az ágyfüggönyök mögé. Azt hallotta, hogy a bórégér szeret az asszonyoknak a hájába csimpajkoni és sikoltozott, hogy verjék ki ezt a rémállatot a szobából.

igazságaival azokhoz hozzá mernek nyulni. Innen származik az a számos ellentét a nemzeti társadalom számottevő elemeinek gondolkodása és érzése között. Gondolkodásában ez az elem is tud alkalmazkodni a valóságos viszonyokhoz, sőt tud gyakorlatias is lenni egészen a sivár opportunizmusig: de érzéseit táplálni még akkor is kell neki egy nem létező világ. Az illúziók mesevilága, melyből húsága táplálkozik.

Kik tesznek ennek a nemzeti társadalomnak nagyobb szolgálatot? Azok-e, akik azt mondják: egészségre válik, hogy morfinista vagy! — vagy azok-e, akik elveszik tőle a morfint? — Mindenesetre ezek az utóbbiak. Csakhoz ez nem megy könnyen. Mert a morfinista senkit nem gyűlöl jobban, mint azt, aki a morfint elveszi tőle. Képes agyonütni, ha módjában áll.

Azért örvendetes és nagyfontosságú esemény, hogy a tudományos igazságok kultúrához egy olyan államférfi csatlakozik, mint gróf Andrássy Gyula. Akiben nemcsak a kellő egyéni súly és pozíció van meg ehhez, hanem megvan az a rendkívüli diplomáciai tapintat is, melyet atyjától örökölt. Ez a finom tapintat felruházta őt azzal a varázsvesszővel, mely előtt ketténylik az előítéletek „Vöröstenegere” s lehetővé teszi, hogy midőn hirdeti az igazságkeresés szükségét minden téren, — ugyanakkor hatályosan köze is működjék, hogy bizonyos kiegyenlítéseket siettetni kell, hogy „az erők együttes működése mind nagyobb arányokat ölthessen.” hogy a „hazafiság” mind kevesebb igazság feláldozását követelje. Aminek egyébként mind kevesebb értelme is van ma, a jog, törvény és igazság korszakában. Mert az az igazság mind evidensebbé válik, hogy akárkik legyenek is a számottevő elemek a nemzeti társadalomban, a vezetés szerepe „a nemzet értelmiségének intenzív, erős és őszinte munkáját” illeti meg. S ha ezeknek a nagy igazságoknak aprópénzre való felváltására volt valaha alkalmas időszak, a mai mindenestre az.

De még egy nevezetes momentumot kell kiemelnünk gróf Andrássy Gyula elmélkedéseiből. Azt a kérdést, melyet fölvet, hogy kell-e félnie a magyar hazafiságnak azoktól az igazságoktól, melyek a szociológiai tudományok vizsgálódásaiban rejlenek? Erre a kérdésre Andrássy így felel: „Annál inkább

szabad tért engedhetünk a tudományos vizsgálódásnak, mert szilárd tudományos meggyőződése, hogy a fejlődést még kiszámíthatatlan időnkig a multnak szervezeti fogják előbbre vinni.”

Igaza van. A szociális vizsgálódás igazságit, sőt maga a szocializmus is, szívesen illeszkedik bele a mult szervezeteibe, ha az a szellem lengi át azokat, melyet gróf Andrássy Gyula képvisel. Ellenkező esetben pedig ezek a szervezetei önmaguktól kirohadnak el s az első szociális forradalom a levegőbe röpti.

Röviden egybefogva: azok az ellentétek, melyek a hazafiság és az igazság közt még itt-ott fennállanak, egyenlítősségek ki minél előbb. S ehhez a tudományos fejlődés alapjának szélesedése szükséges. Nem pedig az elzárkózás, a türelmetlenség és a keresvekeresett politikai, közgazdasági, felekezeti és társadalmi ellentétek kultusza.

S várva-várjuk az időt, hogy azok az eszmék, melyeket gróf Andrássy Gyula a kereskedelmi és iparkamara dísztermében fejtegetett — a parlament falai közt is visszhangot, érdeklődést és türelmes fogékonyságot találjanak.

A kultuszvita.

Budapest, április 14.

Volt idő, mikor Benedek Eleket kinézték a szabadelvűpártból, mert a kulturpolitikát, bár megszavazta, bírálni is merte. De azért kritizált a szabadelvűpárt akkor is, csak nem nyíltan. Azóta a parlamentarizmus sürgetésére, melynek a szélsőbal adott hangot, jelentékenyen változott a helyzet, s ma a parlamenti kritika nemcsak az ellenzéki pártok kenyere. Bírál a szabadelvűpárt is. Néha elég keményen is. De ha ma Kraszenay Ferenc, mikor személyes kérdésben felszólalván maga elismerte a parlamentarizmus helyreállítását ezen a ponton is, mégis kifogásolta, hogy a szabadelvű kritika mindig a kormány iránt való bizalomban végződik: — hát ez csak természetes. Azt már csak az ellenzék szeretné, hogy a szabadelvűpárt tagjai nemcsak rámutatnának bizonyos bajokra, de mindjárt bizalmatlanságot is szavazzanak a kormánynak. Ez már egy kicsit sok is volna. Míg azt panaszozták az ellenzék, hogy a többség csak szavaz: igaza volt.

De ha az is panaszozták, hogy a kritikából nem lesz bunkó: abban már nincs igaza.

Valami az, hogy a szabadelvűpárt a kritikában és ellenőrzésben semmivel sem marad mögötte az ellenzéknek.

Ime csak a mai ülés! Mindjárt az első szónok, Ballagi Géza, elég függetlenül és erőteljesen kifejtette a maga tapasztalásait, melyeknek alapján a felsőbb oktatás decentralizációját más formában sürgette, mint ahogy eddig kontemplálták. Égyenesen kimondta, hogy nem harmadik egyetemre, hanem a történeti multtal ékes vidéki főiskolák erősebb szervezésére van szükség. S ezt a véleményét, melyet talán nem helyesel a párt minden tagja, nyugodtan, sőt sűrű helyeslések között ajánlhatta a közoktatásügyi kormány figyelmébe. Vagy ott volt a mai szónokok között Werner Gyula, aki a szabadelvűpárt soraiból igazán erős akcentusokkal beszélt az oktatási törvényekről, melyek lehetővé teszik, hogy a nemzetiségi vidékeken az iskolák nemzetellenes törekvéseknek lehessenek fészkei. Werner Gyula az ő nyugodt, elegáns modorában erőteljesebb sürgetője volt az oktatás ellenőrzésének, mint bárki az ellenzék soraiból. Nem tartózkodott a bajok leplezetlen feltárásától és nem tartózkodott az orvoslás módjának megjelölésétől sem. Kimutatta, hogy még mindig rongyeteg sok az az iskola, mely nem a magyar nemzet számára neveli az ifjakat. Kimutatta, hogy a tankönyvbírálat lanyhasága s az állami ellenőrzés hiánya mellett a nemzetiségi iskolákban micsoda magyar nyelvre, micsoda magyar történelemre és micsoda magyar földrajzra oktatják az ifjúságot. De volt bátorsága kimondani, hogy bármennyire tisztelni illik minden autonómiát, az iskolák autonómiáját is: ez a kimélet nincs helyén ott, ahol a nemzeti szempont kötelességünké teszi az ellenőrzést. S nemcsak a tankönyvek erőteljesebb ellenőrzését követelte, de fölvetette azt az ideát is, hogy az adminisztráció államosításának keretében föl kell szerezni a szellemi vármegyét is. Ha a főispánnak van hadserege, melylyel a megye közbiztonságát, közegészségét védheti, nem szabad magára hagyni a szellemi vármegyét főispánját: a tanfelügyelőt sem. Minden járásban kell munkatársal bírnia. Mert a közoktatás nem kisebb érdek, mint a közbiztonság vagy a közegészség. S megpendítette Werner Gyula az oktatás államosításának eszméjét is. Látnivaló tehát, hogy a szabadelvűpárt szónokai se kisebb kurucok, mint a szélbaliak. Ha pedig mégis megszavazzák a költségvetést s

— Hozzon frissen egy sóprút, Matyi bácsi, aztán fát is hozzon fel, hogy befűthessünk a kandallóba. Hideg van.

Mátyás hajdu tőle kitelhető gyorsasággal igyekezett a kívánatnak megfelelni.

Natalia didergett, s az ágyfüggönyökbe takarózott. Valami gyanus zizergés vonta magára a figyelmét, aminek az okozata a nyoszolya fenekén létezett. Mi lehet ott?

A hajdu megjött a hosszonyelű bartvissal meg egy nagy rőszekötteggel. A sóprúval aztán kikergette a denevért az ablakon a Katka s betette utána a táblákat.

Most már csak be kellett volna fűteni. Katka vállalkozott rá, hogy ő majd megrakja a katlant, Matyi bácsi pedig tüzet gerjeszt. Ez nem volt olyan könnyű mesterség, mint manapság. Lipován még nem ismerték a gyufát. Ugy szoktak begyújtani, hogy tűzkövel acéllal tüzet esiholtak ki, az égő taplót aztán beledugták egy szalmaesutakba, s azt addig csóválták, amíg lángra lobbant.

— Hol veszszük a szalmát? — tudakozta Katka.

— Van az itt az ágyban, — vigasztalá meg a hajdu, s mint aki azt gyakorlatból tudja, odament a nyoszolyához s lenyúlt a derekalj alatt elhelyezett szalmaesutakba.

Ezzel aztán nagy katasztrófát idézett elő. Egyszerre rohant ki az ágyból cincogva egy egész család négy lábú, hosszufarkú, apró szörnyeteg.

— Csak pocikok, — nyugtatá meg Matyás hajdu az urnót, aki sikoltozva futott az ágytól a kandallóig, ruháit térdig emelve.

Ezek csinálták hát az ágyban azt a rejtelmes zizergést.

Valamennyi eltűnt egyszerre, egérlyuk volt a szobában elég.

No de a szalmaesutak égett már. Katka leterdelt a kandalló elé. Abban már készen találta a fűtésre megrakott rőszét, régi maradványát a háztartásnak; csak az égő csóvát kellett alája dugni.

De mielőtt ezt elkövethette volna, a rőszehalomból kiugrott egy rettenetes szörnyeteg: olyan mint az egér, csak hogy tízszer nagyobb, s keresztül szökve a Katka vállán, felfutott az ágyfüggönyein, végig a mennyezeten, onnan átugrott a szekrényre, ahol aztán eltűnt s semmi fenyegetésre nem jött elő többet.

— Ez már egy patkány, — magyarázta Matyás hajdu. Lesz ott még több is: majd kifűstöljük. S azzal kivéve Katka kezéből az égő szalmaesutakat, a rőzse közé dugta, ami egyszerre lángra lobbant, mire fertelmes szivóztás támadt a kandalló kürtőjében s olyan robaj, mintha egy lovas szakasz vágatna végig rohanva a falban és a felső padozaton. Egész garnizon patkány lehetett ott bekvártélyozva. Ez az egy csak előrs volt.

Natalia sirva fakadt.

— Biz ez csunya féreg, — dörmögé a vén hajdu; de lesz ennél még csunyább féreg is a kastélyban.

Szép biztatás.

Natalia futott ki a szobából, de Katka is vele futott.

— Én ebben a házban nem maradok!

A férjét kereste.

Tihamér éppen abban a pillanatban, amikor Natalia zokogva rohant be a cimenterembe, mondá ugyanezt Hruszkay urnak:

— Én ebben a piszkóférszekben nem maradok.

— Hja bizom, boldogult édes atya temetése

óta senki sem takarította kastélyt. Cselédek abszultáltak magukat.

Tihamér megölelte keblére boruló feleségét.

— Nem maradunk itten, megyünk a vadászlakba.

Hruszkay ur a süvege alá dugta az ujjait, úgy vakarta meg a tarkóját s csendesen dörmögé Tihamér fölébe.

— Nem lehet, kérek alázatosan, vadaskertben divokminik grasszálnak.

Azért mondta tőtel, hogy a fiatal asszonyka meg ne érte: nagyon megjedne. Azt teszi, hogy „orrvadászok”.

— Divokminik, — szólt Tihamér bosszusan, hát a jágerék mire valók?

— Azoktól elszedték puskákat zsandárok. Jelenteni kellett magukat.

— Inkább a divokminiktől szedték volna el a puskákat.

— Azok nem jelentettek magukat.

— Megyünk akárhová! — kiálta Natalia. A faluba, egy parasztházba! Itt én nem maradok.

A tisztartó megöröngatta a haragba jött urnó öklöre szorított kacsóját.

— Ne tessék lamentálni. Dehogy megyünk parasztházba. Itt van szép nagy tisztartó lakás, lesznek az én vendégeim, amíg kastélyt kitatarozunk. Van ott alkalmosság elég. Lesz szíves vendéglátás. Zsenácskám olyan szépen gondját fogja viselni tekintetes asszonyságnak, hogy no. Igen derék persona. Hiszen van szerencsése ismerni fiatal tekintetes urnak.

— Ühüm! — dunnögé Tihamér. Nagyon is jól ismerte.

— Ugy lesznek nálam, mint odahaza.

Azzal udvariasan nyújtá a karját az urnó-

bizalmat szavaznak a kormánynak, ez természetesebb, mint ha a szélbaliak — nem szavazzák meg a költségvetést a kultúra számára.

Az igazsághoz tartozik, hogy ugy Ballagi Géza, mint különösen Werner Gyula mély és őszinte hatást gyakorolt a t. Háza s mindkét szónokot számosan üdvözölték. S volt sikere a szabadelvűpárt harmadik szónokának, Dauer Antalnak is, aki szintén a nemzetiségi vidékek iskoláinak ügyét bolygatta s azonfelül nagyon helyesen hangsúlyozta a tanítói nyugdíjtörvény revizióját.

Az ellenzékéről ma négy szónok kért figyelmet. Az egyik, gróf *Benyovszky* Sándor, a maga rokonszenves modorában csak a tanítók jobb javadalmazásának sürgetésére szorítkozott, a másik három hosszabban beszélt. *Vertán* Endre volt a legérdekesebb, aki nagyjában ugyanazokkal a kérdésekkel foglalkozott, melyeket előtte Werner Gyula hozott szóba. De érdekes volt, értelmes volt s megérdemelte a Ház rokonszenves figyelmét. *Bernáth Lajos* és *Hellebronth Géza* inkább csak a 48: XX. végrehajtásának kérdésével foglalkoztak, ami már azért sem kelthetett nagyobb érdeklődést, mert ez a kérdés *Wlassics* miniszter ismert nyilatkozatával befejezettnek tekinthető. A néppártból ma senki sem beszélt, pedig szó-lásra még többen vannak följegyezve néppártiak...

A képviselőház ülése április 14-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Daniel Gábor*.

Jegyzők: *Szabó Pál, Lázár Árpád, Illyés Bálint*.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll Kálmán* miniszterelnök, *Wlassics Gyula*, *Cseh Ervin*.

A vallás- és közoktatásügyi tárca.

Ballagi Géza a jogi oktatás reformjáról beszél. A decentralizáció híve, mert a vidék egyes városai főcsoportjai és védőbástyái a hazafias szellemnek. Utal Sárospatakre, Pozsonyra, Pécsre stb. példákra. Nem hiszi, hogy volna valaki, aki irtóháborút indítana ezek ellen. Ellenkezőleg, istápolni kell. Általános a panasz, hogy a jogi pályán túltermelés mutatkozik. Pedig e nézetnek nincs kellő alapja, mert még nem rázza le a végzett joghallgató az iskola porát, máris kell alkalmazást találni. Ez nem mutat túltermelésre. Inkább az aránytalan elosztás ellen lehet panasz, továbbá az ellen, hogy sok a jogvégeztet prolektár, t. i. olyanok, akik az abszolútoriumon kívül nem mentek.

Nem tartja szükségesnek az új egyetem felállítását. Sem kellő anyagi, sem szellemi erőnk nincsen arra. A vidéki jogakadémiaikat kell filozófiai tanszékkel felállítani s így az egyetem rendszeréhez őket közelebb hozni. A decentralizáció mellett szól az is, hogy a jogakadémiaikon közelebb áll a tanítvány a

tanárhoz s a fegyelem is jobban érvényesül vele szemben. Utal a német kis egyetemek példájára, a honnan a legkiválóbb erők kerülnek ki. A mi egyetemeinken pedig nem csinál egyebet az ifjú, mint politizál s eszköze egyik, vagy másik politikai pártnak. Ezen csak a decentralizáció segíthet.

A vidéki főiskoláinknak tanári kara is kifűnök mondható.

Pichler Győző: A vidéki tanárok mind Budapestre gravitálnak. Példa rá *Ballagi!* (Derűültsg.)

Ballagi Géza: En nem gravitálok!

Zboray Miklós: Hisz itt van!

Ballagi Géza: Soha sem kívánkoztam a budapesti egyetemre. A vidéki főiskolák tanárai a nemzeti eszmét is jobban terjesztik, mint a fővárosiak. Jogi könyveink túlnyomó részében hiányzik a nemzeti géniusz. Pedig éppen az egyetemi tanároktól kell elvárni a nemzeti tudomány fejlesztését.

Rátér az 1848: XX. tárgyalására s hangoztatja, hogy e törvény végrehajtása nemzeti érdek. A protestáns hívek agyon vannak terhelve egyházi adóval, amely sok helyen az állami adó 5-6-szorosa. Kielégíti szótól a miniszternek az e tárgyban tett nyilatkozata s azért a költségvetést elfogadja. (Helyeslés jöbblelől.)

Gróf *Benyovszky* Sándor: Konstatálja, hogy a községek javazására nem bírja fedezni az iskolák költségeit. A néptanítók helyzete is sanyaru. Fizetés dolgában még a hivataloszolgákkal sem egyenranguak. A néptanítók helyzetének javítását sürgeti. Előadja *Veres József* határozati javaslatát, magát a költségvetés azonban nem. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Werner Gyula: Minden tárca költségvetése, kivéve a felség személye körülüli miniszterét, nagyobb összegre rag, mint a közoktatásügyi tárca költségvetése. De ezzel szemben az is igaz, hogy az utolsó tíz esztendő aiat e tárca kiadásai 140 százalékkal emelkedtek. Anglia az ő rengeteg költségvetésének tizedrészét szánja közoktatási célokra. Dánia és a francia köztársaság a tizenhatodrészt, Belgium a tizenegyedrészt, Svédország, Norvégia és a szomszéd román királyság a nyolcadrészt. Mi pedig egy milliárdos költségvetésünknek csak a huszonegyedrészt szántuk iskolai szervezeteink, egész közoktatásunk fenntartására s fejlesztésére.

Nincsen semmi állami cél, amelyre a jól teljesített hazafias kötelesség akkora öntudattal szavazhatok meg az olvasatlan milliókat, mint a magyar nép szellemi művelődésének céljaira. (Igaz! Ugy van jobbról és a szélsőbalon.) A kormány politikájának egyik törekvése a Bekics Gusztaf által legelőször föllállított, hirdettet és fényesen kifejlett ama tételben csucsosodik ki, hogy a szinmagyarságban szunnyadó nagy szellemi képességeket minél jobban fejlesszük ki. Ez a politika nem jelenli és nem is jelentheti a nemzetiségi vidékek iskoláigényének, az idegen iajok jégtáblái között túldokló magyarságnak elhanyagolását vagy éppen feladását. Csak azt jelenti, hogy ezentul a magunk vérért nem járjuk hajatodólvai és meztelít, azért, hogy fényes iskolalapokat építsünk ott, ahol azok a közoktatás céljait nem szolgálhatják. E tekintetben a nemzetiségi társadalom részéről a javulás kétségtelen jelei mutatkoznak, mégis vannak vidékek, ahol éppen a nemzetiségi társadalom magatartása folytán a méregdrága épületek konganak az ürességtől és nincs kit bennök hazafiságra tanítani. (Ugy van! Ugy van! jöbblelől.)

Közsegeink — azok a szegény, eladósodott köz-

ségek — igen gyakran nagy áldozatra is készek, mikor az állam az iskolákat a maga kezelésébe veszi át. De ezt az áldozatkészséget előzékenységgel kell viszonzni.

Az államosításra ráterve, bizonyos népiszkolák lehető államosításának híve, (Helyeslés a jobb- és baloldalon.) mert minden új iskola műhelye a nemzeti politikának. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Csak hogy ezzel szemben 800 esztendőnek történeti tapasztalásai arra intenek bennünket, hogy ebben az országban lehetőleg övünk meg minden önkormányzatot; övünk meg tehát az iskolák kormányzatát is egy feltétel alatt: ha nem szolgál menedéki nemzetelienes törekvéseknek. (Elnék helyeslés.) Ellenben könyörtelen eljárás szükséges minden önkormányzat, tehát minden iskola ellen, amelyről bebizonyosodik, hogy a nemzeti érdeket megvédeni vagy nem tudja, vagy nem akarja, tehát vagy gonosz vagy gyámoltalan. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.) Ez a kettős szempont kell hogy irányítója legyen államosítási kulturpolitikáinknak.

A népiszkolák terén híve minden államosításnak, amely egyrészt a községek és telekezetek, másrészt a kormány közt békés megegyezést utján jön létre, vagy ahol az iskolák kisajátítását nemzeti érdek követeli. Az összes elemi iskolák államosításának gondolata nagyon tetszetős és divatos és ennek oka nyilvánvaló, mert minél nagyobb mértékben nő a nemzetiségi és telekezetek igazgatás, annál többen hiszik az összes elemi népiszkolák államosítását annak a mentőcsónaknak, amelyen az emberi haladás és a nemzeti érdek drága javait a tenger vézei közül kiszabadítani lehet. (Igaz! a jobb- és baloldalon.)

A miniszter néhány évvel eelőtt új tantervet bocsátott ki a középiskolák számára. Ez a tanterv igyekezett a legújabb tapasztalatok igénybevételével megszűntetni pl. a tulerhelésnek és az ebből származó felületelenségnek bajait, de szemmel tartotta a testi nevelés fejlesztését is. Csáky Albán és Bezeczy Albert a testi nevelés kezdeményezésének terén a dícsőség. (Tetszés jöbblelől.) Az áltulak legelőször összehívott országos tornaverseny mély hatást tett a társadalomra és a testedzés gondolata győzelmesen járta be az országot. De a fejlesztésnek, a haladásnak érdeme a jelenlegi miniszterét, aki abban a kiadott tantervben és a kötelező játékdéutánok behozatalával nagy lépést tett előre ezen a téren. (Ugy van! jobbról.) De hol vagyunk mi még az angol testi nevelés eszményi fejlettségétől.

A középiskolai tanterv legfőbb érdemét abban látja, hogy emelni igyekezett a tanítás nemzeti színvonalát. De vannak az országban más iskolák, amelyek az ifjuságot nem a nemzet céljaira nevelik. 180 teljesen magyar nyelvű középiskolával szemben 15 idegen nyelvű középiskola áll. Miért tehát a nyugatlanság, gondolhatják azok, akik csak a dolgok felszínét nézik, de eletekedésnek arról, hogy törvényes értelemében a telekezetek tenn van tartva a jog, hogy az általuk alapított iskolák tanyelvét maguk határozzák meg, hogy tehát csak alkalomnak, időnek és pénznek kérdése, hogy a nemzetiségi középiskolák jobban elszaporodjanak. (Igaz! Ugy van! jöbblelől.) Egy sereg tanítóképző, felső népiszkola, kisedő és negyedélezer elemi népiszkola szolgálja nálunk az idegennyelvű művelődést. A tudás terjesztésének, a nép felvilágosításának gazdag forrásai ezek: ha kötelességüket úgy teljesítik, hogy nem jönnék összeütökösbe a magyar nemzet érzelmi világával, de mint a sárga-lázás vidék, veszedelmes betegségek terjesztői,

Ninette.

— A *Budapesti Napló* tárcája. —

Irta: *Marie Girardet*.

A lámpa élénk világánál ott állt Jeanne asszony az asztalnál és ráhajolt a himzésére. Finom arcéle határozottan rajzolódott bele a sötét falkárpitba. A lábánál alig tizesztendő lánykája játszadozott, bábuk, lapdák, apró figurák heverték körülötte szanaszét a szőnyegen. Olykor lopva felpillant anyjára Ninette, s nyilvánvalóan meglátszik rajta, hogy valami elhatározás támadt benne, amelyhez szavakat keres. Már-már szóra nyílt néhányszor az ajka, de csak néma maradt mindannyiszor. Végre összeszedi minden bátorságát Ninette és végül megkérdezi azt, amitől Jeanne asszony már évek óta félt:

— Anyáskám, meghalt az én papám?

— Nem, szívem.

— Akkor hát tengerészti?

— Az sem. De miért is kérdezősködsz, gyermekem? Beszélj talán valaki atyádról?

— Nem, de a barátóm ma a szüleikről beszélte a sétatéren. Mindegyiknek van papája, aki velük van, csak Miminek nincs. Az övé már meghalt, Susanne papája pedig egy hajón van, messze, nagyon messze. Mond hát, anyáskám, hol van az én papám?

Jeanne asszony a tenyerébe rejtette arcát. Múltjának minden emléke felvonult lelkében. A fiatal, szerettet férje, aki gyöngéd és hü, aztán a szomorú hetek, amikor a szívtől elszakadt, mig-nem az elhagyatottságnak borzalmas valósága rá nem tört. Akkor minden felvilágosítás nélkül a magányba menekült. Semmit sem akart többé tudni felőle, s a leánykáját, egyetlen kincsét magával vitte. A napok aztán multak rendre, esőndben, eltopmuntásban, a visszaemlékezésben, de Jeanne lelkében nem tért vissza a nyugalom. Egyedül maradt kiesikével és busan nézett elébe annak a pillanatnak, amikor a kis lány okos lesz és az apja felől fog kérdezősködni.

nek. Natália hagyta magát vezetni, gyanusan tekintgetve maga körül. Nem jön-e eléje az a hajdútól megjósolt féreg, ami még csunyább az eddigi ijesztgetőknél?

Ismét keresztül kellett menni a kukoricás tornácra.

Ott csakugyan látott valami új fenevadat Natália. Az is valami egérfajta, de zömök, tompa orru és kurta farku.

— Jaj, mi az? — sikolta fel Natália. Ugy-e, ez az a még csunyább féreg?

— Ne tessék félni, nyugtatá meg a tisztartó. Ártatlan állatooska: *gözü*, ha nem bántják, *hövesök*, ha ütök. Nem bánt senkit, de imádja kukoricát.

Mi jön hát még?

Amig a kastélyból az átelleni tisztartólakig átmentek, Tihamér szóhozotta, hogy hát Rubiánka hol van, hogy nem mutatja magát?

— Hja, kancellista most erdőt járja két urasággal szomszéd vármegyéből, azokat vezeti. Egyik Csunkó Dani, aki híres sertésproducens, ez keresi makkoltatást, másik Kókán Laei, kinek kell gubics. Ha erdőt megvizsgálták, megalkuszunk rá. Jó vevők, előre fizetnek. De nagyon kell alkudni velük. Ezt tessék rám bízni. En kérek ötezer forintot, Csunkó kinal ötszázat, utójára megegyezünk ezerkétszázba makkért, ezeregyszázba gubicson. Szép pénz. Makk, gubics. Akit nem kell se aratni, se szüretelni: magától leluh fáról.

Natáliának fogalma támadt, hogy micsoda bírtok lehet az, amelyen csak a vad fákról leluh-lott termök ezereket hajt be.

Tudná csak, hogy mibe kerül az az erdő!

(Folytatása következik.)

Jeanne asszony a keblére ölelte leánykáját, megsimogatta hullámos haját és először kezdett a leányával úgy beszélni, ahogy a nagyokkal szokás.

— Ninette, a te atyád eleinte nagyon kedves volt, de később... később nagyon nagy szomorúságot okozott nekem, úgy hogy el kellett hagynom. Aztán úgy lett minden, mint az esküvőm előtt. Csak éppen hogy te lettél az anyóm, te, szivecském, egyetlen vigasztalásom.

— Sohasem jön vissza a papám?

— Nem jöhet, mivelhogy én elmentem tőle.

— És te, anyáskám, te sohasem még vissza hozzá?

— Nem, Ninette.

— Miért?

— Azt majd később érted meg, gyermekem. En most már eleget beszéltem neked erről, s ha szeretsz, akkor sohasem beszélsz róla.

Elszántan vette újra kezébe a munkát, de szemének a nézése szomorú volt, s ajkát keményen összeszorította.

Részvétellel nézett Ninette az anyjára. Hanem a papájáról egy szeretett volna még valamit, bővebb részleteket tudni! De mert érezte, hogy ezzel fájdalmat okozna az anyjának, azért hát hallgatott és ábrándozni, képzelődni kezdett.

Egyszer, egy áprilisi délután, a Champs-Elyséesre vitték Ninette-et. Mint nagy, mozgó virágok, rózsásan, fehérén, kéken hullámoztak a gyermekcsoportok a cukorkaárusok és kocsiak között. Ninette is piros ajkkal, lobogó hajjal, csengő kacagással futkosott és tapsolt. Egyszer csak odajött hozzá egy idegen, aki már hosszabb idő óta vizsgálta.

— Jónapot, kisasszonyka! — mondotta Ninettehez. — Szabad tudnom a nevét, kis hölgy?

— Ninette Decourcelle.

Az idegen megremegett, aztán még barátságosabban mosolygott, odanyújtotta kezét a leánykának, aki belesapott s arra az a férfi megcsókolta a kis kezét. Majd kivette gomblyukából az ibolyát, odaadta a gyermeknek és eltűnt, a nélkül, hogy egyetlen felvilágosító szót mondott volna.

ha érzelmi és kulturai külválásra törekzenek és ha az érzelmi elmentek felkeltésében és kiéleltetésében keresik és találják meg a maguk feladatát. Ez iskolák némelyikében az érzelmi és kulturai külválás munkája folyik és elegendő nemzeti szempontból több, igen komoly természeti kitágas emelhető. Helvétien első sorban a magyar nyelv tanításának mértéke. Még mindig másfélezer népiszkola van, ahol a magyar nyelvet hivatalos bevalás szerint nem tanulják kellő eredménnyel.

Veres József: Hol a tanfelügyelő?

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Régi tanítókról van szó!

Werner Gyula: A magyar nyelvnek az iskolákban elsajátított ismerete olyan, mint az olcsó és a rossz aranyozás, amely a nemzetiségi tanuló elméjéről mindjárt lekopik, ahogy őt az életnek, a maga társadalmának szabad levegője éri. (Ugy van! a jobboldalon.) Ami a történelem-tanítás anyagát illeti, (Halljuk! Halljuk!), hát például az erdélyi evangélikus lutheránus felekezet középiskoláiban...

Veres József: Hozzá kell tenni: a szászokéban!

Werner Gyula: ... a IV. gimnáziumban Magyarország történelmét csak oly mértékben s terjedelemben tanulják, mint a mi állami elemi iskoláinkban; a VIII. gimnáziumban pedig kisebb mértékben tanulják, mint a mi állami polgári iskoláink harmadik osztályában. (Mozgás jobboldal.) Az elemi és felsőbb népiszkolákban nem Magyarországnak, hanem az osztrák-magyar monarchiának földrajzt tanulják... (Mozgás.)

Madarász József: Ugy van! Ez ország!

Werner Gyula: ... A határok, az ország területe, a népesség, az ipar, a kereskedelem, a művészet mind együtt tárgyalatik, mintha nem is volnánk külön állam, ahol a monarchia egész földje nem egyszer nevezetük államterületnek (Mozgás), ahol a monarchia 18 nemzetisége közé nemcsak hogy besorolják a magyar nemzetet, de tízedik helyre sorozzák, úgy hogy utánunk már csak a görögök, albánok, örmények és cigányok következnek... (Mozgás.)

Madarász József: Nagyon jól van! Így kell nektek!

Werner Gyula: ... A szerbek, a ruthének, horvátok, lengyelek, ebben a díszes névsorban mind előtűnik kevésbé. (Mozgás jobboldal.)

Kitagadja a történelemtanítás szellemét és bizonyítást egy tankönyvűl idézetek olvas fel. A honfoglalásról ez a könyv csak azt mondja, hogy Magyarországot minden jelentékenyebb harc nélkül foglaltuk el. (Mozgás.) Budavár bevételéről...

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: Melyiket? Tudni kell, a török-e vagy másik. (Nagy zaj.)

Thaly Kálmán: A 49-iki!

Werner Gyula: Lássuk Budavár bevételét. Ez mint katonai cselekedet is lényeges volt, egyike a leg-szebb hadi tetteknek mint politikai cselekmény pedig hazánk életére nagy befolyást gyakorolt, mert tulajdonképpen ezen a napon szabadultunk fel másfél-százszentendős török rabság alól. Ha a hidegségnek van iokozottabb fogalma, mondjuk, hogy jégbehűtött hidegség, (Derűtlenség) ez a tankönyv azzal írja le Budavár ostromát és bevételét. (Olvasa): „8000 brandenburgi katona vett részt Buda ostromában és elitolgálásában.“ Ennyi az egész. (Nagy mozgás.) Hol marad Petneházy, hol a magyarság és a hajduság, mert Magyarország fővárosának visszaoglásában résztvettek ők is és pedig vitézséggel és vérük

hullatásával. (Élénk tetszés.) *Eperjes.* (Halljuk! Halljuk!) Nemzeti szenvedéseink kalváriájának egyik leg-szomorubb állomása. Lássuk, szerzőnk mit mond róla? (Halljuk! Halljuk! Olvasa): „Kellemetlen örömepp módjára cseppent a győzelmű mómorba Karaffa tábornok vaskezü kormányzata.“ Hát hiszen Mátyás király kormányzata is vaskezü volt és mégis az igazságosságának és emberszeretetének mintájának jegyezte iel a históriá. De menjünk tovább. (Olvasa): „Ez időtájt jut Erdély is a Habsburg-ház jogára alá. Milyen kiváló érdeme volt Karaffa tábornoknak. (Nagy mozgás a Ház minden oldalán) aki itt nem volt olyan darabos és kevésbé volt előítéletes, mint Magyarországon.“ (Nagy mozgás.) Igaz, Magyarországon egy kicsit előítéletes volt ez a vaskezü tábornok ur. (Élénk mozgás.) Térdig járt a magyar emberek vagonában, hitében szabadságában és életében, (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) tetteinek emlékezetét oly magas bitólára szegte a magyar történelem, ahonnan azt több balandó ember keze le nem veszi; még e könyv szerzőjének sem sikerült levenni, mert még ő is szigorúan eitéli, mert azt mondja Magyarországot hóhéjáról úgy — mint egy alapítványi hőgyeस्कének — előitéletei voltak. (Mozgás.)

Itt van II. Rákóczy Ferenc. (Olvasa): „Egyéni nagyraevábsól s a francia politikától öszükölve, Rákóczy már 1700-ban öszszeszekeztet szót a kormány ellen.“ (Derűtlenség. Mozsás.) „Franciaországtól pénzsel segélyezve, az északmagyarországi kuruc bandákkal (Mozgás.) öszszekötetésbe lép és kiáltványt bocsát.“

Ezt a könyvet az erdélyi evangélikus-lutheránusok népiszkoláiban tanítják kisebb alakjában és tanítják eredeti, 86 lapos alakjában ezen gimnáziumunk nyolcadik osztályában. (Mozgás.)

Ime, vannak Magyarországon iskolák, amelyek nem nemzetet, a nemzet előjárát küzdenek. Lehetetlenég általában állam ellenörszéről beszélni akkor, amikor a tanfelügyelő a legjobb esetben egyszer láthatja meg az iskolákat, az esztendőnek 364 napján azt pedig akadálytalanul folyhat a fátalság lelkének megmértelözése. (Ugy van! Ugy van! a jobb-és a szélsőbaloldalon.) A közigazgatás reformja alkalmas átálakítatjuk ezt az intézményt is. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) és pedig a kerületi, megyei, mondjuk, megyei tanfelügyelők mellett szervezni kéne a járási tanfelügyelőket (Élénk helyeslés a jobboldalon.) a járási főszolgabírák, a járási orvosok, járási számvérvők mintájára. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Idézi Broughamot: Négy éve, hogy miniszter vagyok a koronának. Szándékaim tiszták. Egy hazafiu érzelmem nem tojtottam el keblemben, egy barátomat sem hagyam cserben, egy elvemem sem ártultam el, egyetlenegy szavamat nem szegtem meg. Egyetennegy árnyalhoz sem nyultam, tudva és akarva egy érdemtelen embernek sem nyultam kezét, és egy jóra való embert sem állítottam meg utjában.

Krasznay Ferenc: Es egy bizelgt sem utasítottam el magamtól. (Élénk helyeslés és derűtlenség a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Werner Gyula: Ha a közbeszóló az elismerésnek oly szavait, amelyekben tuizás nincsen, amelyek ő maga is, ha ezeken gondolkozik, kénytelen igaznak elismerni, bizelgésnek tartja egy oly beszéd keretében, ahol csak tisztán a nemzeti érdekek védelmé vállaltam magamra, akkor az ő megérkezése nincsen mit válaszolnom. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ninettek minden kedve elment a játéktól s nem akart együtt lenni a kis pajtásokkal. Egyre csak az idegen, előkelő urra kellett gondolnia s különösen az zavarta, hogy a neve olyan élénk hatást tett rá. Egyre csak bus, kék szemét látta, amint őt nézi. Valami rég elhalványodott emlék ébredt fel benne. Mintha az elenyésző multban már látta volna ezt az urat. S hirtelen ez a gondolat villant át a lelkén:

— Ha a papám volna!

A következő napok alatt pedig mindjobban megerősödött benne az a meggyőződés, hogy az az idegen az apja volt. Kétségkívül az, már az arcvonásaira is visszaemlékezik. Leirhatatlan elfogódottság hatalmasodott el rajta. Viszont akarta látni azt az embert és nap-nap után kereste a járókelők között. A nevelőnője látta ezt és megfigyelte. Mihelyt hazaértek, a nevelőnő elmondta tapasztalatait, de Ninette nem szólt egy szót sem. Jeanne asszony nyugodtan meghallgatta a dolgot, de titokzatos aggodalom borzongott végig rajta. Csöndes félelem fogta el az apától, aki minden jogának birtokában maradt. Meghagyta a nyugtalanokdó angol kisasszonyok, hogy sohase vigye többé Ninette-et a Champs-Elyséesre.

Másnap már másfelé sétáltak. Ninette keservesen sirt. Azt hitte, hogy megláthatja megint az idegent, s ez az álma töltötte be egész lelkét. Fel akarta találni újra az apját, meg akarta szerzeni a szeretetét és vissza akarta vezetni az anyjához. Az ő szelid, jóságos szemével csak nem lehet gonosz ember.

A Champs-Elyséesre csakugyan nem vitték többé Ninette-et, s az ismerlent, akinek az ibolyáját jól megörizte, nem látta viszont. Annnyira aggdóva táplált vágya teljesülhetetlennek látszott. Az ő anyáskája csak szomorúan és magányosan él majd tovább, ő maga pedig apjától leányka marad! Ninette kezdett szenvedni titkos bánatától. Arca, ajka elvesztette rózsás színét. Nem kereste fel többé kis pajtásait, élénk kacagása nem csengett többé a seiatéren. Jeanne asszony nyugtalanokdni kezdett és olykor bus halálsejtelmek bántották.

Hivatta az orvost, s az felette vérszegénynek találta a gyermeket.

— Sokat kell künn lennie, órákhozszat kell a friss levegőt szivnia, s a kicsikének leg-alább térszólóg mindent meg kell engedni.

Bármit teljesítették is az orvos rendeléseit, Ninette még sem tért magához, egyre halványabb és gyöngébb lett. Végül jött egy nap, amikor lábacsák megtagadták a szolgálatot, nem tudott kimenni. Agya fektetők, az orvos azt tanácsolta, hogy vigyék Arcaehonba.

A leányka erre könnyekben tört ki. Odahagyni Páris! Hisz akkor egészen vége az álmanak. Az orvos faggatta, hogy miért nem akar elmenni.

— Mondd, mit kívánsz? Anyáskád mindent megtesz, ami módjában van, ugy-e nagy-ságos asszony?

Es Jeannehoz fordult, aki csak bölintott a fejével.

— Mindent? — susogta a kicsike és reszketve emelkedett fel ágyában. — Mindent? ... Igaz ez, anyáskám?

Jeanne asszony odahajolt leánykájához.

Es erre Ninette, a nélkül, hogy fölnezt volna, mintha csak meg volna rémülve attól a hallatlan kérésről, amit ki akart mondani, halk, de határozott hangon ez mondogta:

— A papámat akarom látni. Nem akarok addig elutazni, amíg nem látom.

Jeanne arcról, amely halovány és merev lett, mintha minden élet eltűnt volna. Kétségbeesetten nézett gyermekéről az orvosra. Aztán leroskad a székre; leánykája makaes pillantásával kísérte minden mozdulatát.

— Látja, — mondotta panaszos hangon — anyáskám nem tesz meg nekem mindent, amit kívánok.

— Igaza van a kicsikének, — jegyezte meg komolyan az orvos — teljesen igaza van. En öreg barátja vagyok a családnak, nagyságos asszonyom, engedje meg, hogy elmenjek a Rue d'Antinbe... Egy pillanatil még néma maradt Jeanne

A magyar társadalom minden elfogulatlan figyelője kénytelen elismerni, hogy őseink erényei megögyratkozok, hibái pedig megnövekedtek. Mennyi része van ennek az elérésében a családnak az iskolának a társadalomnak, a politikának s mennyi része van a mi nemzetünk és államunk nehez, szinte végzetserüi körülményeinek, azt most nem kutatia. A költségvetést elötagdja. (Élénk helyeslés és élénzes jobboldal.) Szónokot számosan üdvözölték.)

Krasznay Ferenc személyes kérdésben kijelenti, hogy előbbi közbeszólását az igazság érzetében tette. Örömmel vette tudomásul a jobboldal szónokainak elfogulatlan kritikáit, de megdöbbenően vette tudomásul, hogy a beszédek végét rendszeresen dicsmúszszokta képezni a miniszterelnök személye iránt. Werner beszédében is ugyanazt találta. Közbeszólása életkülönbözet nem vonatkozta Wernerre.

Vertan Endre rámutat arra, hogy a nemzetiségekben a nemzetiségi öntudat dolgozik. Am ez nem magyar nemzeti öntudat s ellenkezik az egységes pontikái magyar nemzet törekvéseivel, sőt lényegesen is. E törekvések az 1868-iki nemzetiségi törvényvel vonulnak a harcba. Végrehajtása e törvénynek a politikai egység mellözését jelenti.

Ezután a középiskolák tantervét veszi beható bírálat alá, majd a népiszkola kérdéseit fejtegeti. Elvül kijelenti azt, hogy az iskolák államotitásának a híve s azt az elvet íleg a nemzetiségi vidéken öhatja érvényesíteni. E tekintetben nem riad el semmi költség-től. A költségvetést nem fogadja el. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.)

Einök az ü est felfüggeszti.

(Szünet után.)

Bauer Antal a néptanító ügyéről szól. A falusi tanítók hivatala minden országban nagyfontossággal bír, de talán sehol sem annyira, mint nálunk, nem nemcsak a legújabb nemzedék nevelése és tanítása van rájuk bízva hanem nemzetiségi vidékeken egy-szersmind legbefolyásosabb magyarsító elemei is hán-zárnak, kik arra vannak hívva, hogy ennek igaz magyar honföktat neveljenek, kik lelkesülni tudnak valamikor hazájuk boldogításáért és kézzek legyenek ezért mindenüket beáldozni; megkivánjuk a tanítótl, hogy a reá bízott gyermekek lelke nemesítőleg hasson, azoknak minden tekintetben jó példát mutasson, teendőit pontosan, odaadással és közelességűdással teljesítse és mindazért a sokért tulajdonképp egy gonddal teljes, mindenféle nélkülözéseknél kitétt életben reszesítjük, mely leg-több esetben neki csak a megéhetes minimumát biztosítja. A városi tanítónak annyival könnyebb, vagy legalább türethetőbb a sorsa, hogy szabad idejében privát-leckeit adhat és azáltal melékjűvedelmére tehet szert, míg a falusi tanító mindezeknek teljes hiányában szenved. Legrosszabb helyzetük van a falusi kántortanítóknak.

Miután minden tanítóknak egyenlő a képesíttsége és egyenlő a felelőssége, az osztatlan iskolánál működő tanítók pedig legnagyobb terhet viselnek, mert heti órászámuk is a legnagyobb és a tsítás is nehezebb, az iskolafenntartók pedig minden tanító után egyenlőképpen, azaz évi 24 koronával járulnak a tanító nyugdíjalphoz, az lenne igazságos, hogy minden tanító egyenlő nyugdíjban részesüljön és inkább a tanítónak hozzájárulási aránya emeltesse az eddigi 2 százaléknál magasabbra. Hogy mily nagy a falusi kántortanítóké sérelme, kitűnik abból is, ha azt veszzük, hogy a már említett osztálytanítók, a városi és

asszony, aztán ránézett az izgatott, gyenge kis lényre, az átlátszóan finom arccsárára. Elcsúszant arcal vetette el magától büszkeségét, — a kulcsot, amely szívet elzárta — s beleegyezett. A gyermek pedig boldogan csapta össze tenyerékeit, s gyöngy-piroság öntötte el arcát.

Aztán az anya és a leányka várakozott, s a szívük erősen dobogott.

Egyszer csak... lépések hallatszóttak künn a folyosón... a csengő megszólalt... az ajtón kopognak. Az „idegen“ ott állott a küszöbön s nézte azt a két lényt, amely az övé volt. A bünbánat fájdalom érzése szorongatta a szívet. Milyen sok évig volt hűtlen ehhez az asszonyhoz, ehhez a gyermekhez!...

— Papa! — ujjongott Ninette, s kitérta a karját, hogy megölelje az idegent.

Az pedig letérdelt az ágyacsánál, heves érzelm rohanta meg, arcát a fehér párnákba temette.

— Anyáskám, jöjj hozzánk.

Jeanne közelebb ment. A férfi fölkel, s szóból, melegen, lesütött szemmel kérte Jeanne bocsánatát. Egy kis ideig aztán csend volt a szobában. S a leányka szava hallatszik:

— „Bocsásd meg a mi vétkeinket, miként mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek“...

Jeanne legyöze suttagja a férje nevét és odanyújtja neki mind a két kezét.

— Drágám, — feleli a férfi — egész életem nem lesz elég arra, hogy jóvátégym a sok igaz-ságtalanságot. Tudsz-e majd feledni?

— Papa! — szól közbe Ninette.

Arra a gyermekhez fordul.

— Papa! — ismétli a gyermek, mintha végtelen boldogságot érezné azokért a szavakért.

A lemenő nap utolsó sugarai világotlák be a szobát, amelyben Jeanne annyit szenvedett. Most már egy szép jövő reménye ébredt a szívében, a szerelem új, friss bimbói titkon már fakadoztak. George pedig a felesége szemében elmult napok ragyogását látta meg.

állami tanítók mind legkevesebb 800 koronával vannak felvéve és hozzá még mindazoknak az 1893. évi tanítói fizetést szabályozó törvény szerinti az 5 évenként járó 100 korona ugynevezett „korpótlék” is beszámították a nyugdíjgyűnybe, melynél fogva tehát egy fiatal osztálytanító már 5 évi működése után p. o. 800 korona. 10 évi működése után már 1000 korona nyugdíjgyűnyt szerez, míg a szegény (alusi kántortanítóknak többnyire csak 400 korona tanítói fizetése van, melyet a 100 korona korpótlék sem emeli az eredeti 600 korona nyugdíjgyűnyre mindaddig, míg a korpótlék összege felül nem emeli a tanítói javadalmazást a 600 koronán.

Ha egy kis javadalmazással bíró tanító meghal, családja csak igen kevés nyugdíjban részesül, mert a jelenlegi nyugdíjtörvény szerint az özvegy, férje beszámítható fizetésének felét, egy árva pedig anyja nyugdíjának egy hatodát kapja, ha tehát egy 600 koronás nyugdíjban részesülő tanító meghal, özvegye 300 koronás nyugdíjat, egy-egy árva 50 korona neveltetési pótlókat kap, amiből a mai viszonyok közt még szegényesen sem lehet megélni.

A nyugdíjtörvényt, melyet 6 felsége 1891. december 27-én szentesített és mely szerint tíz év után új mérleg készítőnek a nyugdíjalapról, oda kellene módosítani, hogy egyforma szolgálati idő mellett egyforma nyugdíjban részesüljön minden tanító, vagy ennek családja; már 20–25 évi szolgálat után, betegség esetén, oly nyugdíjban részesüljön minden tanító, melyből képes tisztességesen megélni és elhalálozása esetén családja ne legyen a nyomornak kitéve, már az oklevél megszerzése óta eltöltött évek is beszámítandók lennének e nyugdíjgyűnybe a teljes nyugdíj ne 40, hanem legalább is 30 évi szolgálat után adassék meg; (Elnök helyeslés.) a nyugdíjgyűny pedig évi 1000 koronában állapítsák meg, mert ennek 60–70 százalékból, bár szegényesen, de mégis csak meg lehet élni.

Ha 32 millió korona kerül új országba, ha egész vagyonokat áldozunk mindenféle lényűzési kiadásokra, ha csupa hazafiságból három millió koronát adunk a Csorbai-tó megszerzéséért, terjesztjük ki hazafiságunkat szegény tsitónk sorsának enyhítésére is. A tételt elölgadjá. (Elnök helyeslés a jobboldalon.)

Bernáth Lajos az 1848. évi XX. törvényeikk végrehajtását kéri. Nagyon rászolgált erre a magyar protestantizmus, azzal a négyzázezresendős szüvevvel, amelyet a magyar alkotmányért, szabadságért volt kénytelen elviseini. Nem kérnek a törvényeikk végrehajtásának kapcsán valami különös kedvezményt, csak azt sürgetik, hogy az egyházi adókuics országserle méltányos mértékben szálutassék le. Nem ölgadjá el a költségvetést.

Hellebronth Géza a vallásérkölsi nevelés fejlesztését sürgeti. Az iskolák nem tehetnek meg hivatásuknak, mert nem az életnek nevelik növendékeiket, hanem az urhatnáságnak, amely már ugy is nagy mértékben pészitja társadalmunkat. Foglalozik a tanrenddel, különösen a matematika tanításával, amely aránytalan terheket ró a tanulóitjúságra. A történelemből is, a helvett, hogy a magyar történelmet tanítanak alaposabban, tanítják inkább annál rosszabbul a világtörténelmet. A fizikából is sokkal többet tanítanak, mint amennyi kellene. A tanfelügyelő sem igen állanak hivatásuk magaslátán, mert, mikor szemlét tartanak az iskoláknál, nem a komoly feladat teljesítése a cél, hanem az ünnepeletés, a banket Össeghasonlította a tanítói fizetések minimumát s e szerint a világvárosok közt Budapest, a kulturáramok sorában Magyarország áll leghatú.

Az ifjúsági egyesületek megalapítását nem pártolja, nem sokat fognak azok érni. Legfőkébb arról lesz jó az ilyen egyet, hogy a tanító a vezetésért valami preznetet kapjon.

Ernst Sándor: Bajuszoktót!

Hellebronth Géza: Az 1848. évi XX. törvényeikk dolgában Szentiványi Árpád álláspontján van. Veres József határozati javaslatát nem fogadjá el, s a költségvetést sem szavazza meg.

Elnök a tárgyalás folytatását holnap délelőtt 10 órára teszi át. Az ülést délután 3 órakor berekesztli.

BELFÖLD.

Koerber elutazás. Koerber osztrák miniszterelnök ma reggel visszautazott Bécsbe.

Gróf Batthyány Tivadar nyilatkozata. Gróf Batthyány Tivadar a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Több fővárosi lap országgyűlési rovatában olvasom, hogy én a képviselőház szombati ülésén olyan nyilatkozatot tettem volna, mintha az egyházpolitikai törvényekkel szemben annak idején elölgált álláspontomat megbántam volna. Ezzel szemben egyserűen kijelentem, hogy ily nyilatkozatot nem tettem.

Budapest, 1902. április 14.

Gróf Batthyány Tivadar,
országgyűlési képviselő.

A gróf e nyilatkozata után szívesen konstatajuk, hogy a képviselőházban nem tette meg azt a nyilatkozatot, Reméljük azonban, hogy csak a nyilatkozat nem történt meg, ellenben a megbánás igen. Es a fő végre is nem a nyilatkozat, hanem a megbánás.

Tisza István a királynál. Bécsből jelentik, hogy a király ma délelőtt az általános kihallgatás során gróf Tisza Istvánt is fogadta. A gróf valószínűleg azért jelentek ki kihallgatásra, hogy megköszönje a királynak családjához intézett részvétlívátat.

Osztrák válsághír. Bécsből ma az a hír érkezett fővárosunk politikai köreibbe, hogy Koerber hazaérkezése után az osztrák kabinet ma minisztertanácsot tartott s ezen elhatározta lemondását. A hírről, melyet itt a rendszerint jólértesült körök kétkedéssel fogadtak, bécsi levelezünk a következőket jelenti az éj folyamán:

Késő éjjel jelentik Budapestről, hogy ott Koerber lemondásáról beszélnek. A híresztelés úgy szól, hogy Koerber Budapestről való visszatérése után minisztertanácsot hívott egybe, majd beadta lemondását.

Itteni politikai körökben a leghatározottabban megcáfollják ezt a budapesti jelentést s utalnak arra is, hogy Koerber visszaérkezése óta nem volt minisztertanács. Ennek a híresztelésnek az alaptalansága nyilvánvaló abból is, hogy Ausztriában képtelenség miniszterválságot megkökáztatni, mielőtt a Reichsrath a delegáció tagjait megválasztotta volna. Nem is volt rá eset. Annyi bizonyos, hogy a budapesti tanácskozások után az azokról szóló jelentések nem szóltak valami nagyon kedvezően.

Politikai körökben hangsúlyozzák, hogy nincs miért a helyzetet pesszimistikusan megélni, de éppen úgy az optimizmusra felfogásra sincs ok. Budapestben csak a kereteket állapították meg a szakminiszterek tárgyalási számára, azonban számolni kell azzal a körülménnyel, hogy ezek a tárgyalások magok is hosszúra nyulhatnak.

Körülbelül ennyi szivárgott ki a budapesti tanácskozásokról és nyilván ez okozta, hogy már az itteni tözsűdén is beszéltek Koerber lemondásáról. Valószínű, hogy innen került az alaptalan híresztelés Budapestre, onnan pedig már mint hitlere érdemes jelentés jutott vissza.

Annyi bizonyos, hogy a budapesti tanácskozások egyáltalán nem tisztázták a helyzetet és hogy nagyon fontos pontokon nem sikerült a nézeteltérést megszüntetni. Így például a magyar kormány elnöke elfogadhatatlannak jelentette ki az osztrák ipar védelmére megállapított vámtételeket, viszont az osztrák kormány ugyanigy nyilatkozott az e célból felállított magyar vámtételekről. Szell Kálmán miniszterelnök nem volt hajlandó hozzájárulni az osztrák textil-ipar érdekében Ausztria részéről megállapított gyapjувámhöz, holott az osztrák textil-ipar a könnyű külföldi gyapjura van utalva és elpusztulna, ha a nehezebb magyar gyapjút volna kénytelen felvenni, amelyet az osztrák gyárak nem használhatnak.

Mindebből világos, hogy a helyzet nagyon kényes és a véleményeltérések válságos ponthoz érkeztek.

A sajtó az új országzásban. Amint már említettük, az új parlamenti épületben az uságírók karzata az elnöki emelvény fölé volt tervezve. Ez a hátrányos elhelyezés már régebben szóba került az uságírók és a Ház elnöksége közt és legutóbb valaki a képviselőházban is szóvá tette. Szell Kálmán miniszterelnök is osztotta az aggodalmat, kijelentvén, hogy az uságíróknak ilyen elhelyezése nem helyes. A munkájukat megnehezíti és ennek a felszólaló képviselők vallának elsősorban a kárát. Ekkor aztán már formális mozgalom indult meg a Budapesti Uságírók Egyesületében, mely azzal a kérdéssel foglalkozott hogyan lehetne a bajon segíteni? A képviselőházban ma híre terjedt, hogy akadt mód a hiba korrígálására, és a mozgalom, melyet Szell Kálmán nyilatkozata alapján indított az Uságírók Egyesülete, célt fog érni. E szerint a miniszterelnök és gróf Apponyi Albert házelnök hozzájárulásával az új országzás építő-bizottsága akként változtatta meg az eredeti tervet, hogy az uságírók nem az elnöki emelvény fölött kapnak majd helyet, hanem attól jobbra és balra építendő kis, földszinti pályólyokban. Ez a megoldás ószinte hálás örömet okozott a képviselőházi tudósítók közt és szíves örömmel fogadták a képviselők is, akik ekként az új parlamentben is, mint eddig, közvetlenül és könnyen fognak érintkezhetni a pártjukbeli lapok tudósítóival. Itt említjük meg, hogy ma délelőtt Szell Kálmán miniszterelnök, gróf Apponyi Albert házelnök, Kossuth Ferenc, Csévosy Béla házagny és Dessenffy Arisztid titkár az építőbizottság tagjaival helyszíni szemlét tartott az új országzásban; különösen a képviselőház üléstermének hiányait vették számon. Kossuth Ferenc felszólalására az építő-bizottság elhatározta, hogy a légütési szerkezetet, mely eddig a képviselőház széke alatt volt elhelyezve, megváltoztatják. A légütés a terem oldaláról és közepéről fogja ársztani a meleget. A szemle délelőtt tíz óráról déli tizenkettőig tartott.

A képviselőház bizottságából. A képviselőház zárszámadási bizottsága ma délután 5 órakor Schmidt József elnökle alatt tartott ülésében a földmívelésügyi tárcá 1900. évi zárszámadásait tárgyalta. A kormányt Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter és nemeskéri Kiss Pál képviselő, a legelsőbb számcsék részéről pedig Rakovszky István elnök és Dárday Sándor alelnök volt jelen. Elöadó Mayer Károly volt. A tárcá zárszámadásainak vitájában Darányi miniszter, nemeskéri Kiss Pál államtitkár, Rakovszky számszéki elnök, Kracsmarik János és Szüllő Géza vettek részt.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ugyancsak ma délután 5 órakor Falk Miksa elnökle alatt ülést tartott, hogy az indemntynek május hó végéig való kiterjesztéséről szóló törvényjavaslatot tárgyalja. A kormányt az ülésen Szell Kálmán miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter és Papp Elek osztálytanácsos képviselték. A javaslatot Neményi Ambrus elöadó arra a körülményre való tekintettel, hogy a Ház költségvetési tárgyalása még egyre tart, sőt fontos részei még hátra vannak, elfogadásra ajánlja. Hosszabb eszmeosere után, melyben Kossuth Ferenc, Barta Ödön és mások vettek részt, felmerült az a nézet, hogy talán helyes volna a felhatalmazást mindjárt június hó végéig kiterjeszteni, miután nincs kizárva a lehetőség, hogy május végével talán a költségvetés tárgyalásának némely formalitása még függőben lesz.

Szell Kálmán miniszterelnök ehhez az indítványhoz a maga részéről is hozzájárult, megjegyzi azonban ez alkalommal, hogy maga is tarthatatlannak tartja a hosszú budgettárgyalásokat, de az idén az országgyűlés késői megnyitása s az új erök bemutatkozása szintén hozzájárultak a vita elnyújtásához. Ö szeretne a pártok kölcösűns megállapodásával a jövőre valamely módoszatot behozni, mely a költségvetési vitákat megrövidítse; ez a parlamentarizmusnak érdeke. A javaslatot ezután elfogadták és határidejét június végéig kiterjesztették.

Az abrudbányai mandátum. Abrudbányáról táviratozzák a Budapesti Tudósítónak: dr. Komlóssy Ferenc kanonok a reménytelen mérközés elől visszalépvén, elutazott. Cserben hagyott hívei falragaszokon Légrady Károlyt jelölik képviselőnek. Dr. Rosenbergy Gyula pártja erősen áll.

Peticiók a Kurján. A Kuria ma két peticiót tárgyal, az ökörmeseit és a verbóit. Az elsőnek tárgyalását annak idején azért szakították félbe, hogy a választók hivatalos névjegyzékét a belügyminisztériumból beszerezzék. Míor ez megvolt, a Kuria elrendelte a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy guóf Teleki Gyula, a megválasztott képviselő, csakugyan megvesztegetésnek, presszióznak és egyéb törvénybe ütközö cselekménynek köszönheti e mandátumát? A vizsgálatnál a kossai ítélőtáblát bízták meg. — A verbói peticióknak mai folytatáság tárgyalásán a Kuria a kiküldött vizsgálóbíró által a helyszínen fölött jegyzőkönyvek alapján ítét. Valasek János tót nemzetiségi képviselőt a kisebbségben maradt ellenél nemzetiségi izgatással vádoitá. Mikor tavaly öszszel programbeszédet mondott, Kokován község piacán azzal tüzette választóit, hogy ez a föld tót föld. A tótokat elnyomják, azért követeli, hogy a törvénykezés és iskolák nyelve a magyar helyett tót legyen, mi, ha nem teszük a magyaroknak, menjenek vissza Ázsiába, a honnan jöttek. Zachár Emil kuriai bíró három csoportban ismertette a váliomásokat. Az első terhelő a képviselőre, a másik nem mond semmit, nem emlékszik semmire, a harmadik határozottan a képviselőt veszi pártfogásába, s azt állítja, hogy hazafias beszédben a magyarokat testvéreknek nevezte, a kiskel egyetértően verlék ki a tótok a török-tatárt — Ázsiába. A vizsgálat alatt, mikor a tanukat kihallgatták, ott volt dr. Fajnor János, a választás védője, Valasek képviselő kísérelében. Fajnor befolyásolni is akária a tanukat. Chromoda József kokovat ségédilekés, a koronatanu, aki a nyilatkozatokat gyűjtötte, oly ellentétes vallomásokat tett, hogy a vizsgálóbíró nem eszette meg. Valasek képviselőt is kihallgatta, de őt sem engedte esküre. A terhelő tanuk egybehangzóan azt vallották, hogy Valasek csakugyan Ázsiába akarta a magyarokat küldeni, míg hívei azt állították, hogy egyserűen, osztatlan Magyarországról szónokolt, amelyhez a tótokat ezeresztendő barát-ség üzi s azt kívánta, hogy még legalább ezer esztendőig e hessenek együtt Ázsiát is emlegette, ahova a tót-magyar vitéség a pogányokat tüzte. A bizonyító eljárás befejezése után ifjú Erdélyi Sándor, a peticiónlak meghatalmazottja és Fajnor János védő mondták el pörbeszédüket. A tárgyalás holnap folytatják.

A Kis Ernő szolnoki mandátuma ellen beadott peticiót a Kuria május 13-án tárgyalja.

Sátoralja-Ujhelyről írják a Magyar Távirati Irodá-

nak: A sátorlaj-új helyi választókerület függetlenségi pártja idős Mecser Gyula választási elnököt tudvalegyően erőszakossággal vádolta. A Kuria el is rendelte a vizsgálatot Dókus Ernő szabadelvű párti képviselő választása ellen, mely dr. Julász Andor kassai táblabíró vezetése alatt már huszonöt nap óta tart. A függetlenségi párt tanuinak egy része látta, hogy a választási elnök erőszakosságokat követett el, a másik része nem emlékszik rá. A szabadelvű párt tanui pedig súlyos dolgokat vallanak a függetlenségi Buza-párt erőszakosságairól. A tegnapi nap nagy eseménye Kozmai Kun Frigyes helyettes választási elnök vallomása volt. Ő az 1861. év óta folyó képviselő-választásokban résztvevő, de oly lehangoltságot, mint amely most a választásnál a terrorizáló ellenpárt által megfélemlített Dókus-pártnál uralkodott s oly terrorizálást, mint amely a függetlenségi Buza-párt részéről gyakoroltatott, nem tapasztalt. A Buza-pártnak már nincs sok tanúja, a Dókus-párt pedig csak most kezdte a vidéki tanukat kihallgatni s úgy látszik, hogy a vizsgálat közepéig sem jutottak még el.

A kézdívásárhelyi választás. Kézdívásárhelyről jelentik, hogy az ottani szabadelvű párt tegnap tartott gyűlésén képviselőjelöltül báró Szentkereszthy Bélát kiáltotta ki. A választás szerdán lesz. A képviselőválasztásra ideérkeztek Nessay Pál és Szabó Kálmán függetlenségi képviselők. A függetlenségi választók tegnapi gyűlésükön Kovács János gabonakereskedőt jelölték, aki azonban nem fogadta el a jelöltséget. Holnap újabb jelölő-gyűlést tartanak.

KÜLFÖLD.

Az Alldeutscher Verband kudarca. Berlinből táviratozzák: A *Nationalzeitung* jelenti: Az Alldeutscher Verbandnak Magyarország Erdélyrészi és bánsági városaihoz tervezett kirándulását egyelőre elhalasztották, állítólag azért, mert kevés résztvevő jelentkezett.

A bolgár fejedelem Pétervárot. Pétervártól táviratozzák: Ferdinánd bolgár fejedelem május 26-án (orosz naptár szerint) érkezik ide, hogy meghívja a cári párt a szabadító cárszobrának és a Sípkaszorosban emelendő emlékműnek alapköveteléhez. A fejedelem magával hozza a cárszobrának mintáját is.

A porta konfliktusai. A macedon kérdés eddig csak a balkáni zavargások révén foglalkoztatta a diplomatákat. Most azonban diplomáciai tárgyalások okává és célpontjává lett az úszkúbi érsekiség betöltése ötletéből Erseknek a szerb *Firmilian* kívánta Szerbia, holott Bulgária bolgár embert kívánt oda. A porta, amelynek döntenie kell az ilyen esetben s amelynek megerősítési joga van, megígerte Bulgáriának, hogy a szultán nem fogja megerősíteni *Firmiliánt*. A szultán azóta értesült arról, hogy a konszekrációt az orosz cár kívánja s az ilyen kiséskésé miatt nem akar összetűzni az oroszok uralmódjával. A bolgár exarcha haladéktalanul felkerekedett a bolgár diplomáciai ügyvivőt és vele, valamint a kereskedelmi ügyvivőt a szultán első titkárához sietett és nála, majd *Seinovev* orosz nagykövetnél tiltakozott az úszkúbi archimandrita konszekrációja ellen. *Seinovev* kereken kijelentette, hogy a szultánnak teljesíteni kell a cár akaratát. A bolgár urak erre az úszkúbi metropolitához fordultak és arra kérték, hogy szervezen tüntetéseket a konszekráció ellen.

Az eset nagy port vert fel Bulgáriában. Szófiában az egyetemi tanárok kezdeményezésére tegnap az összes pártok vezetői és előkelőbb tagjai gyűlést tartottak. A gyűlés egyhangulag elhatározta, hogy feliratot intéz a bolgár exarchához, amelyben kijelenti, hogy hajlandó őt *Firmiliannak* úszkúbi érsekéi való jószentelése ellen folytatott *küldetésében támogatni*. Elhatározták továbbá, hogy küldöttséget menesztnek a minisztertanáchoz, amelyet fel fognak kérni, hogy a lehathatóságban támogassa az exarchát. Végül megígéri a patriarkának, hogy az összes pártok támogatni fogják és Szófiában s az egész országban népgyűléseket fognak tartani. A határozatok végrehajtására valamennyi párt kiváló tagjaiból álló bizottságot alakítottak.

A bolgár kormány is állást foglalt már. Ma jegyzéket küldött a portához, tudomására adván, hogy *Firmilian* megerősítése esetén nem vállal felelősséget a macedonok magatartásáért. Két bolgár századot a határra küldték a csapatok megerősítésére.

A Bulgarion felhivatalos lap cikket közöl *Firmilian* felszentelésének kérdéséről. A lap megütöztetését fejezi ki, hogy a *kényes és veszedelmes kérdést* éppen most vetik fel. A lap kiemeli, hogy mily döntő fontosságú a bolgár nemzetre egy szerb embernek úszkúbi püspökké

való felszentelése és így folytatja: A bolgár kormány megtette kötelességét úgy a nemzeti érdekekkel, mint az európai hatalmakkal szemben is, midőn a hatalmak kormányait és a portát figyelmeztette a veszélyekre, melyeket *Firmilian* felszentelése a Balkán békéjére nézve maga után vonhatna és midőn a legerélyesebben támogatta a bolgár exarcha tiltakozását e felszentelés ellen. Most már azokra a hatalmaknak a dolga, amelyek oly nagy érdeklődést mutatnak a béke fenntartása iránt, hogy elhárítsák a békét legnagyobb mértékben fenyegető momentumokat, azt tanácsolva a szultánnak, hogy a felszentelést ne engedje meg.

Szófiából táviratozzák, hogy a különböző pártvezérek által *Firmilian* felszentelése ügyében a bolgár exarkához intézett távirat következőleg hangzik:

A bolgár nép nevében legnagyobb rokonszenünket fejezzük ki szentségnek a *Firmilian* öröhimandritának úszkúbi metropolitává való felszentelése ellen tett lépésekhez. Működők szentségét bátran és támogatásunkban bízva a szent bolgár egyház jogainak megvédelmezése érdekében.

Ezt a táviratot aláírta Zankov, Karavelov, Gsov, Petkov, Radoszlavov és Petkov tábornok.

Az osztrák képviselőházból. Bécsből táviratozzák: A képviselőház folytatja a népbőljáról szóló cím tárgyalását. *Gessman* az utolsó szónokokkal polemizál és azt mondja, hogy a munkásosztály nincs kizárva az oktatásból, különösen Bécs és Alsó-Ausztria többet tesz a népoktatásért, mint Nyugat-Európa legnagyobb városai, de viszont egy országban sem tesz olyan keveset a népoktatási kormány, mint Ausztriában. A szónok aztán a szociáldemokraták és egyes német néppártiak ismételt zajos közbeszólásaitól félbeszakítva konstatálja, hogy a tanító legyelemi szabályai Németország legszabadelvűbb városaihoz viszonyítva enyhék. Visszatartja azt az állítást, hogy a keresztény-szociálisták az iskolakötelezettség leszállítására törekkenek. A szociáldemokraták hosszantartó zajos tiltakozásai között, amelyek a keresztény-szociálisták részéről lármás tüntetésre vezettek, helyreigazítja *Seitz*nek az iskolák e papszólásáról és a tanítók ellen való legyelemi eljárásról szóló állításait. Beszédre végén heves szóváltás támad a keresztény-szociálisták és *Völk* között, aki egy közbeszólásával sértően nyilatkozott Alsó-Ausztriáról.

Hartel közoktatásügyi miniszter a közoktatásügyi kormányzat ellen felhozott támadásokat visszautasította és kijelentette, hogy ő mindenkor védelmezte a tanítószágot, mely kedvezőtlen anyagi és erkölcsi viszonyok közt derekans megteszi kötelességét és az iskolai ügyet oly színvonalra emelte, melyet ugyan inkább a külföldön méltányolnak, mint itt. Ezután *Michejda* visszautasította a lengyelek részéről az árulás és a nagylenyeg eszmék propagálásának szemrehányását. A legközelebbi ülés holnap lesz.

Tienocin erőideinek lerombolása. A *Times* jelenti Pekingből tegnapi kelettel: A szövetséges csapatok parancsnokai tegnap abban állapodtak meg, hogy Tienocin igazgatását vagy az erődök lerombolását, amelyet az 1901. április 6-iki érdekeletlen elhatároztak, vagy július 1-éig fenn tartják, de semmiesetre sem adják át előbb, mint négy héttel bizonyos feltételek eltagadása után. E feltételek közül a főbbek ezek: A kínai kormány köteleznie kell magát, hogy az erődöket nem építi fel újra, sem új erődöket nem épít Pekingben, Takuban és Sanhaikvanban. A városban nem szabad 2500 embernél nagyobb kínai rendőrséget tartani és a kínai csapatoknak nem szabad 30 kilométernél közelebb jönniük a városhoz. A peking-sanhaikvani vasutat csak akkor adják vissza, ha a szövetséges csapatok parancsnokai beleegyeznek. Ezeket a feltételeket most akarják átadni a kínai kormánynak, de mint hogy a német követ tegnap a Nagyalhoz utazott, egyelőre elhalasztották.

A belgiumi munkásforradalom.

Budapest, április 14.

Ma általános sztrájkot kezdtek a belga munkások. Ez a fegyver hatalmasabb és veszedelmesebb, mint az eddigi zavargásoknál használt revolver, kés és ökl. Az összes iparágak hirtelen megdermednek s velük megszűnik a társadalmi termékeny élet. Ma, midőn a munkások e hathatós fegyvert ragadták kezükbe, vezetőik tanácsára lemondtak a fegyveres zavargásokról, annál is inkább, mert a mindenütt konszignált katonaság drákói utasításokat kapott. Fontos dolgok várhatók Brüsszelben, a veszedelem éppen nem eszékent s mert valamely hatalmas kitérés van készülékelben, hát *Lipót király* biztosabb helyre távozott: Ostendébe.

A tegnapi és szombati nagy zavargások

áldozata, amennyire eddig kitudódott, öt halott és kétszáz sebesült. Ennyiről számol be a hivatalos jelentés. De az áldozatok számát bátran még egyszer annyira tehetjük.

Brüsszel, április 14.

A sztrájk általános a központi szénmedence szénbányáiban, üveggyáraiban és kohóiban, beleértve a *marieumontakait* és *bascupiakat*, továbbá a *seraingi* medencében, a *Vielde-Marriage* szénbányáiban, a *seraingi Bon Buvour* és *Concordé* bányáiban, a *jemappesi Gérard Crose* és *Petite Bachure* bányákban és a *selisinni* vasöntőkben.

Brüsszel, április 14.

A szociálisták tüntetése a vidéken is *veszedelmes arányokat* ölt. A részletes tudósítások még hiányoznak. A kormány nagy előkészületeket tesz a veszedelem elhárítására.

A *Petit Bleu* szerint a kormány tagjai között többen azt kívánják, hogy a kormány a rend fenntartását keddtől kezdve *katonaságra bizza*, miért is a harmadik korosztályuk behívása minden percben várható.

Tegnap késő este a *Népháza* környékén lévő utcákban összeütközések voltak, amelyekben öt ember megsebesült, egyikük halálosan. Tizenhat embert letartóztattak.

La Louvière, április 14.

A *Jeunes Gardé Socialiste* szövetség titkárát és a *Bassin du Centre* szocialista gárdájának elnökét elfogták. Az 5-ik sorsyálogozredet Antwerpenből iderendelték. Polgárorség járja be a város utcáit.

Lüttich, április 14.

Ma reggel a kőbányák munkásai sztrájkba léptek. Poulseurban a plébániát, a káplány házat, a katolikus irgalmas nővérek zárdáját és a kőbányatulajdonosok lakásait kövekkel dobálták.

Charleroi, április 14.

A *charleroi* medence legtöbb szénbányájában ma megkezdtek a sztrájkot. 40.000 munkás közül 15.000 beszüntette a munkát. Ellenben a témpari gyárakban a munkások majdnem teljes számmal jelentek meg a munkához.

Brüsszel, április 14.

A *Peuple* szerint legközelebb 125.000 bányász, 50.000 ércművi, 20.000 üvegsmunkás lép sztrájkba. A szénbányákat és vasgyárakat katonaság szállotta meg, mert félt, hogy a sztrájkolók hatalmukba kerítik.

Békeremények.

— A délafrikai tárgyalások. —

Budapest, április 14.

Szombat reggel óta Pretóriában tanácskoznak a délafrikai boer vezérek, akiknek *Kitchener* a palotája mellett adott szállást. Pretóriába érkezett *Milner* is, úgy hogy valamennyi számottevő faktor együtt van már, hogy megkezdje a békekötés előmunkálatait.

Ugyanílyen komoly tanácskozások folytak vasárnap Londonban, *Chamberlain* lakásán. Ezekről a tanácskozásokról a *Times* azt jegyzi meg, hogy nem döntő fontosságúak, mert *Salisbury* és *Balfour* nem volt jelen. Nyilván inkább *Chamberlain*nek a kabinetben való maradásá vagy távozásának eshetősége volt a tanácskozás tárgya. *Chamberlain* különben tegnap kihallgatáson fogadta *Edvard* király, azután magánál tartotta ebédre. Nyilván sok fontos kérdést kellett tisztáznunk és feltehető, hogy a király, aki egyre inkább óhajta a békét, lelkére beszélt *Chamberlain*nek. Egyes lapok tudni vélik, hogy a boer vezérek kérdést intéztek az angol kormányhoz, mely feltételek mellett hajlandó békét kötni. A kormány állítólag azt válaszolta, hogy a boer vezérek dolga az első javaslatokat megtenni. A politikai klubokban még mindig biznak a béke gyors elérésében. Ha most sem sikerül békét kötni, úgy az angol közönségben nagyon heves reakció fog kelteni e hirtelen és intenzív remények elhervadása.

Köln, április 14.

A *Kölnische Zeitung*nak jelenti londoni tudósítója: Itteni előkelő politikai körökben vérmes reményeket fűztek a boer vezéreknek Pretóriába való érkezéséhez, s mikor a transvaali és oránjei vezérek a megindítandó tárgyalásra közös eljárásban állapodtak meg, akkor *Kitchener* szombaton este jelentést tett a kormánynak. Nagy akadály a békétárgyalásnak, hogy a boer vezérek az amnestiának megadásától teszik függővé a fegyverletételt, és hogy a boer vezérek által megállított feltételeket elsősorban a csapatoknak is el kell fogadniuk, pedig a fokjöldi felkelők és a külföldi kalandorok aligha fogadják el azokat az amnestia biztosítása nélkül. Kormánykörökben az eddigi tárgyalások eredményéről nem nyilatkoznak megelégedéssel.

London, április 14.

Az alsóházban *Balfour*, a kincstár első lordja kijelenti, hogy a kormányannál szombaton közölte Lord *Kitchener* a boer vezérek üzenetét, melyre elküldték a választ. A kormány további közléseket vár. (Tetszés.) *Hicks-Beach* pénzügyminiszter benyújtja a költségvetési javaslatot, mely a deficitet 45 1/2 millióra előírja és egyebek közt azt javasolja, hogy a jövedelmi adót egy pennyvel emeljék fel, továbbá 3 pence 5jstromozási vámost vessenek a gabona mázsájára és 1jstromozási mázsjára. Ezáltal a deficit 35 1/2 millióra redukálják, amit 32 millió font sterlinges kölcsönnel és az államkincstár feleslegeivel fedeznek.

London, április 14.

Kitchener jelenti Pretóriából: *Colenbrander* ezredes 3-án megtámadta *Beyer* táborát. Angol részről egy hadnagy elesett, *Murray* ezredes súlyosan megsebesült, egy hadnagy és öt ember könnyű sebet kapott. Az ellenség részéről elesett, megsebesült és fogságba esett 108 ember. *Termin* ezredes csapatát Bulfontain mellett egy számra nézve erősebb ellenséges csapat támadta meg. Angol részről elesett egy tiszt és két katona, megsebesült 14 ember. Az őrjáratnak egy része fogságba esett. Nyugat-Transzáiban, *Rocival* közelében az ellenség e hó 11-én megtámadta *Kekewich* ezredest. Kemény harcra került a dolog, amely az ellenség visszaverésével végződött. A boerok 44 halottat, köztük *Paigiet* parancsnokot és 54 sebesültet hagytak a csatatéren. Azonkívül 20 emberük fogságba esett. Az angolok részéről elesett egy tiszt és öt ember, megsebesült 52 ember. Az üldözésnél *Kekewich* két közönséges és egy pompon-ágyut ejtett zsákmányul.

London, április 14.

A *Daily Mail*nak jelentik Fokvárosból: *Devellier* fokföldi őlkelövővezér, aki nyolcszáz őlkelövővel *Kimberley* mellett áll, azt a kívánságát fejezte ki *Kitchener*-nek, hogy embereivel meghódoljon.

London, április 14.

A *Times* a legnagyobb határozottsággal megcáfolja azt a hírt, hogy a kormány legközelebb le fog mondani. Nincs abban semmi különös, hogy a kabinet most gyakrabban ül össze, mint rendszeren. A boerok propositióit egyelőre nem lehet majd közzétenni.

London, április 14.

Chamberlain tegnap megjelent a gyarmatügyi minisztériumban. A háború első napjai óta ez az első eset, hogy vasárnap megfordult minisztériumban.

HIREK.

Megint a hadsereg.

Egy ember otthon hagyta a feleségét s berukkolt rezervistának. Mikor elment hazulról, épeszü, józan és egészséges ember volt. Mikor hazajött, nem volt sem épeszü, sem józan, sem egészséges, sőt tökéletesen örült. Ugyan mi történt evel a szerencsétlen emberrel, hogy ilyen hamar elvesztette a józan esztét s ki bírta rá, hogy ott hagyja a katonaságnál, hol ott otthon nagy szükség lett volna rá, mivel evvel az észszel kereste a konyerét magának is, a feleségének is, sőt a gyerekének is? A hazatért rezervistának a fején egy hosszú vágás volt. Ozvan vágás, aminőt karddal lehet csak ütni. Hosszu és mély nyílás. Ezen a nyíláson szökött ki a józan esze. Ami még benne maradt, az a rosszabbik esze volt. És ki ütötte ezt a sebet a szegény ember fején? Ugyan ki ütötte volna? Egy tiszt, egy főhadnagy. És miért ütötte? Ugyan miért ütötte volna? Azért ütötte, mert az ezredes azt parancsolta, hogy üsse. Ha még az is kérdés tárgya lehetne, hogy az ezredes miért parancsolta, nem tudnánk rá felelni, mert a törvényszék elé került akták-ból csak ennyi derült ki. De ez aztán minden bizonyny kiderült.

A szegény ember bolond fővel nem dolgozhatik. Ez jobbára a jómódban született emberek dolga. Igaz, hogy ezeknél nem is baj, mert azért van mit enniük, míg a mi szegény emberünknek nem volt. A felesége azt gondolta, hogy ő most beperli a kincstárt s ha már mást nem tehet, legalább az árát kéri vissza az ura józan eszének. Csakhogy ezt sem adták vissza. Mindössze ítéletet hoztak s ez az ítélet olyan nagyon érdekes, hogy az indokolását ide kell írunk:

— Az ilyen természetű igények meg-

állapítása csak abban az esetben tartoznék a polgári bíróságok hatáskörébe, ha annak alapját nem a katonai szolgálat *sajátlagos* természetéből folyó és annak *megfelelő*, hanem valamely jogellenes cselekmény képezi.

Már pedig annak elbírálása, hogy jogellenes cselekmény-e az, amit a katona főlegbevalója parancsára, szolgálatkötésben elkövet, nem a bíróság dolga, bár az illetékes katonai hatóság kimondta, hogy a szóban forgó cselekmény a fennálló *katonai szabályok alapján nem jogellenes*. . .

A fennálló katonaisabályok tehát nem látnak jogellenes dolgot abban, hogy az ezredes parancsára a tiszt beverje valakinek a fejét, sőt az sem jogellenes, hogy olyan alaposan verje be, hogy attól megbomoludjon az ember. Az illetékes katonai hatóság tehát a súlyos testi sértést, melyet a világ minden büntetőtörvénykönyve, a miénk is, Ausztriáé is büntet, egyszerűen jogos dolognak tartja. Mit jelent ez? Azt, hogy katonák kutyába sem veszik, amit minden humanus törvény eltilt; azt, hogy ők kardjukkal nemcsak a kávéházakban verik a békés embereket, de szolgálatkötésben jogos miveletképpen szabdalják meg az egész világ törvényeinek szellemét. A katonaság szabályai tehát ma már hivatalos értelmezés szerint is olyanok, hogy minden embernek végrendeletet kell tennie, ha béke idején szolgálatba kell az osztrák-magyar hadseregben, mert sohasem tudhatja, hogy a fennálló szabályok nem követelik-e az életét.

A szabályok ilyen értelmezése mellett rémülettel kell minden embernek ránéznie az ezredesekre, akiknek az alkotmányos királynál nagyobb jogaik vannak; borzalommal tekinteni a hadsereg minden tisztjére, aki akarva, nem akarva végrehajtja ennek a jognak. El kell mélyedni abba a problémába, hogy ennek a jognak mi a forrása s keserves fejtöréssel kell kutatni azt, hogy miből adhatják az ezredeseknek ezt a tömértelen jogot, miből a tiszteknek az engedelmességnek ezt a tömértelen mértékét s miből merik az illetékes hatóságok azt a jogérzetet, hogy a szóban forgó cselekményt jogosnak merik minősíteni.

Nem a katonaság elleni gyűlölet vezeti tollunkat s nem az a radikális nyelvedés, mely mindenáron bűnbakot keres a hadseregben. De ilyen esetek hallatára el kell térnünk a katonai brutalitások szokott megszólalási módjától s nem azon kell megütköznünk, hogy a történet hősenek bevették a koponyáját. Hanem meg kell borzadnunk a katonai szabályok ilyen értelmezésén. Konstatálnunk kell, hogy a katonai jogok két forrása, a gyakorlati szabályzat és a szolgálati szabályzat a testi fenytiket eltiltja, sőt megtiltja azt is, hogy a tiszt valamelyik katona ellen kardját kirántsa. Ha helyes volna az az értelmezése a szabályzatnak, mely a konkrét esetben irányadó volt a polgári bíróság döntésénél, akkor Magyarország husz millió lakosa nem volna egyéb embercsordánál, amelyet felelőség nélkül lehet megszárszékra vonszolni. Ha ez a hivatalos enunciació megfelelne a valóságnak, akkor egyuttal veszedelme volna az államnak, sőt merénylet volna az állam céljai ellen. Nem visszaélés, sokkal több annál. Nyílt deklarációja annak, mintha a hadsereg szabályai teljesen ellentétben állnának és ellentétben is akarnának maradni az állam humanisztikus céljaival. Ha a hadsereget nem lehet már megfékezni, ha az állam tekintélye már gyöngye ahhoz, hogy a védelmére rendelt egyik tényezőjét visszaszorítsa, ha ez a tényező már annyira elhaltasodott, hogy nyíltan ellenkezni merészeljával a védelme alá rendelt állammal és céljaival, akkor a hadsereg megteremtette a katonai államot vagy elvitte az országot a forradalomhoz.

A konkrét esetben azonban nem így van a dolog. Itt súlyos visszaélésről van szó. S nem is egy, de két visszaélésről. Az egyiket akkor követték el, amikor a katonai sza-

bályzat ellenére testi fenytiket alkalmaztak egy katona ellen. A másikat pedig akkor, mikor a katonai szabályzatot úgy értelmezték, hogy az ilyen cselekmények elkövetése jogszerű lehet.

Annak a szerencsétlen embernek nem adhatja már vissza többé senki az esztét, nem adhatja vissza a munkaképességét sem. De a katonai szabályzat értelmezésétől százezrek sorsa függ s mikor az első visszaélést elkövetik e szabályzat magyarázatával, minden erőnkkel övünk kell nemcsak a polgárokat, de magát a hadsereget is, a hadsereg tekintélyét is azoktól, akik a szabályzatot ily módon merték értelmezni.

G—A.

Budapest, április 14.

— BUDAPESTI NAPLO. Április 15-én uj

előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Gróf *Lónyay Elemér* és neje *Stefánia* főhercegnő, április hónap végén érkezik vissza Cannesből. A grófné Anzürában marad, míg férje az ujonnan vásárolt magyarországi birtokot és kastélyt szemléli meg.

— **A hesseni nagyhercegné évjárata.** *Frank-juriból* táviratozza tudósítók, hogy a hesseni nagyhercegné évenként 50,000 márkányi járadék fizetésére kötelezte magát elvált neje részére. A nagyhercegné nem költözik anyához és megtartja udvartartását.

— **Natalia vallása.** Párisból táviratozzák: Mint a *Liberte Berck sur-Mer*-ből jelenti, *Natalia* volt szerb királyné állítólag áttért a katolikus vallásra.

— **A belga királyné állapota.** Spaából táviratozzák: A királyné állapota még sem kielégítő. Brüsszelből három orvos érkezett ide, akik ma konziliumot tartanak.

— **Miniszeri jóváhagyás.** A magyar irodalmi és szépművészeti műveket terjesztő utazók országos egyesületének alapszabályait a belügyminisztérium jóváhagyta. Az egyesület működését már megkezdte.

— **Láng Lajos díszpolgársága.** *Felsőbánya* januárban díszpolgáruvá választotta *Láng Lajos* volt országgyűlési képviselőt. A város küldöttsége, mely *Farkas Jenő* polgármester vezetése alatt dr. *Szokol Pál*, *Baumert Károly*, *Burkart Ferenc*, *Likker Károly*, *Nagy Lajos* és *Mikula Antal* felsőbányai polgárokból állott, pénteken nyújtotta át a díszpolgári oklevelet.

— **Loubet a cárnál.** Az államtanács — mint Pétervárról telegráfjálj — 80.000 rubelt szavazott meg *Loubet* fogadtatásának költségeire. Montebello herceg francia nagykövetnek azt a kérését, hogy a Kazán székesegyházzal szemben adjanak telket a francia nagykövetségi templom építésére, vallási szempontból megtagadák. A bevonulási utvonalon több diadalívet fognak emelni, a nyilvános épületek erkélyein pedig *Loubet* melleszörát fogják elhelyezni délszaki növények közt. A cár minden egyes francia hadihajó tisztje étkezőjének ezüst asztali készletet ajándékoz, a város pedig minden egyes francia tengerészisztelet ajándékkal fog meglepni. A községtanács *Loubet*-nek egy remekművű albumot fog átnyújtani, amely Pétervár tizenkét látképét fogja tartalmazni művészi kivitelben.

— **Hegedüs Sándor olaszországi utazása.**

Hegedüs Sándor volt kereskedelemügyi miniszter családijával tegnap a legjobb egészségben visszaérkezett szicíliai utjáról. Utazása során — mint a *Budapesti Tudósító* jelenti — több ízben része volt az olasz kormány figyelmességében, mely a budapesti olasz főkonzul révén értesít a volt kereskedelemügyi miniszter uti céljáról. Így egyebek közt a *cataniai* prefektusnak megbízatása volt, hogy álljon rendelkezésére *Hegedüs* családjának a sziget bejésébe való kirándulása alkalmából. *Hegedüs Sándor* azonban mindezeket a figyelmességeket nem vette igénybe, mert egyszerű turistának tartotta magát. Mivel azonban *Prinetti* külügyminiszter rendkívül szívélyeshangu táviratban azt az óhajátást fejezte ki, hogy *Hegedüs Sándorral* visszatérése alkalmából megismerkedni óhajtana, *Hegedüs* visszafelé utaztatban látogatást tett a külügyminiszternél Rómában, hogy megköszönje neki az olasz kormány előzékenységét. A miniszter ez alkalommal igen meglekerte hangon szólt Magyarország fejlődéséről és megkérte a minisztert, hogy tolmácsolja üdvözlését *Sedli Kálmán* miniszterelnöknek, akinek működését ő a legnagyobb bálumattal kíséri. *Hegedüs Sándor* Rómában meglátogatta nagyköveteinket is és arra is nyílt alkalma, hogy baráti körben több olasz államférfival megismerkedjék.

— **Az Erechthejon restaurálása.** Magasan a modern Athén vásári zsvajva felett emelkedik az Akropolisz: márványváros, amely évezredek rombolása ellenére ma is méltóságát teljesen mutatja hatalmas oszlopait s azt a remek templomot, amelyben Athene Parthenosz dicsőségét ünnepeleék a régi görögök. Sok épület romban hever már, egy némelyiküket ügyvel-bajjal restaurálták a pénz nélkül szűkölködő görög állam, a legtöbbjének művészi ékességek rég kirabolták a muzeumi direktorok. Mind e nagy templomok közt a legbajosabb alkotmány az Erechthejon, csuda-kecses épület, szep márványvirág az oszlop-kolosszusok közepette. Periklesz korában építeték, szabadon álló kariatidok tartották tetőzetét, egy némelyiküket még meglehetősen ép ma is, de sok romlott rajtuk: a kecses kariatidoknak megártott a velencei ágyúk bombázása. Ami rajta összetört, amit onnan elvittek, elraboltak, most helyre akarják pótolni. A görög régiségügyi társaság vállalkozik a nehéz restaurálási munkára a görög kormány költségén. Mihelyt kész a Parthenon-kolosszus, hozzáfognak a bajos kis Erechthejon restaurálásához.

— **Gróf Pálffy András halála.** A magyar testőrség kapitánya, gróf Pálffy András, lovassági tábornok, mint bécsi tudósítónk táviratozza, egy ottani kaszárnyában ma délután meghalt. Néhány heti betegeskedés előzte meg gróf Pálffy András elhunytát. Katonai pályáját mint fiatal kadet a 9. uánus ezredben kezdte. Százados rangban a boldogult Rudolf trónörökös udvarához volt beosztva, majd mint vezérőrnagy főudvarmestere lett Stefánia övezgy trónörökösének. Ebben a méltóságában érte gróf Pálffy az a kitüntetés, hogy a magyar királyi testőrség parancsnokává nevezte ki őfelsége. Gróf Pálffy András holttestét csütörtökön Pozsonyba fogják vinni s ott temetik el.

— **Horánszky Nándor üdvözlése.** A magán-tisztviselők országos szövetsége a napokban beadványt intézett a kereskedelmi társaság vezetőjéhez, Horánszky Nándorhoz, amelyben a szövetség örömmel csatlakozik azokhoz a testületekhez, amelyek a miniszter hivatalba lépésekor üdvözölték. A beadvány lejegyzeti azt a fontos működési kört, amelyet a magán-tisztviselők a közgazdasági élet különböző nyilvánulásaiban betöltenek s amelynek fogva gyakorlati ismeretek és tapasztalatok fölött rendelkezésén, a kereskedelem és ipar terén felmerülő jelenségek alkalmazásából hasznos utbaigazítással szolgálnak. A miniszter hivatali elődje több ízben vette igénybe az országos szövetség munkásságát, amelyet ezen alkalommal is új miniszternek is felajánlanak s kéri a minisztert, hogy velük alkalomadtán rendelkezék. Részletesen felsorolja aztán a beadvány azokat a fontos kérdéseket, amelyekkel a közelmúltban megkezdtek a kereskedelmi kormányt, nevezetesen a magán-tisztviselőknek a kereskedelmi és ipari oktatási tanácsban való képviselése iránt, a részvényszerűségeket a magánvállalatok kebelében fennálló nyugalypénztárak hatátság általi ellenőrzése végett, legutóbb pedig az év április hó 1-én, a szövetség által felállított országos állás-képviseleti szervezet támogatása tárgyában. Az országos szövetség programjának legfontosabb s hatásában legjelentékenyebb része azonban az a törekvés, hogy a magán-tisztviselők jogviszonyait a haladó kornak megfelelően szabályoztassanak s bár az ideiglenes munkálatok hosszabb ideje folynak, sőt csaknem befejeztettek, sajnálatul konstátálja a beadvány, hogy a miniszternek a költésgevetés tárgyalása alkalmával a képviselőházban tartott beszéde egyáltalán nem terjeszkedett ki erre az elsörangú törvényalkotásra. Az országos szövetség tiszteletteljesen kéri a minisztert, hogy bármely alkalommal talál formában, nyugtassa meg a magán-tisztviselőket, hogy a jogviszonyaik szabályozását tárgyaló javaslatot nem szándékozik levenni a napirendről, hanem, hogy abban a szellemben és formában, amelyben megalkották, k törvényhozás elé fogja terjesztani, mert a szóban forgó javaslat a magán-tisztviselő pályán működők társadalmi helyzetét van hivata megvédeni s körülveszi azt a szükséges, de sajnosan nélkülözött garanciákkal.

— **Harc a tüdővész ellen.** Berlinből táviratozzák: A tüdőbetegség szanatóriumainak létesítésére alakult német központi bizottság ma tartotta közgyűlését Viktória Augustza császárné jelenlétében gróf Posadowski miniszter elnöke alatt. Az elnök köszönetet mondott a császárnénak megjelenéséért, aztán kifejtette a pusztító szög elemi küzdelem céljait és arra utalt, hogy Németország már szövetségstársait talált törekvéseiben. Külföldön is alakult már bizottság a tüdővészesség számára való szanatóriumok létesítésére s ennek a bizottságnak a képviselője jelen is van a gyűlésen. A miniszter után a francia bizottság képviselője dr. Serisson szólt fel és bejelentette, hogy Brouardel tanár megbízásából jött el a gyűlésre, hogy megmutassa, milyen nagy érdeklődést tanúsít Franciaország a tuberkulózis ellen való küzdelem iránt. Az évi jelentés felolvasása után több előadás következett.

— **A bírósági végrehajtók kongresszusa.** A bírósági végrehajtók az idei kongresszusukat május 28-án Pünkösdkor tartják meg Kolozsváron. A kongresszus különösen az új végrehajtási törvény novellájával fog foglalkozni.

— **Házasság.** Ungár Vilmos eljegyezte Sonnen-schein Mór leányát, Margit kisasszonyt Budapesten.

— **Gróf Potocky Henrik letartóztatása.** Bécsben ma ismét letartóztatták gróf Potocky Henriket, aki tavaly Budapesten a hírbéd Koritovszkyval együtt nagyszabású családok követeit el. A szélhámus grófnak az osztrák fővárosban is sok áldozata akadt és éppen úgy mint Budapesten, ottan is házakat vásárolt család módon. A bécsi rendőrség hivatalos jelentésében közli, hogy gróf Potocky Henrik már-már jegyben járt Loie Fullerrel, a dusczagd táncosnővel, aki még idejében szakitott a szélhámus gróffal, amikor szédélgezésről értesült.

— **A megadóztatott halál.** A budapesti finansz-zsenik új módját eszeltek ki annak, hogy végre helyreálljon az egységsen a főváros háztartásában. Ehhez tudniillik semmi egyéb se kell, mint minél több pénz a bevételek rovataiban, annyi pénz, amennyit mi élők nem is vagyunk már képesek kiiznadni. Ha az élő nem képes rá, hát lássuk a halottakat, mondták a böcs urak és kitalálták — a kötelező ravatalozást. Ezzel az van mondva, hogy a főváros a kerepesi uti temetőben épített egy nagy ravatalozó helyiséget s minden halottat, a halál beállta után hat órával ide szállítanak ki. A ravatalt Budapest városa állítja föl mint temetkezési vállalkozó s természetesen ahhoz szabott dísszel, amilyen a fizetés. Szegény emberek kevesebb drapéria is elég, mint a gazdagoknak; a földolgon azonban az, hogy a tervezet úgy van megkonstruálva, hogy szegényen, gazdagon, egyaránt nagy summát nyer a főváros. A vállalat igényel ugyan egy kis befektetést, mert az en gros ravatalozásra szánt helyiség felépítése belekerül néhány százezer koronába, de ez a befektetés gyönyörűen gyümölcsözőnek, ha ugyan odáig jutna a dolog, hogy csak-ugyan nyílbéit ez a tervezet. De nem jut el odáig; még a közgyűlés elé se került, de már is nagy ellenszennel fogadták. A temetőkre felügyelő bizottság majdnem egyhangulag kimondta, hogy csak így hirtelen és ezen a nagyon is üzleti alapon kivihetetlen a terv. Budapest lakossága hozzá van szokva ahhoz, hogy a halott a családjá — s nagy kegyeletlenség volna az, hogy egyszerre csak megváltozzék ez a kegyelet régi szokás — szert, mert a fővárosnak pénz kell. A reform közegészségügyi tekintetben se jelent valami fontos újítást. Még a közegészségügyi albizottság se mondja ezt, amelynek pedig csak orvosok a tagjai. Olyan emberek tehát, akiknek ez a szempont a legfontosabb. Az albizottság dr. Sehermann Adolf tisztii főorvos emlékelete alatt tárgyalta le a tervezetet s mindössze csak azt mondta ki, hogy közegészségügyi tekintetben hasznos a kötelező ravatalozás. Hiába való azonban az egész bizottsági munka, mert a közzgyűlés nem fog hozzájárulni ehhez a közegészségügyi reformhoz, ami mindenképpen csak üzlet, akármicsoda címen is akarják beállítani a főváros rendjébe.

— **Szigeti József emléke.** Veszprém város képviselőtestülete elhatározta, hogy a nemrég elhunyt Szigeti József kiváló színművésze s színművész, Veszprém város szülötteinek szülőházát emléktáblával jelöli meg s az emlékleleplezése alkalmából díszes ünnepelt rendez.

— **Hálosok.** Általános részvét mellett temették el ma Neumann Antal fővárosi ügyvédet. Dr. Kohn Sámuel főbírói szög beszédében méltaita az elhunyt érdemeit. Jelen voltak a szertartáson az ügyvédi kamara részéről: Szivák Imre elnök, Brill Ignác al-elnök és dr. Papp József titkár. Az ügyvédi kör nagy számban jelent meg. Ott volt a pesti zsidó hitközség képviselője és tantesülete dr. Munkácsy Bernát tanfelügyelő vezetésével; továbbá: Vavrik Antal, dr. Décey Zsigmond, dr. Tarnay János, dr. Neuberger Ignác kuriai bírók, dr. Mandel Pál, dr. Neumann Armin, dr. Beck Marcell, Weisz Berthold országgyűlési képviselők, báró Radvánszky Géza főrendiházi tag, dr. Sipőcz László árvászeiki elnök, dr. Béthy Mór, dr. Mayr Aurél, dr. Goldzieher Ignác és Vilmos egyetemi tanárok, Pulszky Garibaldi és Hampelné Pulszky Pollyxena, Beck Nándor, Beck Miksa, Ullman Adolf, Szirmai Oszkár, Körösi Imre, Leitner Gyula, Neumann Miksa igazgatók és még számosan.

Spitz Lipót nagyiparos hosszas betegség után tegnap meghalt. Az elhunyt, aki a közelmúltig Felső-magyarország legszámottevőbb kereskedelmi és ipari szakfőreljáró közét tartozott, körülbelül tíz év előtt tette át tevékenységét a fővárosba, ahol sok iparág megteremtésében és fejlesztésében előkelő része volt, így az Apollo kólaflaminonitnál, a Hungária mltárgyágyárnál, a felsőmagyarországi bánya- és kohérszénványtársaságnál stb. Halálának híre élénk részvétet kelt, különösen a Szepességben, ahol egy félszázadon keresztül fejtett ki sikeres tevékenységét.

— **Halálos szerencsétlenség az esküvőn.** Eszéken ma halálos szerencsétlenség történt a vasutállomáson. Csányi József vasuti munkást, aki éppen esküvőjére ment, a sineken áthaladva, egy mozdony halálra gázolta. A násznép szerencsétlen, a menyasszony pedig közel van a megőrüléshez.

— **Letartóztatott sikasztó.** Temesvárról táviratozzák: Brudermann Adolf, Kecskeméti Sándor lát-szerész könyvelője nagyobb összegeket sikasztott és ma elfogták. Eddig körülbelül 12,000 korona hiányt állapítottak meg.

— **A fejfájás.** Kinek nem fáj manapság a feje és ha a fejfájós elpanaszolja a baját, ki merne kételkedni abban, hogy a következő tanácsokat kapja a szenvedő:

- Vegyen egy apró hintint.
- Tegyen hideg borogatást a fejére.
- Ne dolgozzék, pihenjen.

Es így tovább. A fejfájás aztán vagy ezeknek a tanácsoknak a teljesítésére, vagy magától is elmúlik némi kínlóds után, s aztán kisebb nagyobb idő múlva újra fáj a fej. Maguk az orvosok sem tudnak mind tartós, vagy végleges gyógyítást a fájó fejnek s általában vizsgálják meg a mind általánosabbá váló bajnak az eredetét, mindennemű okait. Egy német orvosprofesszor szól hozzá most a kérdéshez s beszámolyán tapasztalatairól figyelemre méltó szempontokat vet fel a dologban. Tudniillik, hogy nagyon sokszor nem jó helyen kereskednek azok, akik a makacs fejfájást migrénnek, vagy más orvossággal akarják elpusztítani. A német professzor azt mondja hogy a fejfájás okainak a hajszolálásánál a betegnek a szemére kell gondolni. A gyöngye szemű, rövidlátó emberek nagyon gyakran gyötéri a fejfájás és pedig azért, mert a szem az erejét jóval meghaladó munkát végez. A professzor megfigyelése szerint az ugynevezett ideges fejfájásban szenvedők idegessége nem egyéb, mint a szemek túlságos megerősítése. Szóval, hogy nem a fejt kell gyógyítani, hanem a szemét. Az illető vagy ki-mélt a szemét vagy adjon neki a szemorvos alkalmas pápaszemét. Jobb az mindenféle orvos-ságnál, vagy furdözésnél, mert tartósabb védekezés. A szem mellett fontos szerepe szokott lenni a fognak. Sok embernek ez és ugyanazon a helyen ujul meg a fejfájása. Csaknem bizonyos, hogy ha nem a szem okozza ezt, akkor valamelyik fájós fog a bűnös. Tehát akkor gyógyítani kell a fogat. Ez a két szempont elég biztató alap a fejfájás eltűntetésére irányuló törekvéshez s ezen az alapon az idegesség, a neurasthenia is elveszti jellegét mint önálló baj, hanem a szem vagy fog okozta fejfájás következménye is lehet és el is pusztítható ennek következtében. A német professzor nem kicsinyíti senkinek az orvosi tudását, csak felhívja az orvosok figyelmét, hogy a fogat és főként a szemet is föltétlenül vizsgálják meg fejfájással hozzájuk forduló pácienseiknél.

— **Makó város díszpolgára.** Mint egy távirat jelenti, Makó város képviselőtestülete Lonovics József nyugalmazott főispánt díszpolgárává választotta.

— **A balneológusok kongresszusa.** A balneológusok kongresszusa ma délelött tizenegy órákor folytatták, dr. Tauffer Vilmos elnökésével. A mai ülésen előadást tartottak: dr. Tass Béla a cszi jód-bróms víz fiziológiai hatásáról a gyomorra; dr. Wosinszky István a litiumos savanyúvíz hatásáról; dr. Rigler Gusztáv az ásványvíz és palaok dugaszolásláról és Weinberger Miksa a neurasthenia gyógyításáról. Délután négy órákor a gazdasági bizottság tartott ülést, amelyen a furdőügyeket tárgyalták Smialovszky Valér képviselő elnöke alatt. A bizottság örömmel fogadta az Erdélyi Kárpát-Egyesületnek a hazai furdőügy fellendítését célzó azt az akcióját, hogy a fővárosban a közönség számára furdőirodát létesít. Megbeszéltek ezután az egyöntetű hirdetés módját, erre vonatkozólag a központi választmány fog valami módozatot proponálni. A kongresszus két órákor folytatták. Marschalkó Tamás egyetem tanár (Kolozsvár) Balneoterapia a dermatológiában címmel tartott felolvasást. Dr. Rottenbiller Ödön furdőorvos (Trencsén-Tep-litz). Az iszapkezelés ma álláspontra 1200 iszapalkalmazás kapcsán címmel érkezett. Az idült eszűbántalmak lázas alakjairól pedig dr. Weiss Ede furdőorvos (Püstyén) tartott előadást. Posvány Béla királyi tanácsos, furdőorvos az izületi bántalmak balneoterapiájáról beszélt, míg Boleman István furdőorvos (Vihnye) érdekes összehasonlítást tett a külföldi furdők s a magyar furdők mult évi látogatottságáról s kimutatta, hogy a magyarországi furdők látogatottsága a külföldiekkel szemben nem is érdemes az említésre. A kongresszus Tauffer Vilmos zárta be kelkes éljénssé közt. Erre az István főherceg szállóban banket volt.

— **A tegnapi kongresszus mellé befejezésül a kongresszusi tagok meglátogatták az Erzsébet királyné Szanatóriumot, ahol dr. Kuthy Dezső igazgató főorvos kalauzolta a társaságot. A Szanatórium kitűnő berendezése valóssággal meglepte a kirándulókat. A szanatórium beteg ellátására épült intézetben jelenleg betevénygy beteg van, köztük harmincöt nő. Márciusban jizenkét beteg hagyta oda javultán az intézetet, köztük nyolcan munkára képesen. Dr. Tauffer Vilmos elnök ma megemlékezett a tegnapi kirándulásról s Kordányi Frigyes tanár buzgó törekvéseinek sikeréről.**

— **Földrengések.** Khabarovszki távirat jelenti: Szelenzinszokban szombaton reggel 8 órákor két földlökést éretek. A házak ingadoztak. Kiaktában reggel 7 órákor négy lökést, aztán 7 óra 50 perokor, 7 óra 54 perokor és 8 óra 34 perokor újabb hullámszerű mozgást éretek délnyugatról északkelet felé.

— **Véres munkaszavargás.** Zágrábból jelentő tudósítók: A beszináci szénbánya munkásai fenyegető magatartást tanúsítottak az igazgatósággal szemben. A zavargók a csendőreket ütlegelték és követ dobálták. A katonaság tüzet és két muskást agyonlőtt. Egy ember súlyosan megsebesült.

— **Az automobil áldozata.** Morva-Ostrauból jelentik, hogy tegnap délután Peterwald közelében automobil-szerencsésülés történt. Moskerski kémikus három barátjával automobil kirándult s az automobil egyik kereke utközben eltört és a kocsis érekké zuhant. Mind a négy utas megsérült s közülük Mosberski olyan súlyosan, hogy néhány perc múlva meghalt.

— **Felhőszakadás Berlinben.** Berlinből óriási zivatar és felhőszakadás hírt hozza a táviró. Tegnap tombolt a nagy zivatar a német főváros fölött, nagy károkat okozva. A Friedrich-pályaudvar környékét annyira ellepte a víz, hogy lehetetlen volt bejutni a pályaudvarra. A lehrti pályaudvar negyedik osztályú várótermét ki kellett üríteni, mert attól tartottak, hogy a tető beomlik. A vonatokat nem lehetett a kellő időben elindítani. A posdami vonalon Schönbergig a töltések egy részét elmosta a víz, úgy hogy csak az egyik sínparon közlekedhetett a vonatok. A körvasut töltésének egy részét is elmosta az ár. A múzeumban a víz nagy kárt okozott és sok pintét megtöltött. Az iskolákban elmaradt az előadás. A Schauspielhaus és a birodalmi bank pincéi tele vannak vízzel. Délélt 9 óra tában a Gerichts-strasse egyik telkén egy favázás építmenny összeomlott. Két ember megsebesült. A szomszéd épületeket kiüritették, mert attól tartanak, hogy beomlanak. A Kaltzbach-strassen is beomlófélben van egy ház. A tegnapi felhőszakadás alatt a tüzoltóságot, amely összes tartalékainak felhasználásával 60 kocsival dolgozott, három óra alatt 300-nál több helyre hívták. Egyes városrészekben a mélyebb fekvésű helyeken valóságos tavak képződtek, a víz látnyi magasságot ért el; a nagyobb tereken lévő kerteket a jégeső teljesen tönkre tette. A képviselőházban a gépház egészen megtelt vízzel, amelyet a tüzoltóságnak kellett kiszivattyúznia. A schönhauseni állomáson a villám beütött az északi körvasut egyik vonatának mozdonyába, amelynek gépésze és lütfője megsebesült. A slettni pályaudvarról ma nem indítanak el vonatot, mert a sínek el vannak öntve. A pályaudvari postahivatal forgalma is szünetel.

Az esti lapok részletes jelentéseket közölnek a tegnapi zivatarról. A tüzoltóság sok esetben kénytelen volt biztonságba helyezni a pincelakások lakóit, valamint a bölcsőkben a vizár tetején uszó gyermekeket. Némely utcában az összes pincéket elöntötte a víz. Az utcák részben több mint egy lábnyira víz alatt állottak. Mélyebben fekvő utcákban a vizállás egy méter volt. Sok üzletnek a kirkatát betörték a víz-tömegek. A már jelentettekön kívül számos házat ki kellett üríteni és megtámasztani, mert beomlótt tartottak. A Gerichts-strassében két ház beomlott. Délben Kirschner főpolgármester megjelent a szerencsétlenség színhelyén. Minthogy a kőzuti vasut nem közlekedhetett, butorszállító és más kocsik közvettették az utcákon a forgalmat. A műkiállítás helyiségekben sok képet biztonságba kellett helyezni.

— **Tűz egy lakatosgyárban.** Veszedelemes tűz támadt ma reggel Letter János asztalos Sándor-utca 18. szám alatti lakatosgyárában. A gépház teteje, valószínűleg egy kipattant szikrától lángot fogott. Nyomban értesítették a tüzoltókat, akik pár perccel ezelőtt kinn voltak a veszedelem helyén. A gépház tetejének egy része ekkor már lángokban állott. A tüzoltók azonban körülvetették fesskendőkkel a gépházat és mielőtt veszedelem támadhatott volna, a tüzet eloltották. A kár így nem jelentékeny.

— **Szocialisták mozgalma.** Stockholmól jelentik: A svéd szocialdemokraták pártgyűlése olyan határozati javaslatot fogadott el, amelyben azt a szándékát fejezi ki, hogy az általános sztrájk céljából állandó agitáció tartsa ki mindaddig, míg a választójogot keelően ki nem terjesztik. Április 20-ától, vasárnaptól kezdve az egész országban minden vasárnap tüntető gyűléseket iognak tartani mindaddig, míg meg nem jelenik az alkotmány-bizottság jelentése a kormányznak a választójogról szóló javaslatáról. A pártgyűlés felszólítja a párt tagjait, hogy a tüntetésnek maradjanak a törvény határait között.

— **Betörések.** Az éjszaka betörők jártak Várnay Fülöp nyomdásznak a Régi posta-utca 1-3. szám alatti lévő nyomdahelyiségében. Az ott elhelyezett Wertheim-szekerényt két helyen is megfúrták. De eredménytelenül. A betörők azután tovább álltak. — Tolvajkiosos betörők jártak az este Szabély Gyula országgyűlési képviselő lakásán és ezer koronát érő arany- és ezüstneműt elloptak. — Tolvajkiosossal nyitották fel Schwarz Lajos magánzó Szépkilátás-ut 7-ik szám alatti villáját és több égyeneműt vittek el onnan. — Tüller Ferenc magánzó Népszínház-utca 53. szám alatti lakásából a tolvajkiosos betörők 180 korona értékű ruhaneműt elloptak. — Strasser Armin

kávés Károly-körút 7-ik szám alatti kávéházába az ablakon tolvajok másztak be és több perselyt feltörve nagyobb összegű pénzt vittek el. A lakásosztogatókat nyomozza a rendőrség.

— **Eltűnt kocsimáros.** A Vigadó nevű propeller hátsó részén estelre egy kalapot és egy nappelyet találtak, amelyen a következő név állott: *Sonnecker Sándor kocsimáros, Liliom-utca 23.* A kalapot s a nappelyet átadták a rendőrségnek, amely detektívet küldött ki Sonnecker Sándor lakására. A detektívek azt a választ kapták, hogy a kocsimáros még déiben elment hazulról s azóta nem látták. Nagyon valószínű, hogy Sonnecker a propellerről észrevétlenül a Dunába ugrott s elmerült a hullámokban. Erre mutat az a körülmény is, hogy az eltűnt kocsimáros még éjszaka sem ment haza a lakására.

— **A kiskitott expresszovonat.** Línzből táviratozák: a tegnapi keleti expresszovonat a línzi személy-pályaudvarra érve mozdonyával, szerkocsival, podgyázkocsival és étkező kocsival kiskitott. Baja senkinek sem esett; az anyagi kár sem nagy.

— **Az osztályosrészlet húszas.** Az osztályosrészleték mai húszas negyvenezzer koronát nyert 4483, harmincezer koronát 31267, tízezer koronát 80475 66293 6795 91105, ötezer koronát 63319 93266 51812, kétezer koronát 9463 22469 28726 3314 24543 39768 83438 48008 14965 24200 31252 59629 12033 14452 38648 51411 68194 70400, ezer koronát 40-22 54915 55307 59068 81752 20762 39841 45652 77625 77786 78295 81568 162 42254 16416 23417 22268 52402 64424 75812 84137 6061 34510 52732 58136 67106 69209 75207 39037 99273 19169 24887 55980 65886 67581 ötszáz koronát 4195 27652 24177 92112 83900 87267 59825 10699 55198 59290 76792 1291 23347 30665 34341 55108 73122 80663 87376 34741 62214 67514 74962 93138 3362 6181 6298 19160 40519 15054 25726 46882 51678 53831 78569 81816 91760 91545.

A mai 40.000 koronás főnyereményt ismét a szerencsésjérol és előzetekénységérol híres *Királyfi és Társa* bankháza (VI. Andrassy-ut 60. szám) által eladott 4433. számú % sorsjegye nyerte.

(x) **Figyelmeztetők a magvásárló közönséget,** hogy akkor, a mikor nem közvetlenül *Mauthner Oódn cs. és ktr. úvári magvásárlásánál Budápesten fe-dezi szükségletét,* hanem vidéki kereskedőknél, világosan kérjen csak *Mauthner-féle magot* és ügyeljen arra, hogy minden tasakon és zsákon látható legyen a *Mauthner név* vagy cégének ólomzára, mert a melyek a cég neve illetve ólomzára nem fordul elő, az nem *Mauthner-féle mag.*

(x) **Szép tiszta, úde aróber érhető el a világ-hírű Földes-éle Margit-Créme által.** Eltávozt szepelt, pattanást, redőket stb. Nagy tégegy 2 K., kicsi 1 K. Kapható minden gyógyszerárban.

(x) **Női kalapok.** Legfinomabb és legelegánsabb eredeti párisi mode-ikalapok, valamint saját készítményű kalapkülönlegességek jutányosan kaphatók: Friedmann Sándor jur., IV. Zsibárus-utca 1.

Egy kis konfuzió.

— **Jelenet.** —

Történik az örültek házában.

Az orvos: Ezek voltak az ártalmatlan örültek, uram. Ohajítja látni a dühöngőket is?

A vendég (habozik).

Az orvos: Ne féljen, nem nagyon veszélyesek.

A vendég: Hát menjünk.

Az orvos: Ime. Első számú cella. Ez azt hiszi magáról, hogy Napoleon és mindenkit le akar gyilkolni. Második számú cella. Ez Dzsingisz khán. Szintén gyilkolni akar. Harmadik számú cella, ez Samu.

A vendég: Samu?

Az orvos: Ez a neve. Szegény a sok konfuzióba örült bele és azt hiszi, hogy ő Konfúcius.

A vendég: Miesoda konfuzióba örült bele?

Az orvos: A pestiekbe. A története nagyon érdekes, ha akarja, elmondom.

A vendég: Mondja el, doktorkám.

Az orvos: Samu egy napon bement a trafikba és azt mondta: „Kérek egy levelezőlapot”. Kifizette a két krajcárt, teleírta és feladta a kártyát. A címzett büntetést fizetett érte. Samu megint elment a trafikba, szigorúan nézett a kisasszonyra és azt mondta: „Kérek egy levelezőlapot”. Megint kifizette a két krajcárt, megint teleírta a kártyát és a címzett megint büntetést fizetett érte. Samu dühbe jött, berobban a trafikba és összeszedta a kisasszonyt. A kisasszony azzal védekezett, hogy pótyjegyet kellett volna ragasztani a kártyára. „Pótyjegy? — ordított Samu — mi az a pótyjegy? Azzal kirohant és töprengeni kezdett: vagy jó az a kártya, vagy nem jó. Ha nem jó, mért árulják, s ha árulják, mért nem jó? Ha pedig jó, mért kell rá pótyjegyet ragasztani és mért nem árulják pótyjeggyel együtt? Ha nem jó, mért nem árulnak jót, s ha jó, akkor mért nem jó? És ha nem jó akkor mért nem jó? És mi jó és mi nem jó, ha már egy jó levelezőlap sem jó? És jó az, ha egy jó levelezőlap nem jó? Vagy nem jó az ha egy jó le-

velezőlap azért nem jó, mert nem volna jó, ha rossz volna?

A vendég: Doktorkám! Doktorkám!

Az orvos (villógó szemmel): És minek a pótyjegy? Egy levelezőlap vagy jó, vagy nem jó. Ha jó, akkor minek rá a pótyjegy és ha nem jó, akkor minek jó, nem jó, pótyjegy, levelezőlap, levele, levelezőlap, levelezőlap, pelevelezőlap, vopelezőlap, pap, kap, lap és utolsó. (Röhög.)

A vendég: Doktorkám, az istenért, mi baja?

(Ápólok rohannak elő.)

Az orvos (miközben megkötözik, buta mosollyal): Samu azt hiszi, hogy ő a Konfúcius. Samu örült, mert én vagyok a Konfúcius!

(Elvisszik.)

— 0. —

FŐVÁROS.

(*) **A jogügyi bizottság** ma délután ülést tartott, Lung György tanácsos elnöklése alatt. Komárom-vármegye törvényhatóságának azt a köriratát, amelyben *köbor cigányok telepítését* sürgeti, a bizottság magáévá tette s azt a javaslatot intézte a tanáchoz, hogy a közzgyűlés után intézzenek föllíratot az országgyűléshez, az ügynek törvény útján való rendezése végett.

A nyugdíj-ügyek során egy fővárosi szolgálatban levő tanítónő kérvénye is tárgyalás alá került. A tanítónő azt kéri, hogy — noha tényleges szolgálatban van — az elhalasztott írára kapjon nyugdíjat. A kérelme jogosultságát arra alapította, hogy a főváros hatósága 1891-ben, az új tanítói nyugdíjtörvény életbe léptetésekor elmulasztotta a kormánytól azt kérelmezni, hogy mentse föl az országos nyugdíj-egyesületi kötelezettség alól, amire minden olyan város vagy törvényhatóság igényt tarthatott, amely annyi nyugdíjait biztosított, mint az országos nyugdíj-egyesület. — A bizottság erre az esetre nézve nem lát szükségességnek semmiféle intézkedést, mert az illető elhalt tanító már 1891 előtt szolgálatban volt, de ne-hogy károsodás származzék a fővárosra, javasolja, kérjék a kormánytól a nyugdíj-egyesületi kötelezettség alól való fömentést, még pedig visszamenőleg az 1891. évre.

(*) **A képviselő-választók névjegyzéke.** A székes főváros központi választmánya, Halmos János polgármester elnöklése alatt, ma délután kezdette meg és holnap fejezi be az országgyűlési képviselő-választók névjegyzékének a kiigazítását. A névjegyzékek, az illető kerületi előjárásoknál közszemlére lesznek kitéve, a május 5-től 25-ig terjedő határidőben, amikor is a reklamációkat 5-ikétől 15-ikéig, a fölszólásokat pedig 16-ikától 20-ikáig lehet megtenni, mindig a kerületi előjárásoknál.

(*) **A fővárosi közbiztonsága.** Rudnay Béla főkapitány jelentést tett ma a főváros közigazgatási bizottsági ülésén a múlt hónap közbiztonsági állapotáról. E szerint a rendőrség március hónapban 1514 büncselekményben jelezte be a vizsgálatot. Ezek közül 157 az ember élet ellen irányult, 861 lopás, 145 sikkasztás és 144 csalás volt. A múlt hónapban négy szerelmi dráma és két családi dráma, továbbá egy rablóvilkossági merénylet történt. Tüntetés egyszer volt. Megemlékezik a jelentés az ó-budai takarékpénztárban történt eseményről s a vámbázi sikkasztóról, akit Hamburgban elloptak. A rendőrség egész sereg professzionális tolvajt letartóztatott. A fogház-és toloncúgyosztályban 2518 ember került közigazgatási elbánásra. Kihágásért 1063 embert zártak be. A toloncok száma 497 volt s kényszerutallevéllel kiutasítottak 512 embert. A kitiltottak közt 13 külföldi volt.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Vigszínház.** A *Vigszínház* ma este jótékony célnak szolgáló előadás volt. A *Székesfővárosi Államrendőrség Segítő-Egyesülete* javára rendezett előadásra, mint az előző években, az idén is színtülig megtelt a *Vigszínház* tágas nézőtere, melynek zömét a fővárosi társadalom legillusztrisabb eleme szolgáltatta. Előadásra *Fényes Samu* nagy sikert aratott, határos színműve *Kuruc Feja Dávid* került színpad színpad, összeszűg előadásban, melynek szereplői *Haraszty Hermin, Varsányi Irén, Hunyádi Margit, Nógrádi József, Pethes, Hegedűs, Balassa*, erősen rászolgáltak a tapasa. Az előadás érdekességét és művészi értékét fokozta *Krammer Teréz* asszonynek a *Burján* Károlynak, a *M. Ktr. Opera* kiváló tagjának közreműködése, akik művészi énekükkel a legzajosabb tapasokra ragadták a közönséget.

** **Hírek a Nemzeti Színházról.** *Gál Gyula* re-kezdéséből még teljesen ki nem gyógyult s ezért a *Kain* nehez és írászató szerepét el nem játszhatja. A darab péntekre kitűzött előadása ennél fogva meg nem tartható s helyette az *Aranyember* kerül színpad, melyben *Teréz* szerepét *Jászai Mari* asszony fogja játszani. A kitűnő művésznő több heti betegség után ebben a szerepben lép fel először.

**** Kúry Klára diadala.** Egy mai bécsi táviratunk jelenti, hogy a *Katalin* vasárnapi második és mai harmadik előadására szorongásig megtelt a Carl-színház nézőtere és a vasárnapi pénztárnyitáskor a darab e heti előadásaira olyan rohamos volt a jegyek keltetése, hogy ázóival is lehet ültőhelyet kapni. Hozzáteszi a távirat, hogy a mai est is a legnagyobb hatású és a leglelkesebb ováció közepette történt, hogy a tapsok valósággal vihart vertek fel és hogy a bécsi közönség zajosan tüntet az öröm és a szeretet nyilatkozásaiban a magyar darab és a magyar művésznő mellett. Mindezt hallani és beszámolni róla azután nagy öröm, legkivált, ha lassankint hirt meggy annak a sok nehézségnek, amelylyel a vendégzereplő kiütött művésznőnek meg kellett küzdenie, amíg cselvetéseken, akadályokon és szándékos rontásokon keresztül kitűzött tervéhez képest és a maga kiszabott útján meg nem ingov. diadalmal sikerrel a lámpák elé jutott valósággal nemzeti munkát végzővel: magyar darabbal az idegen talajon. Mielő befolyások hatása alatt, immár egyremegy, de tény, hogy maga a színház is azon volt, hogy a kisasszony egy francia darabbal mutakozzék be a bécsi közönségnek. De Kúry Klára bécsi vállalkozása morális sulya érdekében ragaszkodott ahhoz a feltételhez, amelylyel kötelezték: hogy két ha-ai szerzőnek nyisson utat a nagy külföldre. A huzavonák, amelyek a dolog körül megindultak, késleltették a próbák megkezdését és alig hat szinpadra próbát után állott ki a csodás talantum az idegen bíról elő. Barátok és összekötések nélkül abban a nagy városban, mondhatni, hogy a kisasszony tisztán magamagára, a saját művészi hitelére támaszkodhatott és már jó nyolc napig volt Bécsben amikor lelépelt nem előzte meg még a színház obligát közléseiből kifutó nyilvánosság sem. Csak később, nyilván a próbák felől kiszivárgott jó hírek befolyása alatt indult neki a bécsi sajtó a magyar vállalkozás és vívője bemutatásának, igaz, hogy akkor olyan mértékkel és olyan arányokban, amilyenek a fényes nevű művésznőt megilletik. Akkor, a bécsi sajtó e ritka egyértelműséggel előlegezett elismeréséből már bontakozni kezdett a kisasszony várható győzedelme, amely tökéletessé vált szombati bemutatkozásának szinte tüneményes sikere és a bécsi sajtó magaslati bírálati után, amelyek idehaza is kedves feltűnést keltettek hangjuk ritka melegségével és tartalék nélkül való elismerésük szerető ösztönzésével. Az elhatározást, amely e bécsi játékot megérelte, a legnagyobb munka előzte meg. Akik a kisasszony közvetlen környezetéhez tartoznak, azt mondják, hogy heteken keresztül naponként órákhoz tart hangosan olvasott németül. Ez energiájának eredménye, hogy az első mondatainál már a csodálkozás kedves meglepetése látszott a közönségen a kisasszony kifogástalan, majdnem bécies szövegjelésén. Minden percel azután új észlelések jöttek: a nagy ötletesség, a ritka biztonság, a sok fordulat, kedves, intim apróság, a grációzus és szines énekelődés, a muló igazoltóság multán a természetes szépség kivirágása, végül aztán a nagy és mély drámai erő megragadta, bámulata ejtette a bécsi közönséget, amely két felvonás lepergése után olyan érzésekkel ünneplte a művésznőt, mint akinek ott már igen mély gyökerei vannak. Megjelenni egy idegen színen, lelküdvé az előző napok sok keserű érzését és pár perc alatt urrá lenni egy nagy, mindenható közönség hangulata felett, vinni azután, kacagtatni, könybe borítani és kiváltani belőle az elragadtatás mámoros jelentkezéseit tapsokban, ünneplésben, — csak a leghevitatottabbnak adatott. Azoknak is, csak ha tiszta eszükkel a legjobban a talentumukban, a munkájukban biznak és az elérhetően csak óntudatlan érik el, mert tudatosan nem keresik, ami el nem érhető. Ilyen elérhetetlennek látszott egy ifjú, nagy talentumnak kivívni a maga fényes sikere mellett egy drámai tónusú magyar énekes darabban, a mulásra vágyó béciesek hódolását, magyar szerzők munkája iránt. Hogy megtörtént és hogy így történt, ezért adósai a kisasszonynak nem a szerzők csupán, hanem mindazok, akik a magyar szinpadra termékek térhódításán örvendenek. Kúry Klára kisasszony tehát igen boldogan ülelheti magához az idegen babérokat. Jó magyar illat árad belőlük.

**** Vendégzereplés a Magyar Színházban.** Már adtuk hírt Madge Perry kisasszonynak a *Magyar Színházban*, a *New-York szépe* cimszereplésben való felépüléséről. Ez a vendégjáték valószínűleg a jövő héten lesz. Maggie Perry egészen fiatal, ifjú, szép, szép angol leány, aki eddig nem a színházak, hanem elsőrangú variéték szinpadán aratott nagy sikereket, s most Mary Haltonhoz hasonlóan az operettszínházok sorába lép. Mint Miss Haltonnak annak idején Jauner igazgató, úgy Madge Perryt is a variétéből léptetik szinpadra, ahol mint kiváló táncművésznő, nem mindennapos ének- és játékbéli tehetségről tett bizonyosságot. Az érdekes fölépés alkalmából a nép-

széri operettet részben új szereposztásban fogják játszani.

**** Az Örnagy ur. Mars Antony és Keroul** Henry bohózata, *Az Örnagy ur*, amely szombaton, e hónap 19-én kerül bemutatásra a *Vígyszínházban*, jóformán az egész személyzetet foglalkoztatja és nagyszámú statisztát is igényel. Katonadarab, mint aminő a *Két Champignoll*, a *Nebántsvirág*, a *Klári*, és mint a minőt nem adtak a *Vígyszínházban* a *Katonadolog* előadása óta, amely annak idején annyira tetszett. *Az Örnagy ur* irói közt nálunk különösen Mars Antonyt ismerik, mint a *Jáfé tizenkét felesége*, *Klári*, *Miss Nicol Nick*, *Brigitta*, *Corbillon utasága*, *Tukos rendőr* és sok más jökevdű darab szerzőjét. *Keroul* is egyike a legkedveltebb írónak és *Celestin apó* című bohózatát nálunk is szép sikerrel adták. *Az Örnagy ur*hoz számos diszet és jelmez készült és kiválkép a hölgyeknek lesz alkalmuk fényes toilletek bemutatására; festőiek lesznek az új huszáregyenrubák is.

**** Hírek a Népszínházról.** Holnap kedden, a Népszínházban a *Nebántsvirág* kerül színre. Denise de Flavigny szerepében *Palmay* likával. A Népszínház legközebbi ünnepsége *Weinberger Károly* ismert bécsi zeneszerző operetteje, *Az izé lesz*, a fő nő szerepében *Palmay* likával. A többi kiválóbb szerepek *Hegy Aranka*, *Szirmai* és *Kovács Mihály* játszák. *Komlóssy Emma*, a debreceni színház tagja, e héten két este játszik a Népszínházban. Pénteken a *San Toy* cimszereplésben és szombaton a *Katalin* Germain szereplésben.

**** Várszínház.** Holnap Zeller nagyszerű operettje, a *Madárszék* kerül színre a Várszínházban *Sugár Aranka*, *Feladi Boriska*, *Rubos*, *Lebénye*, *Avkosi* és *Fenyér* főszereplőkkel.

**** Az Ember tragédiája Nagyváradon.** A nagyváradi Szigligeti-Színház igazgatója, *Somogyi Károly*, mint nekünk onnét írják, *Madách: Ember tragédiája* című remekművét olyan kiállításban hozza színre, aminőben vidéki szinpadon még nem került színre. A díszletek és kosztümök költsége, melyek a darabhoz készültek, megüti a húsz ezer koronát. *Somogyi* igazgató, aki maga is a vidéki színház legelőkelőbb művészei közé számít, egy régi nemes tervét váltja valóra az *Ember tragédiája* ilyen fényes nagyszabású előadásával s a nagyváradi közönség már rég ide nem nézett olyan igaz érdeklődéssel színházi előadás elébe, mint ennek az előadásnak. A nagyváradi bemutató holnap, kedden este lesz.

**** Hangverseny.** *Opris Valéria* hegedűművésznő Nagy-Kanizsán a Kaszinó dísztermében válogatott közönség előtt rendkívüli sikerrel hangversenyzett. Műsora első számokból állott, melyek a hegedűtechnika legbravurosból mesteri fogásaiban teljes otthonosságot igényelnek és a kanizsai zenei együtthezhangzó kritikája szerint a feladatokat a legnagyobb könnyedséggel oldotta meg. Különösen *Tartini Ordóy trillájában* remekelt a művésznő, aki ezenkívül még Hubay darabjaival (A fonóban, Csárda jelenet) ragadta el a közönséget.

**** Bilkei Irén Nagyváradon.** A nagyváradi Szigligeti Színházban *Bilkei Irén* lesz az idén a primadonnája. A tehetséges fiatal művésznő a fővárosi és a vidéki közönség is elnyövesen ismeri a Magyar Színházról, a Városligeti Színházról és a Kolozsvári Nemzeti Színházról. A művésznő szombaton lép fel először a *San-Toy* cimszereplésben. Felépése elé nagy érdeklődéssel tekint a nagyváradi közönség.

**** Városligeti Színház.** A Városligeti Színházban vasárnap délután a *Falu rosszat* adták elő, Finom Rózsi szerepében *Suhajda Rózsi*val. A fiatal művésznő ügyes játékával s szép énekelődéssel megérdemelte a tetszést és sok tapsot.

**** Vidéki színházak.** Pécsről írják nekünk: A pécsi Nemzeti Színház új igazgatója *Nádasy József* husvét hétóra nyitotta meg teljesen ujjonnan szervezett társulatával négyhetes pótseasonját. *Nádasy* az ország legfőbb direktora, de bemutatója kipróbált igazgatók meglepően határozott szervezési erejére vall. Rég volt Pécsen ilyen kiütően összehívított társulat. A vidéki színház legjobbat erőt szerzőtette a pécsiek új igazgatója. Aligha van a vidéken még egy színház, ahol fő énekes primadonna volna együt: *Ruzsinszky Iona*, *H. Lévi Berta*, *Káldi Mariska*, *Ragányi Ida* és *Váradi Mariska*. Énekesek: *Kalmár József*, *Toronyi* és *Radványi*. A drámai és vígjátéki ensemble kiválóbb tagjai: *Komlóssy Iona*, *Kürthy Margit*, *Nagy Vilma*, *Oláh Henriette*, *Nádasy József*, *Vágó Béla*, *Kardos Andor*, *Almásy Endre*, *Tisztai Miksa*, *Hatvani Ede*, *Gonda Pista*, *Hevessy Gábor*. A pót-idényben majdnem minden második napon ünnepség kerül színre. Eddig színre kerültek: *San-Toy*, *Zsába*, *Zaza*, *Modell*, *Coralie* és *Tarsa*, *Sivákok*, *Hőfőherke*. A jövő hét folyamán teljesen új díszletek kerül színre *Madách Ember tragédiája*, melyet már hosszú évek sora óta nem látott Pécs közönsége. A darabban *Évát*, mint vendég *Bajor Riza*, a költői városi színház első heroinja játsza, ki két év előtt még a kolozsvári Nemzeti Színház tagja volt. *Nádasy József* az ünnepségek legnagyobb részét teljesen új díszletekkel adta elő, amit a közönség azzal honorál, hogy eddig minden este zsoltot nézötér gyönyörködött a sikerült előadásokban.

**** Operaelőadás a Telefon Hírdonóban.** A Telefon Hírdonó ma este előzetesnek szórakoztatására a Magyar Királyi Operaház előadását fogja közvetíteni. Előadásra kerül a *Farasztbűvéslet*, Mascagni operája, s utána a *Szerelmi kaland*, Mader Raoul új ballete, melyet ma este adnak először elő. A *Szerelmi kaland* zenéje szintén hallható lesz a kagylókön keresztül, s így az előzetes odahaza a lakásokban is végighallgathatják az opera premierjét. Az opera közvetítése után a rendes esti felolvasás következik, majd annak bevégeztével 11 óráig még *cigányzene* lesz hallható a kagylókön keresztül.

Szerelmi kaland.

— Szerző a darabjéről. —

Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy ezt a cikkel nem én írtam. Fizikailag sem volt időm hozzá, mert délelött próbákat vezetni, délután aggódní, hogy a tenorista az esti előadást ne mondja le, s mert a tenorista az esti előadást mégis lemondja, műsort változtatja, s újra kezdeni aggódní a holnapi előadásért, — oh! ez mind elűnteti a szerzőt.

Két év előtt, mikor megkomponáltam a zenét, nem hittem volna, hogy éppen az én igazgatásom alatt kerül színre, s hogy kétszeresen is felelősséget kell vállalnom érte. Az igazgató és szerző feje egyképpen íé eme nehéz ügyben, s ezért egyik újságíró-barátomra bízam, hogy nyilatkozzék helyettem. Rövid kis interview volt az egész.

— Remélem, szólított fel ő, ir valamit balletjéről a *Budapesti Naplónak*.

— Kérem, mit is lehet egy balletról írni? Tendenciá a nincs, egyik irodalmi iskolába sem ütök, a zenéjét mások bírálják meg. Nekem megletszem a modern libretto s ehhez megfelelő zenét szerzessem. A balletnek célja csak a gyönyörkötödtetés, így hát a szerzők célja is csak ugyanez lehet.

— Mi igaz abból, hogy a *Szerelmi Kaland* már *Berlinben* színre került?

— Csak egy negyedrésze. A ballet ugyanis négy képből áll s az egyik kép hónapokon keresztül szerepelt megszakítás nélkül egy berlini színház műsorán. A teljes egészében a budapesti Operában kerül először színre.

— Hát nem egy berlini színház számára írta?

— De igen. A színház a *Theater unter den Linden* volt. Megkötöttem a szerződést, jókora pónálét is kötöttem ki arra az esetre, ha a ballet nem kerül színre. Megrajzolták a figurinokat, megkezdődtek a próbák, mikor... ah! a színház megbukott. Kifizették a nagy pónálét s a darabot visszakaptam. Nemsokára azután beállt hozzám *Budapest Schütz* ur, a színház új igazgatója. Új szerződést köt, új pónálét biztosít nekem, újra megkezdődnek a próbák, de ekkor a színházat átalakítják varietének, újra megkapom a pónálét s a darab újra nálam van. Benyujtom hát a m. kir. Operához. Káldy elfogadja, már alá akarom írni a szerződést, mikor...

— Káldy megbukik...

— s hosszú Odyssea után végre villamoslámpák elé kerül a szerelmi kaland.

Mi történik vele holnap estig, tudja az ég? Az az egy bizonyos, hogyha tantszemekben annyit fog hozni, mint pónálékban, nagyon meg leszek vele elégedve.

Mader Raoul.

Az interview hitehül

(P. 4.)

MŰÉSZET.

□ **A Kossuth-mauzóleum ügye.** A székes-fővárosi rendkívüli közgyűlése helybenhagyta a Kossuth-mauzóleumra vonatkozó zsűri-határozatot s az első díjat, valamint a megbízást is *Gerster Béla* műipétszerek és *Strobl* A. a. a. szobrásznak ítélte oda. A közgyűlés székesfővárosi közgyűlésre határozatot, amely ellen a kisebbség most fölébebotást nyujt be a belügyminisztériumhoz. Ha a minisztérium megsemmisíti a határozatot, a pályanyertes művészek pörrel támadják meg a fővárost. A pályázatban ugyanis világosan ki volt írva, hogy az első díj nyertese együtal a kivitelre is megbízást kap.

□ **A műemlékek országos bizottsága** gróf *Zichy Jenő* enökiete alatt rendezt ülést tartott, amely a következő hazai emlékekkel foglalkozott: Elfogadta a *leleszi* premontrai zárdakaplna helyreállítására vonatkozó terveket, amelyek kivételének tizenköt ezer koronányi költségét dr. *Takács Menyhért* jászói prélátus íedezi, a restaurálást *Sztehlo Ottó* vezeti, a falkeképről pedig *Gróf István* tanár készített fölvételeket. A *pozsonyi* társaskaplnán 16.300 korona költségen restaurálendő „*Alamizsnas* szent *János* kaplna:” (építette *Esterházy Imre* primás művészi barokk stílusban) kivélti munkálataihoz a bizottság *Steinhausz László* műszaki tanóssot küldte ki ellenőrző szakközegül. Elfogadta a bizottság a *székesfejérvári* (hajdan *karmelita*, ma *papnevélő*) templom belső helyreállítására *Sztehlo Ottó* és *Glaser János* akadémiai festő részéről bemutatott munkaprogrammot és költséghőirányzatot; a gelénesi református középkori tempomnak kibővítéséhez a bizottság hozzájárult; elfogadta továbbá a dédai református templom kitartozására vonatkozó költséghőirányzatot, melyet *Sztehlo Ottó* készített; a korponai középkori városkapu későbbi toldalékának kért lebontásához; az engedély megadását javasolta a minisztériumnak s még több műemlék kijavítására nézve tett előterjesztést. Az ülés kiváló tárgya a vajda-hunyadi vártaló tolytatólagosan már.

megindított helyreállítási munkálata volt, amelyekre vonatkozólag Moller István építész mutatta be munkaprogramját és költségelőirányzatát 58.000 korona összegben, amelybe be van tudva az „Aranyház”; *Mályás* logrijában *Szekély* Bertalan festőművész által alkotandó nagyszabású falfestményének (rege a csodaszarvasról), kapcsolatban a régi falépítmények és címerek restaurálásával) tiszteletdíja is.

□ **Asz iparművészeti társulat közgyűlése.** A magyar iparművészeti társulat, tegnap délelőtt tartotta tizenhetedik, rendezévi közgyűlését, az iparművészeti múzeumnagytermében. *Ráth György* főrendiházi tag, a társulat elnöke meleg szavakkal köszöntötte a tagokat, majd a torinói nemzetközi, iparművészeti kiállításról emlékezett meg. A kiállítás céljál — ugymond — azt tűzték ki a rendezők, hogy az elmúlt század egyik legfontosabb kulturális vívmányának, a díszítő művészet, az iparművészet renaissance-ének eddigi eredményeit megállapítsa. Ez a program kizárja a régi stílusok egyszerű utánzásait s a művésziellen ipartermékeket s határozottan kimondja, hogy csak teljesen eredeti alkotások lehetnek a kiállítás tárgyai. Dacára a sok oldalról fölmerült akadályoknak, az iparművészeti társulat mégis elhatározta, hogy a torinói kiállításon részt vesz. Ez elhatározást az érlelte meg a társulat vezetőségében, hogy a nemzeti becsület kérdésének fogta föl a kiállításon való részvételt s nem akarta föladni azokat a fényes eredményeket, melyeket a párisi kiállításon a magyar műipar már elért. Az ausztriai műipar ellen csak úgy lehet sikeresen védekezni, ha a külföld elismerése minél gyakrabban nyilatkozik meg a magyar iparművészet irányában. A kiállításon való részvétel tehát nemcsak erkölcsi kötelesség volt, hanem anyagi érdekünk is köveleték, hogy a nemzetek versenyében a magyar is részt vegyen. A kiállításból remény nyílik arra is, hogy némely műipari cikke számára külföldön, főleg Olaszországban piacot lehet teremteni. A kiállításon való részvételre végül döntő befolyással volt az, hogy iparművészetünk jövőndő fejlődésére is irányadó lehet ez a kiállítás.

Az elnöki megnyitót zajos tapsal fogadta a közgyűlés, mely után az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére *Emich Gusztáv* udvari tanácsost és *Morelli* Gusztávot kérte föl. A titkár olvasta föl az évi jelentést, melyben beszámolt arról, hogy a *Hegedűs* Sándor volt kereskedelemügyi miniszter által hirdetett pályázatok eredményesek voltak. A társulat a lefolyt évben rendezte első vidéki kiállítását, Szegeden, melyen 4348 korona értékű tárgy kelt el. A karácsonyi kiállítás kiválóan sikerült, úgy hogy tekintettel a nagy érdeklődésre, a kiállítás helyiségek kibővítéséről kellett gondoskodni. Orvondetes tényként emeli ki a jelentés, hogy a társulatot már mindenütt a hazai iparművészet illetékes fórumának tekintik. A jelentés tudomásul vétele után *Györgyi Kálmán* vezértitkár az 1901-iki évi számadatok megvizsgálására kiküldött számvizsgálók jelentését olvasta föl. Végül a választmány alakították meg, melynek tagjai lettek: *Alpár Ignác, Gaal Károly, Gelléri Mór, Gyömrői Manó, Mattekovits Sándor, Rauscher Lajos, Szerényi József és Thék Endre.*

□ **Allami aranyérmek pályabíróóságának megválasztására** bezárólag április 19-én este hat óráig adhatók be a szavazatok a városligeti Múcsarnok titkári hivatalában.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Magyar Tudományok Akadémia** II. osztálya ma délután *Pauler Gyula* elnöklele alatt ülést tartott, amelyen *Czobor Béla* rendes tag értekezett: *Ujabb felfedezések a pécsi őskerestény cubiculumban* cím alatt. Szóltott 1780-ban történt földlevezetéséről, amikor *Koller* pécsi kanonok tette közzé rajz kíséretében, 1856-ban *Eitelberger*, 1873-ban *Henszmann* publikálták, 1874-ben hozzászóltott *De Rossi* is, a katakombai kutatások hírneves mestere. Az új színes képeket *Czobor Béla* felügyelete alatt *Gróh István* tanár készítette el. Ez alkalommal történt, hogy *Czobor Béla* a *Koller*, *Eitelberger* és *Henszmann* által őrseknek talált falmezőkön, a Stalakiti-réteg alól eddig ismeretlen *jalképmaradványokat* hozott napfényre, melyekből az őrseknek jelzett három mezőben ábrásolt képeket is teljes biztonsággal megállapította. Különösen fontos a baloldali második mezőben talált *Madonna-fej*, de nagyon érdekes a jobboldali harmadik mezőben talált kép nyoma is, mely a bűnbécsés jelenetét ábrázolja. Végül a harmadik képnél nyomából „*Dániel az orosz-lánok veremében*” konstatahatók. Főlelmit *Czobor*, hogy e cubiculum a IV. század derekáról való, s kifestését vándor római festők végezték. A nagyréteki előadást nagy tetszéssel fogadták.

○ **Nyelv-filozófiai problémák.** *Dr. Krausz Jakab* tanár tollából *Nyelv-filozófiai problémák* címen nemcsak érdekes, de nagyértékű munka került ki nemrégiben *Hornyánszky* Viktor könyvnyomdájából. Ha a kitűnő könyvről azt mondjuk, hogy a modern tudományos fölfogás magaslatán áll, azt jelentjük ki vele, hogy a nyelv lényegét és fejlődésének okait nem olyan filozófiai fogalmakban keresi, melyek nevében oly gyakran visszaéltek s amelyekből egész korszakokon ke-

resztül érvényben volt következtetéseket vontak le a nélkül, hogy következtetéseik forrását a természet-tudományok világosságánál nézték volna meg. A levegőszerű bölcsészeti fogalmakból minden tudomány, a nyelvtudomány is sokat merített, sőt éppen a nyelvtudomány az, melynek fejlődési alapjait még ma is kevesen ismerik a legműveltebb emberek körében is. *Dr. Krausz Jakab* tehát ilyen értelemben irt modern könyvet. Szigorúan tudományos s a mellett elegáns előadás-módban megirt könyve bevezetésében első sorban a grammatika lényegének és rendszerének fölfogása dolgában iparkodik megállapodni s arra a kérdésre keres feleletet, hogy a homályos, vita alatt álló nyelvtani jelenségek meghatározásában mit kell irányadónak tartanunk? A analógiát-e, a nyelvérzékét, a nyelvzokást a régi nyelvet, az irodalmi nyelvet-e, avagy végül a logikát? Mindezek a régi tudományosság arzenáljából kikerült fegyverek elomputáltak a használatban. Az érzék, a szokás, a régi szabály vagy a kiváltságok szabályai s végül a logika, már a jogtudományok terén is eljártak a tekintélyt és a modern kutatás a fizikai értelemben vett *jelenséghez* jutott el, melyből az ismeretek fakadnak. Így jut el szerzőnk is a pszichológiai mozzanatokhoz s így konstruálja meg főszempontját, mely szerint a nyelv a *néplélektan* tárgya s hogy a nyelvi jelenségeket elsősorban a lélektan elveinek, módszerének, törvényeinek segítségével, vagyis *lelki* alapon tanulmányozni helyes. A lelki alapon pedig nem a régi tudományosság *lelki* alapját kell érteni, hanem oly viszonyokat és erőket, melyek épp oly reális tárgyai a kutatásnak, mint a *természeti* erők. A néplélek nem metafizikai ábránd, hanem fundamentális tény, a néplélektan pedig egyik legfontosabb tárgya a nyelv. Ezeknek megállapítása után avval foglalkozik a szerző, hogy a gondolkodás és a beszéd összefüggését állapítsa meg. Tagadja, hogy nyelvi kifejezés nélkül a gondolkodás lehetetlen volna. Elismeri, hogy a nyelv megbeszélhetetlen segédessékké a fogalmak megőrzésére s hogy a gondolkodás tökéletessége függ a nyelv használatától, de tagadja, hogy nyelv nélkül az ember magasabb értelmi ismereteket, vallás-erkölcsi fogalmakat ne szerzhethetne. Fejtetéseit folyamán a szó és fogalom viszonyát kutatja s arra a megállapodásra jut, hogy köztük semmi logikai összefüggés nincsen, hanem hogy a szó és jelentése közti viszony teljesen lélektani természetű. A végső probléma, melyet a tudós szerző fejteget, az, hogy a gondolat nyelvbéli kifejezése lehet logikailag és mégis helyes. Viszont megjelölhet a logika követelményeinek és mégis ellenkezhetik a nyelv szabályaival. Eből a tételből világlik ki aztán a végső konkluzió is, melyet így foglal össze a szerző: A pusztá logika elégtelen előkészület a nyelvészkedésre, grammatikai viták megoldásában a logika számba nem vehető. Nyelvi kérdésekben csak a nyelv tényeire, a rokonyelvek, a történeti és népnyelvi jelenségeire szabad támaszkodni. Az érdekes tanulmány második része avval foglalkozik, hogy vajjon igaz-e az, hogy a szó a gondolat meghamisítója s e kérdésben azt az álláspontot védi, hogy a gondolat meghamisításában az érzékeknek, a fantáziának és az emlékezetnek van a főszerepe s nem a nyelvnek.

○ **Jó egészség.** A nemrégiben megjelent jeles egészségügyi lapnak ma jelent meg a 8-dik száma *dr. Nagy Albert* szerkesztés alatt. A fűrdőkről *dr. Lankó Vilmos*, az idegességről *dr. Schaffer Károly* egyetemi tanár irt cikkeket. *Báttaszky Lajos* tárcája és különfélelék egészítik ki a lap tartalmát.

EGYESÜLETEK.

(Uj magyar egyesület.) A bécsi *Allgemeine Versorgungs-Anstalt* magyarországi tagjainak tekintélyes része tegnap Budapesten a műegyetem nagyszobájában összegyűlést s a száznál több jelenlévő elhatározta, hogy a magyar érdekeiket céljaira *országos védőegyesület* alakít. Közlekiállással ellékké választották *Perzel Dező* volt belligyminisztert, első alellékké *Vojnárocsy Sándor* altábornagyot, második alellékké *Kapó Imre* királyi zoltárházi igazgatót, a jellegelő bizottság elnökévé *Zalán Elek* altábornagyot. A választás után a taglarsak egyike részletesen ismertette az új egyesület célját, mely abból áll, hogy a mintegy ötven millió koronával bíró bécsi intézet vagyongának a magyarokra eső részét helyesebben kezeljék és a tagokat nagyobb mérvben részesítsék e vagyonból. A még be nem iratokozott érdekeltek *Toth Mórihoz* (V. Lipót-kört 22.) vagy a megválasztott pénztárkezelő-titkárhoz *Concha Károlyhoz* (VII. Damjanich-utca 25/a.) fordulhatnak, akik a tagsági jegyül szorgalmat nyújtják azonnal megküldik, mihejt a kötvénynyomtatást járó egy-egy korona tagdíjjal hozzájuk elküldik. A megalakult egyesületbe már sokan léptek be; többek között tagokul jelentkeztek: *Báró Fejérváry Géza* honvédelmi miniszter, *Gromon Dező* államtitkár s a magyar képviselőháznak, a fővárosi és vidéki ügyvédi karnak és a kereskedővilágnak számos tagja.

SPORT.

• **Football.** Az ezidei II-od osztályú bajnokság két komoly jelöltje: a *Magyar Testgyakorlók Köre* és a *Athletikai Klub* csapatai tegnap délelőtt mérköztek a millenárius verseny pályán a sportörök élénk érdeklődése mellett. A játék 3:2 arányban végződött a M. T. K. javára. — A M. T. K. fiatal csapata, mely már az előbbi mérkőzésekben nagy hadasárról tett tanúságot az alkalommal is fényesen megállta helyét. Méltó feltűnést keltett a csatársorok ügyes összjátéka és főképpen ez utóbbi körülménynek tulajdonítható, hogy a B. A. K. — szívós ellenállása és szép játéka dacára — 1 goalal vesztet le. — A játékot *Fehéry* (M. U. E.) pártatlanul és korrekt módon vezette.

• **Bécsi lövészek.** A Przedswit-handicap nagy meglepetésének folytatása lehet a holnapi nagy szenzáció, a *Háromvezek nagy handicappé*. Vagy tizenötöt ló fog starthoz állani s így tavasz felé hiába számítanak papírforma szerint a fogadók, a téli pihenő, a training nagyban befolyásolja az eredményeket s favorit vagy outsider egyformán megnyerheti a versenyt. *Bakony, Csizó, Isabey, Escamillo* a társaság jobb tagjai s a győztes is ezek közül kerülhet ki. Jelöltjeink:

- I. *Macca-Cavatina.*
- II. *Esparsette-Róssa Lili.*
- III. *Bakony-Escamillo.*
- IV. *Hajdu-Dinamit.*
- V. *Kendőz-Ariman.*
- VI. *Fakir.*
- VII. *Almom.*

• **A bécsi lövészek eredményét** minden más orgánomtól megelőző a legamarabb és legmegbízhatóbban a Telefon Hírmondó utján tudhatjuk meg az érdeklődők, mert a Hírmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentése alapján közvetlenül az egyes versenyek lefutása után, két futamonként részletes tudósítást olvastat fel a versenyek eredményéről. A lövészenyemények felolvasására, melynek összerendényét már hat óra tájban felolvastatja a beszélő újság, *kétszeres riadójelel* hívja fel az előfizetők figyelmét a Telefon Hírmondó.

VIDÉK.

— **(Pestvármegyei Gazdasági Egyesület)** ma délután tartotta meg közgyűlését a megyeház tereben *Bemczy Lajos* alispán elnöklele alatt. Az elnök meleg hangon méltatta az egyesület fáradságtalan elnökének, gróf *Keglevich Gábornak* az egyesület felvirágztatására körül szerelt érdemeit. *Serjőz Géza* titkár beterveztette az 1901. évi működéséről szóló jelentést. A vagyoni mérleg szerint az egyesületnek 76.363 korona tiszta vagyona van. Gróf *Keglevich Gábor* terjesztette ezután elő indítványát a hadsereg élelmezésére szükséges gabona egy részének közvetlenül a kisgazdaktól leendő beszerzése tárgyában. A javaslat a következő:

I. Ha a gazdaközönség a hadsereg részére szükséges gabonamennyiségnek csak egy részét szállítja, mely úgy szólna közvetlenül az aratás után szükséges a katonaság részére s mely a katonai élelmezési raktárakban elhelyezhető, akkor a kézbe való vásárlást tartjuk legelőszerűbbnek és pedig oly formában, hogy:

a) azok részére, akik gabonájukat maguk be szállítják, az árak legalább *egy hétre előre* állapíttassanak meg, a minőség oly bonifikálásával, mint azt az O. M. G. E. a múlt évben a katonai kinstárnak javasolta.

b) az ezenfelül mutatkozó szükséglet a gazdasági egyesületek által egyes csoportokban rendezendő *gabonavásárokon* szeressék be a katonai élelmezési raktár kiküldöttje által, esetleg a közösi gazdakörök s egyesek által összeirt s eladásra összegyűjtött gabona megvásárlása végett maga a *katonai kinstár kiküldöttje szálljon ki*; vagy a gazdakörök, melyek a közösi szempontjából a bevásárlás irányítására vállalkoznak, vagy értékesítő és fogvasztási szövetkezeteket megbizni, ezek vételével egy bizonyos összeg rendelkezésére való bocsátásával — mely az O. M. G. E. által utaltanak az illető bevásárlóhoz — a megyei gazdasági egyesület jóváhagyásával.

Természetesen a gazdasági egyesületeknek a katonai élelmezési raktáraknál a legmesszebbmőnt támogatásban kellene részesíteni.

II. Ha a hadsereg összes szükséglete a gazdák által szerzettétnek be, ez csakis gabonaraktár-szövetkezetek utján volna eszközölhető, de viszont tisztán e ölből csakis ebben az esetben volnának raktár-szövetkezetek alakítandók, ezen szövetkezetek a katonaság részére szükséges széná és szalma szállításával is foglalkozhatnának.

A javaslat élénk vitát keltett, melyben részt vettek gróf *Teleky József, Tahy István, gróf Keglevich Gábor, Förster Aurél* és *Bemczy Lajos*. A közgyűlés végül elfogadta a javaslatot *Förster Aurél* indítványával megoldva, mely szerint intézzenek föllíratot a földművelésügyi miniszterhez, hogy a gabonaraktári szövetkezetek megalapításában támogassa.

— **(A torontali fegyelmi vizsgáló.)** *Nagy-Becskerek*ről táviratozzák: Torontál megye közigazgatási bizottsága ma ülést tartott, amelyen az elnök *Dellmanics* alispán jelenléte, hogy a *Kafka-féle* vizsgálóból kitöltyölőg a belligyminiszter által elrendelt fegyelmi vizsgálatok legnagyobb részét már befejezték. Az egyes ügyekben nemcsak a már érdemleges határozatot is hozhatnak.

TÖRVÉNYSZÉK.

A kadarkuti nagybirtokos.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, április 14.

Azon a padon, hol az apró csirkefogók olyan otthonosan éreik magukat, ma a vagyonos osztály feszengett. Két millió forintról volt szó, hangzott egy alkalommal az elnök ajkáról. Ilyen összegek a gazdaság államok büntető judikaturájában is csak elvéve szerepelnek. De maga a pör is ritkítja a párját. Bónna van a fél törvénykönyv: család, lopás, hamis tanúzásra való csábítás, és a háttérben — kiderítetlenül — egy-két gyilkosság.

A fővádot Nagy Ákos kadarkuti nagybirtokos, vele együtt ül a vádlottak padján tizenegy cselédje, gazda, kocsis, napzsámos stb., többnyire rovit multu feygházviselt emberek. Szővevényes, sötét háttérű bűnperről van szó. A vádirat egy szenzációs bűnügyi regény expozíciójának válik be. Ime a rövid kivonat:

Nagy Ákos duszgazdag kadarkuti földbirtokost nagybátyjának, Nagy Mártonnak holttetéshez hívják, ő kiküldi a halottas szobából cselédjét, besötétíti a szobát, újra behívja a cselédeket s azt mondja, hogy nagybátyja még nem halt meg, végrendeletük akar. Erre az ágyhoz lép és megkérdezi: Akar végrendeletet, bácsi? Igen, hangzik az ágy felől és azután egy halk hang, amelyben a tanuk egy része megösmerte Nagy Ákos elváltoztatott hangját, Nagy Ákos fiait nevezi meg általános örökösül.

Azután Nagy Ákos otthagyja a halottat és váliott lovakon Pécsre megy, a meghalt ember lakására, ott a házbelieket kiküldi a szobából, kinyitja a Wertheim-szekrényt, állítólag azért, hogy onnan a rubaszekrény kulcsát kivegye. De a meghalt Nagy Márton többi törvényes örökösei tudtak arról, hogy a Wertheim-szekrényben kétszázezer forintnál több értéknek kellett lenni azzal vádlóják Nagy Ákost, hogy ezeket az értékeket ellopja. Nagy Ákost letartóztatják, házkutatást tartanak nála, de az értékpapírosokra nem akadnak rá. Utóbb ő maga adja elő azokat: száztizenhátezer forint értékű értékpapírost és egy százharminckétezer hétszázhuszonegy forintnál szőlő takarékpénztári könyvet. A vizsgálóbíró előtt azzal védekezett, hogy a takarékpénztári könyvet Nagy Márton a halála előtt három-négy nappal neki ajándékozta, az értékpapírosokat pedig nem Pécsen, a Wertheim-szekrényből vette magához, hanem Módonson, ahol az öreg Nagy Márton meghalt, egy közönséges szekrényből vette ki s azért vitte magával és rejtette egy régi mosdószekrénynek az aljába, mert azt hitte, hogy családi okmányok.

A szóbeli végrendelet tanui közül ketten Nagy Ákos ellen vallanak: két asszony. A két asszony — mintha csak valami középkori bűnrónákát olvasnánk — rövid időn belül elpusztul. Az egyiket orozva lövik agyon, a másikat méreggel emésztik el. Kicsoda? Nem tudjuk, de sejtük.

Azután jön egy új fordulat. Nagy Ákos, mintán egy évig ült vizsgálati fogságban, azzal a meglepetéssel áll elő, hogy nagybátyja nem is a halála napján, hanem előtte egy nappal végrendeletet készített. Erre is megnevezett tanukat, akik ma ott ülnek vele a vádlottak padján.

A Kuria a pestvidéki törvényszéket delegálta ennek a nagyarányú bűnpernek a tárgyalására. Hogy az érdekeltek milyen eszközökkel dolgoztak, arra nézve érdekes világot vet az a sok névtelen levél, melyekben halállal fenyegetik Kiss Gyulát, a Kadarkuta kiküldött vizsgálóbíróit. Ezek a levelek is ott hervernak a bűnügyi iratok között.

A bíróság elnöke Rónay Kamil királyi táblai bíró, tagjai K. Nagy Sándor és dr. Aczel Nándor. A vádhatóságot dr. Mikóvich Lajos királyi alügyész képviseli, míg a fővádotlat Polányi Géza ügyvéd, a többieket pedig, akiket család büntetőnek kísérlete miatt helyeztél vád alá a vádatános, dr. Szalay Károly ügyvéd védi. A bíróság több mint hetven tanút idézett be, úgy hogy a fővádgyalás előreláthatóan legalább egy hétfő fog eltartani.

Az elnök tekintettel, hogy a vádlott kihallgatása előreláthatólag hosszabb időt vesz igénybe, megengedi, hogy űve tegyen vallomást.

(A fővádlott.)

A vádlott földbirtokos az elnök kérdésére előadja, hogy 48 éves, vagyonos ember, 8 gyermek apja. Az elhunyt nábob neki nagybátyja volt, apjának testvére. Hosszasan, felesleges kitérésekkel előadja, hogy 1899. május 26-án reggel Poré János jelentette neki, hogy nagybátyja nagyon rosszul van. Kocsira ült és a módosi pusztára hajtatott. Utközben beszólt Bellaihoz s kérte, hogy jöjjen Nagy Mártonhoz. Mikor a beteghez ért, az már nagyon rosszul volt, ő hideg borogatást tett a fejére s a beteg kijelentette, hogy végrendeletet akar. Ő azonban kérte, hogy várja be a Bellaiakat. Mikor azok megjöhöttek, behívta őket a szobába és akkor nagybátyja

végrendeletet készített, hogy összes vagyonát az ő fiaira hagyta, őt bízta meg a vagyon kezelésével, azonkívül Szigetinének 200,000 forintot, gazdájának, Molnár Józsefnek pedig 4000 forintot hagy örökséppén. Mikor a tanúk kimentek, ő jöszözlötta Bellai Jánost, aki írni tud, hogy jegyezze föl a történeteket, nehogy elfelejtsék. Bellai meg is csinálta az írást, amelyet mind aláírták.

Az elnök konstátálja, hogy a vádlott vallomása sokban ellenkezik a vizsgálóbíró előtt tett vallomásával és a többi vádlott vallomásával is. Így Poré első vallomásában azt vallotta, hogy ő azt jelentette Ákosnak, hogy nagybátyja meghalt; igaz, hogy Poré ezt a vallomását később, mikor Nagy Ákos a börtönből kiszabadult, megváltoztatta, de első vallomása azért látszik hitelt érdemlőnek, mert az összes többi vádlott is így vallott.

A vádlott megmarad vallomása mellett. Az elnök a további kihallgatás során elébe tartja a vádlottnak, hogy két tanu: Molnárné és Mihácziné, kik elsőként voltak a halottnál, azt vallották, hogy az öreg, mikor a vádlott odaérkezett már meg volt halva, meg is tapogatták a merev, hideg karját. Ez a két tanu a vizsgálóbíró előtt meghalt. De, mondja az elnök, ha még rendes körülmények közt haltak volna meg, abban nem is lenne semmi különös, csak hogy Molnárné 1900. április havában agyonlőtték. Mihácziné pedig szintén gyanus körülmények között halt meg. Ön továbbá azt állítja, hogy már hat óra előtt ott volt nagybátyja pusztánál, holott a tanuk szerint őn oda csak hét óra után érkezett. Azonkívül a boncoló orvosok megállapították, hogy Nagy Márton agyszélhűdés következtében halt meg és pedig körülbelül 4-5 órával a halotkémérkezése előtt. Tehát Nagy Márton meg volt halva, vagy ha még nem is halt meg, eszméletlen állapotban kellett lennie: szöve nem végrendeletképes. És ön mindezek mellett is fenntartja vallomását?

A vádlott lesütött szemmel mogorván igent mond.

Az elnök: Mikor ön a vizsgálati fogságból kiszabadult, egy elütn takarékpénztári könyvet, mely több mint 100,000 forintnál szölt s 100,000 forint értékű részvényeket deponált önkénynt a járásbírósnál s a közjegyző előtt hiteselem lemondott az állítólagos végrendeletekből származó jogairól, azzal a megokollással (az elnök felolvassa a közjegyzői okirából), hogy a végrendeletekre vonatkozó állítása, valamint az az állítása is, hogy a takarékpénztári könyvet önnek nagybátyjától napok előtt ajándékba kapta: tévedésen és a körülmények félreismerésén alapúzik. Hízen, ha a végrendelet megförtélt, akkor önnek joga volt a vagynonhoz. Bajos elihni, hogy erről a jogáról oly könnyen lemondott.

A vádlott láthatóan zavarban és arról beszél, hogy a halot nem lehetett merev, amikor Molnárné hozzányult...

Az elnök: Arra feleljen, amit kérdeztem, mert ez fontosabb. Itt több mint két millió forintnyi vagyonról van szó, amiről ön lemondott és tévedésnek állította az egész végrendeletkezési históriát!

A vádlott akadozva azt adja elő, hogy őt dr. Blaskovich kir. táblai elnök vette rá a közjegyző előtt tett nyilatkozatára s azt mondta neki, hogy menjen el pár hétre Körömendről, amíg a dologról beszélnek, aztán békén élhet, nem lesz bántódása, sőt a vagyonból is megkapja a maga részét. Ő hát jótórmán nem is tudta, hogy mit ír alá, amikor aláírta az okiratot. Ragaszkodik vallomásához.

(A hamis tanu.)

Ezzel véget ért az elsőrendű vádlott kihallgatása. Utána Molnár József bérsgazdát halgatják ki. A 69 éves öreg paraszt 24 évig volt gazda Nagy Mártonnál. Az elnök kérdésére bünyösen vallja magát a hamis tanúzásban. Azután előadja, hogy 1899. május 26-án ő egy közeli pusztán volt, amikor reggel 7-8 óra közt értesítették, hogy Nagy Márton meghalt. Bement a szobába, megföta a gazdájáa hideg kezét is, az meg volt halva. Nagy Ákos akkor még ott volt és megparancsolta, hogy senkit ne ereszzen a szobába, csak a Bellaiakat. Mikor először benn volt a szobában, az ablakon fehérlő félfüggönyök voltak mire Bellaiak megjöhöttek és őt is beszölitötték a halottas-szobába, már akkor az ablakot Nagy Ákos egy ágytörövel lefüggönyözte, úgy hogy sötét volt a szobában.

Az elnök: Honnan tudja, hogy Nagy Ákos függönyözte le az ablakot?

A vádlott: Csak ő tehette, mert más nem volt a szobában. Azután elmondja, hogy Nagy Ákos azzal hívta be őket a halottas szobába, hogy a bácsi magához tért, végrendeletet akar. Ő, Bellai István és János, Bellai Istváné, Poré János bementek a szobába s Nagy Ákos az ágyhoz állva kérdezte az ágyban fekvőtől: — Akar-e végrendeletet, bácsi? — Igen, akarok, szölt ugyancsak Nagy Ákos, előre-hajolva a halott felé, elváltoztatott hangon, de a vádlott fölismerete Nagy Ákos hangját. Azután Nagy Ákos tovább beszélt és mindig újból lehajolva, felegetett elváltozott hangon magának: — Kire hagyja a vagyont? — Keresztfiamra, Nagy Ákosra és Mártonra. — Hogyan? — Ugy, hogy minden ingatlan és ingó vagyonom az övék. — Másra nem hagy? — Szigetínere huszezer forintot. — Hát még kire? — Molnár Józsefere 4000 forintot.

— Egyéb végrendeletkezőse nincs? — A vagyonomat Nagy Ákos kezelje haláláig. Egyéb végrendeletkezőse valóm nincs.

Igy adja elő a tanács a nagy családi bűnper magrárt, aztán így folytatja:

— Később bementünk a másik szobába, s az Ákos ur azt kérdezte tőlem, hogy tudok-e írni, mire én igent mondtam. Arra ő diktált nekünk, s mi nagy erőtelésre aláírtuk az írást. De a feleségem megkérdezte, hogy minek írták alá az ő nevét, mire Ákos ur az újjával kitérölte.

A szembesítésnél a vádlott a következőket mondja:

— Egy szó sem igaz, ő bent sem volt a halottas szobában.

— Dehogy nem, — mondja a tanu, — az az igaz, amit én beszélek.

Később még határozottabban mondja a vádlott társa szemébe:

— Ugy nem tett az végrendeletet, mint én.

Halva volt az már akkor.

A harmadik vádlott Paré János nem érzi magát bűnyösnek. Kocsis volt a hódosi pusztán. Ő hitta Nagy Ákost a haldokló nagybátyjához Hódosra. Jelen volt az állítólagos végrendeletkezésnél.

— Láta maga, hogy az uraság még életben van.

— Igen láttam.

— Mit mondott aztán Nagy Ákos ur?

— A Bellai fiúnak mondta, hogy azt írja papírosra amit halott, meg is írta magától, mi pedig a/áirtuk.

— Molnárné aláírása hova lett a papírosról?

— Ő mondta az Ákos urnak, hogy törölje ki, mert ő sohasem volt tanu.

— A temetés után mi történt?

Bementünk az Ákos ur rendeletéből Kaposvárra a szóbeli végrendelet végett, s ott is elmondtuk mindent amit halottunk.

— Mikor a vizsgálat megindult másképpen vallott.

Mert megfenyegettek, a csendőrök napokon keresztül hajszoltak se ittam, se ettem, én ilyenbe nem voltam s hallgattam a csendőrőrmesterre, aki azt mondta, hogy én is azt valljam amit a többi tanuk, hogy az öreg ur már halva volt, mikor Nagy Ákos odajött.

Az elnök ismertette a tanúnak a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, amely pedig a Molnár József vallomásával megegyezően hangzott. Hogy ő már halva találta Nagy Mártont s Nagy Ákosnak ezt hirdi is vitte, a szóbeli végrendeletéről pedig azt mondta, hogy Nagy Ákos elváltoztatott hangon mondta el Nagy Márton szóbeli végrendeletét s ezért nem is tenne esküt a végrendeletre. Egy másik vallomást is ismertette az elnök, ezt a polgári törvényszéknek vették föl, ennek pedig az volt a tartalma, hogy Nagy Márton még élt, mikor Nagy Ákos Hódosra érkezett.

— Maga hol szölgált most? — Nagy Ákos urnál. — Maga megesküött a polgári bíróság előtt a vallomására? — Igen.

Az elnök (Molnárhoz): Hallotta, mit mondott Paré? — Hallottam, de nem igaz, engem ugyan nem fenyegetett senki, hogy mit valljak, mert én a lelkiismeretem szerint vallottam.

Bellai István emlékszik Nagy Márton halálának körülményeire, ismerte gyerekkortól fogva. — Hogy került maga a halottasházba május 26-án reggel? — Reggel Nagy Ákos ur mondta, hogy rosszul van a Marci bátyja, menjünk fel a kastélyba, én a fiatalomb elindultam, elhívtam a feleségemet is, utánunk jött, bementünk a kastélyba. Nagy Ákos ur bement a betegszobába, mi pedig a gazda szobájába. Molnárra vártunk, mikor ez is megjött, bementünk a Nagy Márton szobájába, az ágyval szembe egy kis asztal állt, én ott álltam a mellett s a Nagy Ákos ur megkérdezte a Márton urtól, akar-e végrendeletet? — Igen, akarok — mondta az uraság, aztán elmondta, hogy kinek hagyja a vagyont. Ezt aztán a fiam írásba tette s mindnyáján alá is írtuk.

— A fia magától írta, nem diktálta senki? — Ő maga írta. — Molnár azt vallotta, hogy Nagy Ákos ur diktálta nek? — Az én fiamnak nem kellett diktálni. — Molnárné nevét ki törölte ki? — Ő kérte az uraságot, hogy az ő nevét töröljék ki, mert ő szivbajos s nem merészel urak elé menni.

— A temetés után mit csináltak az írásal? — Molnár gazda valamelyik cselédét üzent, hogy be kell menni Kaposvárra, be is mentünk. Molnár elvezetett a bírósághoz, ott megkérdeztek bennünket: ott volt-e Nagy Márton végrendeleténél, azt mondtuk igen, egyenkint felkértek bennünket.

— De egy héttel később másképp vallott.

Igen, mert husz óráig voltam letartóztatva a fiammal és a feleségemmel együtt, ételt nem adtak, még a magunk pénzén sem engedtek venni; a vizsgálóbíró ur azt üzente, hogy ha a nagyszágos urat le meré tartóztatni, minket is letartóztat, ha nem vallunk másképpen. Én azt nem mondtam, amit a vizsgálóbíró ur írásba vet, én most is azt mondom, hogy a Nagy Márton ur még élt, mikor végrendeletet készített.

Ezt a tanut is szembesítették Molnár Józseffel, a két ellenkező vallomást eléjük tártá az elnök, de azért mindegyik a magáét mondta igaznak s állhatatosan megmaradt a mellett, amit ma a tárgyaláson mondott.

Egy órák az elnök megszakitotta a tárgyalást s délután négy órákor folytatták.

(Délután.)

A délutáni tárgyaláson kihallgatták Bellai Istváné és fiát, Bellai Jánost, Mindketten egy adják alá a végrendeleti szöveget, mint Bellai István. A Molnárral történt szembesítésnél is megmaradnak vallomásuknál.

Szalay Károly védenőire nézve felveti az elévülési kérdést, melylyel már a vádatános is foglalkozott s azt vitatja, hogy a magánvádra üldözendő család büntetőnek kísérlete miatt Göcs Antal által 1900. október 2-án beadott vádirat elkésletlen érkezett be s így védenőei ellen a további eljárás megszüntetését kérte elévülési címén.

Polányi Géza, Nagy Ákos védője szintén nagy súlyt helyez arra, hogy Szalay védenőei mint vádlottak, vagy pedig mint tanuk szerepeljenek a pör további folyamán. A védőtársaság által felvetett elévülési kérdéseket adatkalk, közokiratokkal támogatja.

Dr. Fukovich alügyész ezzel szemben azt vitatta,

hogy az elévülés csak akkor kezdődik, ha a bűnvádi eljárás megszüntetett. Kérte az előterjeszteti kérelem elutasítását.

Dr. Keresse ügyvéd szintén csatlakozott az ügyész kérelméhez.

A vád és védelem kérdésében történt válasz- és viszonyválaszok után a törvényszék tanácskozássra vonult vissza az elévülés kérdésében.

A királyi törvényszék a védők által előterjesztett elévülési kifogásnak nem adott helyt.

A védők a törvényszék határozata ellen semmisségi panaszt jelentettek be.

A tárgyalást esti hét óra után az elnök holnap délelőtt kilenc órára halasztotta el.

TÁVIRATOK.

Lisabon, április 14. A képviselőház legközelebbi ülésén a kormány törvényjavaslatot fog előterjeszteni a külső portugál adósság konverziója iránt a berni, párisi, londoni, brüsszeli és amsterdami államhitelekkel megállapított feltételek értelmében.

Berlin, április 14. A berlini kereskedelmi kamara ma megalakult és elnökké *Hertzeg* és alelnökké *Hockmann* és *Mendelsohn* választotta meg. A kereskedelmi miniszter megnyitó beszédében kijelentette, hogy a funkciók egy része, nevezetesen a tőzsde feletti felügyelet egyelőre a szeniorok kollégiumának kezében marad, később azonban megállapítják a munka megosztását a két testület között.

Volosca, április 14. Mária Jozefa főhercegnő hosszabb tartózkodásra ideérkezett.

Hága, április 14. A királynő meghűlés miatt nem hagyhatja el a szobát.

Hadihajóink idegenben.

Tarento, április 14. Az iteni katonai klub az osztrák-magyar hajóraj tisztjei tiszteletére fényes ünnepséget rendezett.

A wrescheni per.

Posen, április 14. A wrescheni perben elítéltek közül 16-en, akiknek perújítási folyamodványát a legfelsőbb törvényszék visszautasította, kegyelmi kérvényt intéztek a császárhoz.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, április 14. Az összes osztrák gabonatörszédék megbizottainak minapi közös értekezletén elhatározott memorandumot ma egy küldöttség ányújtotta a pénzügyi, földmívelési és kereskedelmi minisztereknek. *Schüller* Pál lovag, a bécsi gabonatörszede elnöke, mint a küldöttség vezetője, kifejtette a miniszterek előtt az összes osztrák gabonatörszédék által a közgazdasági bizottság albizottságának tervezete ellen teljes egyértelműséggel érvényesített fontos aggályokat. A miniszterek a küldöttség egyes tagjainál, akik közt képviselve voltak a gabonatörszedei forgalomban érdekeltek összes foglalkozási ágak, informálták magukat a felhozott panaszokról és megígérték azoknak tárgyilagos megvizsgálását és méltánylását.

Berlin, április 14. A *Disconto-Gesellschaft*-ból, a *Deutsches Bank*-ból és több délnémet és rajnavidéki bankházból álló konzorcium átvette a badeni vasúti kölcsöntörlesztő-pénztár 42 milliónyi 3½%-os vasúti kötvényeit. A kölcsön 1910. április 1-éig nem mondható fel.

London, április 14. (Gabonapiac.) Az irányzat általában szilárd. Angol buza 1 p.-vel drágább. Dunavidéki tengeri 3 p.-vel drágább. Angol és amerikai liszt 3 p.-vel drágább. magyar liszt 6 p.-vel drágább. Városi liszt 22 sh. 28 p. — 28 sh. Repeolaj 26 sh. Tengeri 21 sh. Behozatal: buza —, árpa 1000, zab 10.000 qu. Az idő szép.

New-York, április 14. (Terménytörszede.) (Zárlat.)
Gyapot: New-Yorkban helyben 9½/16 (9¼). Áprilisra 8.93 (8.96). Júliusra 8.04 (8.94). New-Orleansban helyben 9 — (9.—). — *Pétroleum*: Stand white New-Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.30 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — *Zsir*: Western steam 10.10 (10.05). Rohe és Brothers 10.25 (10.15). — *Tengeri irányzata tartott.* — Májusra 67¼ (65½). Júliusra 66¾ (65½). — Szept-re 65¼ (64¾). *Buza* irányzata tartott. — Páros ösi helyben 84¼ (85¼). Májusra 78¼ (79¼). Júliusra 78¼ (79¼). Szept-re 78¼ (78¼). Dec-re 79¼ (80¼). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1¼ (1¼). — *Kávét*: iair Rio T. sz. 0. — (5½%). Áprilisra 5. — (5.—). Júliusra 5.20 (5.25). — *Liszt*: Spring Wheat clears 2.85 (2.85). — *Cukor*: 2¾ (2¾). — *Ón*: 27.87 (27.72). — *Réz*: 12¼—12¼ (12.—12¼). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, április 14. (Terménytörszede.) (Zárlat.) *Buza* irányzata tartott. — Májusra 72½ (73¼). Júliusra 73¼ (73¼). — *Tengeri irányzata tartott.* — Szept-re 62¼ (61¼). — *Zsir*: Májusra 9.75 (9.67). — Júliusra 9.85 (9.85). — *Szalonna short clear* 9.45 (9.40). — *Sertéshús*: Májusra 16.82 (16.77). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Az öreg doktor.

Fojén karimás, szürke, nagy kalapja, Kezében csontnyél fekete bot.
Az utcákat naponta rovatogja,
Majd lát látod, aztán pedig amest.
Alig hogy bírja terhért már a tette,
Betegni éri őt a kora regg.
S fáradtan tér haza már késő este.
Jó doktor bácsi, isten áldja meg!

Az arc öde s a szemé mint az ében,
Sötét, de nyíró fényt hint szerzeszt.
Cukorka van színlüdig két zsebében
S belő nyúl, hogyha cseng gyerek-beszéd.
Amint látják az utcán bandukolva,
Köréje gyűl apró-cseprő gyerek,
S köszöntik, mintha csemetyéd-hang szólna:
Jó doktor bácsi, isten áldja meg!

Ki tudja, hogy mióta járja sorba
A kis fiú szük utcasorait,
Nagy eszékában telnek havát tiporva,
Sport nyelvén, hogyha a tavasz virít.
Gyógyítá még e gyermekek nagyapját,
Keze alatt javult a sok beteg.
Ki látja, megemeli a kalapját:
Jó doktor bácsi, isten áldja meg!

Hová belép, áldás fakad körülte,
Minden szava remény és tiszta hit,
S szegény beteg lelkéből eltörülte
A félelem kínzó fájdalmait.
Széld szava vigaszt önt a szívebe
S újból csillognak a bágyadt szemek.
A sapadt ajk így szól imát rebogve:
Jó doktor bácsi, isten áldja meg!

Nincsen kunyhó, hol otthonos ne volna,
Minden család azt mondja: az enyém!
Ott látod esküvőknél szónokolva
És ott keresztelésnek ünnepe.
Ott ül ő mindig az asztal-középen,
Ő rá kocint a nagy vendégsereg.
Köszöntik őt, fűrészte bor lovében:
Jó doktor bácsi, isten áldja meg!

Mindig vidám és aranyos kedélye,
Beszéde foly, mint friss hegyi patak.
Csak néha ül meg a bánat éje,
Ilyenkor aztán csöndes, hallgatag.
Mindenki tudja, honnan ez a bánat:
A faluban valaki nagy beteg!
És sűgja lassan egyik másikának:
Jó doktor bácsit isten áldja meg!

Jó nemzedék egy másik nemzedékre,
A falu véne mind a sírba száll.
Ő bandukol tovább a faluvégre,
Doktor bácsit nem bántja a halál.
Minden lakóra egyformán a gondja,
Előtte vén és ifjú, mind „gyerek”.
S ha korhol is, mind tiszta szívvel mondja:
Jó doktor bácsi, isten áldja meg!

Szívesen kél, ha álmából zavarják
S nem kérdezi: mi lesz a fizetés?
A pénz után ő sohse nyújtja karját,
A munka sok és a vagyon kevés.
Szegény marad, de őt ez mitse bántja,
Éjjel nyugodt lélekkel szendereg.
Fülbé cseng a betegek imája:
Jó doktor bácsi, isten áldja meg!

Egy téli nap' bús hír szállt szerzeszéjjel,
Gyorsabban mint szaguld a rópké szél:
Doktor bácsink nem meg beteghez éjjel,
A doktor bácsi többé nincs, nem él!
Amerre járt a hír, sírás kíséri,
Forró könnytől pirosk a szemek,
S még holtában is mondják egyre néki:
Jó doktor bácsi, isten áldja meg...

Az évek szállnak, ott a faluszélen
Az öreg doktor csöndesen pihen.
A nép meglátogja nyáron-télen
S virág nélkül nem jó el senkiesem.
A rezeda, a rozmaring, a mályva
Rajt édes illatot terjesztenek.
S mint hogyha illatukkal ima szállna:
Jó doktor bácsi, isten áldja meg!

Ha pihenőre van lelkeknek vágya
S az élet harca bánattal betölti,
Fölkeresem, hol az ő siri ágya,
Az én szülőföldem is az a föld.
Az én imám is érette száll sokszor
S szememből érette forró könny perog.
Szegény atyám, te jó falusi doktor,
Haló porodat isten áldja meg!

Feleki Sándor.

† **A fehér birodalom fele.** Loubet elnök visszadni készül Miklós cárnak a látogatását. Nagy, pompázatos lesz az út; már előre fő a sok diplomata fej a fontos gondokban, hogyan emeljék az ünneplés-ségét annak az utazásnak, amely jelentős esemény lesz a francia külpolitikának. Loubet elnök tengeren teszi meg útját a fehér birodalombig. Megteendő pedig útját egy díszes, külön e célra szolgáló yachton, melynek fedélzetére ellátogat majd a cár, meg a cárné is. *Montcalm* a neve ennek a históriai fontosságú yachtnak. Néhány nap előtt ejtették ki hivatalosan a szót és immár az összes párisi kirakatok kálapjairól, cipőiről nyakkendőiről a *Montcalm* név kiált lelének: mindenféle portékának *Montcalm* a neve. Karossu, elegáns jármű ez a yacht. Ma ugyan még rozsdásan, meg egy kissé vedletlen lekszik *Cherbourg* száraz dockján; de Edmond mérnök már oda utazott, hogy hozzá fogjon a nagyszerű cicomázshoz. Edmond mérnököt bizták meg tudniillik ezzel a fontos misszióval. A *Montcalm* neve mellett tehát természetesen Edmondot emlegetik leg többet a boulevardokon. Egész csapat riporter van a nyomdokában, hogy ellessenek valamit terveiből, egyelőre azonban hiába. Csak annyit sejtet a *Figaro* tudósítója, hogy Loubet utazása még nagyobb, még pompásabb lesz, mint I. Felixé volt, — hogyne, hiszen őt is valószínűleg mon ami-nak, sőt talán mon íre-renek fogja szőlítani Franciaország hatalmas barátja a cár.

† **Ujtás a gőzmozdony szerkezetén.** A *Railway News* egyik utóbbi száma fontos újításról ad hírt, melyet a „London and South Vesth” vasut egyik mérnöke, *Drummond* alkalmaz a gőzmozdonyokon. *Drummond* több évig kísérletezett azzal, hogy a mozdony tüszekrényébe vízszöveket vezetett be és ennek alapján részben más szerkezetet adott a kazánnak is, amelybe nagy tűzvezető csövet illeszt be. Ugy ebbe a csöbe, mint a tüszekrénybe számos vízvezető csövet helyez el. A berendezésnek az az előnye, hogy a sok vízszöveben a gőzjelésztés gyorsabban történik, mert jobban ki vannak téve a hevítésnek. Különösen ajánlatos az új rendszer a tizkerekű mozdonyoknál, amelyeknél egész hosszú vízszöveket kellett alkalmazni. Az a körülmény, hogy *Drummond* egyetlen nagy tüszövet illeszt be a kazánba, lehetővé teszi, hogy az égési folyamat erőteljesebben megy végbe, a gázok jól összekeverednek és a láng is tartósabb.

† **A francia pezsgő mint bünszerző.** *Trangardh* Gusztáv svéd alattvaló, 34 éves, foglalkozására nézve öletes család. Miután mint ügynök megbukott, apró gaztettekből szerelte be az életszükségleteit. Mikor már nagyon sok volt a rovására, akkor Angliába menekült és ott szaporította azoknak a számát, akik a mások pénzéből élnek. De mert Nagybritanniában e téren nagyon sok a versenytárs, egy utolsó, nagyobb méretű csalás kereszülvittele céljából *Trangardh* ismét visszatért Stookholmba. Itt azután a következő szélhámos históriát játszotta végig, még pedig sikerrel. Egy stookholmi pénzváltóhoz állított be a roppantul előkelő modorban 400 font sterling beváltás iránt intézkedett. Elmondotta, hogy milyen pénzemekeket öhat; s mennyit angol és mennyit német bankjegyekben. A megrendelés meglehetősen komplikált pénzváltás volt s így elég időt vett igénybe arra, hogy ezalatt *Trangardh* elegáns modora bizalmat ébreszsen a bankárban. Mikor már csak az volt hátra, hogy az ellenértéket, vagyis a 400 font sterlinget *Trangardh* lefizesse, akkor — nem találta meg a zsebében a nagybankókkal terhelt pénztárcáját s arra kérte a bankárt, hogy a kiválogatott pénzeket a szomszéd hotelbe, a lakására küldje el. A bankár készségesen vállalkozott erre is és kisvártatva személyesen vitte el a pénzt *Trangardh*-hoz a szállodába. A belső bankárt gavalier módjára fogadta *Trangardh* és rövid eseregés után behűtött francia pezsgővel kínálta meg. Az egyik pohár után következett a második és a két férfi mindinkább derült hangulatban kezdett diskurálni egymással. Mikor végre az elintézendő pénzügyre is rátértek s a *Trangardh* alaposan megvizsgálta a bankár pénzjegyeit, egyszerre az a gyanuja támadt, hogy véletlenül nem-e hamis az egyik vagy másik bankjegy. Hogy ezzel az eshetőséggel szemben biztosítsa magát, hajakon fővel, de a bankjegyekkel a kezében a szálloda tulajdonosát akarta felkeresni, aki a szériessok föl-jegyzésénél tanu gyantát szerepeljen. A francia pezsgő hatása következtében a bankár gyanútlanul egyezett bele ebbe az elővigyázatos eljárásba s egyedül maradt a szobában. Néhány peromulva azonban nyugtalanlankodni kezdett a bankár s a pezsgő gőze, mely ekkorra már megtette hatását, tűnedezni kezdett. A mámor eltűnt, de akorra már a stookhámós is eltűnt s ügyesen kieszelt eik-cakban *Stookholmból* Bécsig utazott. Bécsben azonban tegnapielőf elfogták.

Kórház a tengeren. Boston város kikötőjében van egy kórházserüleg berendezett hajó, mely naponta beleg asszonyokat és gyermekeket visz ki a nyílt tengerre. A legelőbb visszatérnek este otthonukba. Sokan maradnak azonban a hajón is mindaddig, míg meg nem gyógyulnak.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Keskenyvágányú vasut. Kis-Jenő-ről írják: A Kis-Jenő-Erdőhegy-állomásról kiinduló és Barakonyig vezető keskenyvágányú vasut engedélyezése tárgyában az armentesítő társulat hivatalos helyiségében tegnap délelőtti népes értekezlet volt. Az értekezleten, amelyen Csukay Gyula főszolgabíró elnököt, résztvettek: a kisenjóni járás-hoz tartozó községek előjárósága, József főherceg és Sulkovszky herceg uradama, a seprősi birtokosság, a környék birtokosai nagy számmal, valamint báró Bánhid Antal, a kerület országgyűlési képviselője. Az elnök előadta, hogy a kereskedelmi minisztériumhoz két előmunkálati engedély dolgában kérvényt adtak be. Az egyiket Békésvármegye részéről, amely Gyulát akarja Barakonyval összekötni, a másik kérvény szerint a vasut Kis-Jenőről indulna és Nagy-Zerind, Miske, Vadász, Simonyfalva, Seprős, Apáti és Barakony községeket érintené. E negyven kilométerre terjedő vasut kiépítési költsége 720.000 koronára, tehát kilométerenként 18.000 koronára van előirányozva. Az értekezlet egyhangulag a gyula-barakonyi vasut építési tervezetét fogadta el és az előmunkálati engedély kiadására egy szakszabványt küldöttséget választottak meg. A küldöttséget, amely egy memorandumot is átnyújt Horváthy Nándor kereskedelemügyi miniszternek, báró Bánhid Antal országgyűlési képviselő vezeti a miniszternél.

Duna-Gőzhajózási Társaság az öbudi hajógyárban a leltárgondnokságnál 18-ikán és 19-ikén reggel 8 órakor régi szerzsámpékeket, szerzsámpákat, láncokat és fabutorokat körülbelül 2000 korona értékben nyilvánosan elárvereztet. A vételár azonnal készpénzben lefizetendő s a megvett tárgyak a hajógyárból legelőbbben a vételt követő napon elszállítandók. Dunagőzhajózási Társaság kimutatsa az idei bevételéről: Bevételek áttelel árak után: 1902-ben 239.358— korona, 1901-ben 261.180— korona, 1902-ben — 51.772— korona. Ehhez a bevételek a hajózás kezdetétől március végéig: 1902-ben 1.638.906— korona, 1901-ben 1.127.727— korona, 1902-ben — 406.178— korona. Összesen: 1902-ben 1.743.268— korona, 1901-ben 1.388.867— korona, 1902-ben — 854.406— korona.

Mohács — Pécsi vasut kimutatsa az idei bevételéről: Bevételek január 1-től március végéig: 1902-ben 316.492— korona, 1901-ben 376.791— korona, 1902-ben — 61.299— korona.

Az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság grófsei közül Zrinyi tegnap Fiuméba, Andrássy tegnap Marseillebe érkezett, Szeni László ma Fiuméből Marseillebe indult.

Gizella-egyesület, mely férjhezmenendő leányok kihazasztatása alakt és Gizella kir. hercegnő védnöksége alatt kizárólag kihazasztatásokkal foglalkozik, az 1901. üzletévből is kitűnő eredményeket ért el és oly mértékű tesz közé, amely minden számadatával az intézet lényes fejlődése mellett tanusodik. Az üzlet terjedelmét a következő számadatok jellemzik: 1901. december 31-én 187,351.000 korona biztosított tőkére szülő 112.101 kőtvény volt érvényben. Az évi bevétel díjakban, kamatokban és illetékekben 8.153.000 koronát, 600.000 koronával többet mint 1900-ban tett. A tartalékok és vittelek 4,064.000 koronára rughak. Az utolsó 10 év alatt a biztosítási állomány 27-9 millió koronáról 187-3 millióra a díjbevétel 12 millióról 63 millióra a díjtartalékalap 44 millióról 40 millió koronára emelkedett. Esemékes tőkék kifizetésére és díjvisszatérítésre 1901-ben 1.870.000 korona fordítottat és a mérleg igen tetemes tiszta nyereséggel: 803.000 koronával zárult. A 418 millió koronát kitévő vagyon tünnyomó részben jelzálogilag biztosított értékpapirokban és jelzálogközlésűekben, valamint intélzében házbán van befektetve. A tis ta haszon egyrészt a jótékonyági alapok és rendkívüli biztosítási alapok dusa ivadalmazását, másrészt pedig azt teszi lehetővé, hogy oly tetemes összeg vehető az alapszabály értelmében a biztosítottak osztalékalapjára, hogy azok a legközelebbi kifizetési határidőben az 1901. évre az évi díj 7 és fél százalékának megfelelő osztalékokat foghatnak kapni (1900-ra 7 százaléka). A szegény leányok kihazasztatási alapja. most már 385.000 koronára rughó vagyon felett rendelkezik. Az e-műlt évből, ez alaptól 90 biztosítva volt oly leányoknak engedélyezett kelengye-segély, akiknek szülői elszegényedtek. Az intézet választmányának tagja és alelnöke dr. Münnich Aurél országgyűlési képviselő. A választmány jelentését, az április 12-én megtartott rendes évi közgyűlés általános helyiséselel fogadta.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Conicrti Jakab Salamon Szóbia, Radivojevics Sreco Palánka, Vuceticics Gaja Valjevo, Lambrovics Lambrá Krugovjac, Rosenberg Anton kereskedő Bécs, Márkus Ernő szőnyegkereskedő Brunn, Rosenberg Ignác kereskedő Kopreinitz, Mandelbaum Áron kézműveskereskedő Krakó, Wolter és Berger kereskedő-öcg Bécs, Valenzin Guizeppe kereskedő Görz, Zernitz

Testvérek kereskedő-öcg Triest, Braun Sámuel bejegyzett kereskedő Csongrád, Wagenknecht József kereskedő Prag-Lieben.

Szessárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben 39.— korona, áruban 39.60 koronára. Bécsben készpénzben 37.80 korona, áruban 38.20 korona.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítők üzleti heti jelentése.) Osendes forgalom jellemzi az elmúlt hetet. — Husmenüké változatlán árákon jogytak. — Vidéki jómínőségű husok felszállítását ajánljuk. — Borjuk is tartott árákon gyorsan kelnek, 70—88 fillér az ár hosszan mérve. — Barányok 6—14 korona árat jegyeznek. — Sertesek szalonnával 92—1.—, szalonna nélkül 90—94, süldők 90—1.— korona árban cseréltek gazdát. — Vadak közül özek jó keresletnek örvendnek, özek ára 1.40—1.60 korona nagyság szerint. — Szalonna 2.——2.20 korona darabja. — Baromfi árák változatlánok. — Szép poulardok ára 2.40—3.— korona párja. — Liba kilogrammja 1.14—1.20 korona. Ajánljuk a szorgalmas szállítást. — Tojás árak nem voltak nagyobb hullámszámnak kitéve. Ma prima 53.——53.50 korona, gyengébb árú 50.——52.— korona. A készletek prompt felkúldése ajánlatos. — Vaj árák tartottak. Teavaj 2.30—2.50 korona, főzövaj 1.60—1.80. Turó már kevésbé keresett, 14—16 fillér. Sónka 1.50—1.70. számai 2.40—2.60, kalbász 1.20 kgja. Vidéki füstöltus 90—1.—. Dió erősen kínálva. Minőség szerint 24—34 fillér kgja. Burgonya róssa 3.20—3.60. sárnga 3.20—3.40 minőség szerint. Spárga kisebb tételekben érkezik. Ára 1.40—2.60 kgja vastagság szerint. Minél korábbi beküldés ajánlatos. Tekintettel a jövő heti zsidó-ünnepekre, mindennemű élelmi cikke nagyarányú felkúldését ajánljuk t. beküldőinknek!

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.) A husvétü ünnepekét követő hét rendszeren magadáhozza a magidény végét is, ez idén azonban nem volt így, mivel az ilyet az ünnepek után ismét nagyon megélenkült. — Vörös hermag. A forgalom valamivel gyengébb volt és most inkább az északibb vidékeken lakók kezdenek szükségletük ledezéséhez hozzálátni. — Lucernmag. A kereslet oly rendkívül erős, mint amiről már évek óta nem volt eset. Az érdeklődés minden fajra kiterjedt, minélőg a készletek nagyon megapadtak és a mult heti szállár iránzat e héten is tartotta magát. Ezen magnak további áremelkedése nincs kizárva, mivel ez idén már eddig is kétszer oly mennyiség jogyott el, mint az elmúlt év hasonló időszakában. — Takarmányrágmagvak. Különösen az impregnált fajok továbbra is keresettek voltak. Ugy az impregnált, mint a nem impregnált magból a főajok vörös és sárnga fajokban még kaphatók. — Muharag. Tekintettel arra, hogy rossz csiraképességű magból nagyobb készletek vannak, a vevők rendeléseiknél határozottan kikötik a csiraképességnek 80 százalékban való kiütetését, melynek legalább 50 százalékának kell lenni. 95—100% csiraképességgel bíró magról magasabb árák kőveteltettek, melyek szívesen meg is adattak. Fűmagvak. Egyes iajokból a készletek már kezdenek apadni. Oly iajok, melyek időközben kifogytak, kitűnő minőségben újabbban beszerezhetőek voltak és ismét raktáron vannak. Baltacim és búkkönyv nyugodtabb irányzatuk.

Jegyzések 50 kilonként Budapestben érve: Vörös hermag 50.—60.— K., lucernamag 63.—75.— K., muharag 13.—14.— K., muharag régi mag 8—10 K., tavasi búkkönyv 8.50—9.— K., baltacim 12.—13.— K.

Denarátul szesz. (Kalmár Sándor-jelentése a Budapesti Napló részére.) Mint minden évből, ugy most is a kampagne vége felé a mezőgazdasági szeszgyárak egy kevés exkontingensét kénytelenek termelni, amely exkontingensben tartályok hiányában azonnal tül kell adniok. Ez az oka, hogy exkontingens szeszben sürgős a kínálat, ami az irányzatba kedvezőtlen befolyást gyakorolt. Készár elhanyagolt, de annál inkább élénk az érdeklődés hosszu lejáratu kötések iránt, amelyeknél a gyárosok — utalással az Amerikából kiindult tengeri ringre, amely az árákat felosi-gazza, — jóval magasabb árákat jegyeznek és érnek el, mint a napi árák. Mai jegyzések nagyban a-onnal való szállításra 31½—32½, egy éven belül történő elszállításra 32½—33½ koronára pr. 10.000 literik, ingyen barbelban, budapesti állomásokra szállítva, készpénzfizetés mellett, engedmény nélkül. Egyes barrelok 1 koronával drágábbak.

Juhvászár. (A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 727 darab juh, — kecske. Jegyzett árák: Elsőrendű (vagy 32 k-tól 40.— k-ig páronként), középminőségű ürü — 1-től 36 l-ig, kivételesen — 1 l, kg-ként, vagy — k-tól 25.— k-ig páronként, kosokért — 1-től — 1-ig, kivételesen — 1-től — 1-ig, vagy — k-tól — k-ig, középminőségű gyapjas — 1-től — 1-ig, kivételesen — 1 kg-ként, vagy — k-tól — k-ig páronként, kosok legjobb minőségű — fillérik, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — fillér, páronként — — — — — korona, szebriai juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona, anyajuhokért — fil. kgkint (— — — — — K-ig páronként), kislejtett juhokért — fillér kgknt (— — — — — korona páronként) keszek — — — — — korona páronként. A vásár irányzata lanya volt s az árák kg-kint 2 fillérrel hanyatlottak.

Budapesti konsum-marhavászár. Április 14-én. Felhajtott 312 darab ökör, 11 darab bika, 17 darab tehén, — bivaly. Összesen 340 darab szerb marha. Árjegyzések: Elsőrendű szerb ökör 54—60 koronáig, kivételesen 63 korona, másodrendű 46—52 koronáig, silány 42—44 K.-ig, bikakért 48—53 koronáig, tehénenkért 42—48 koronáig, bivalyokért — — — — — koronáig métermázánként. A felhajtás 100 darabbal nagyobb volt, mint a mult héten, de m után bécsi vevők

is többet vásároltak, az iránzat élénk volt; áremelkedés 2 koronával mm-kint.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székesfővárosi sertés-konsumvásár árjegyzése 1902. évi április 14-én. Készlet 301 darab. Erkezett 590 darab. Összesen 891 darab. Eladott 700 darab. Maradt 191 darab. Napi árák: 120—180 kilogramm súlyban 100—106 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 98—106 koronáig. 320—380 kg-r. súlyban 98—104 K.-ig Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 92—96 koronáig. Malac — — — fillér. Az iránzat lanya volt.

Bécsi vágómarhavászár. Április 14-én. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st.-márci központi vásároknakban ma megtartott vágómarhavászár felhajtás: 3048 darab magyar fajtájú, 526 darab galiciai fajtájú, 11 darab bukovinai fajtájú, 805 darab német fajtájú, összesen tehát 4880 darab szarvasmarha.

Jegyzések: 100 kilogrammonként 616 súlyban, magyar hi:öökör I. minőségű 68—72 fillér, kivételesen 74.— fillér, II. minőségű 58—67 fillér, III. minőségű 50—57 fillér, galiciai hizöökör I. minőségű 68—74— fillér, kivételesen 77 fillér, II. minőségű 68—74— fillér, III. minőségű 54—59 fillér; német ségü öökör I. minőségű 78—81 fillér, kivételesen 82 fillér, II. minőségű 68—77 fillér, III. minőségű 58—67 fillér. Legelő öökör — — — fillér, levagott öökör — — — fillér. Bika és tehén 100 kilogrammonként 46—64 korona. Kivételesen 68 korona, 100 kilonként, bivaly 34 korona, a fogyasztási adóval együtt.

A budapesti gabonafőzsde.

Budapest, április 14.

Nyugodt üzletmenet és változatlán árák mellett 19.000 métermázsa buza került forgalomba.

Rozs 5 fillérrel magasabb. Egyéb gabonaműekben nem történt változás. Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 400 mm. 79 k. 9 K. 4½ 67 f. 200 mm. 79 k. 9 K. 55 f. 200 mm. 78 5 k. 9 K. 52½ f. 350 mm. 78 5 k. 9 K. 47½ f. felső, 200 mm. 78 k. 9 K. 47½ f. sárnga, 100 mm. 78 3 k. 9 K. 52½ f. 1., 200 mm. 78 2 k. 9 K. 50 f. 200 mm. 78 k. 9 K. 60 f. 100 mm. 78 k. 9 K. 52½ f. 1., 600 mm. 78 k. 9 K. 45 f. 100 mm. 77 5 k. 9 K. 40 f. búkkönyv, 100 mm. 77 k. 9 K. 45 f. 400 mm. 78 k. 9 K. 45 f. 100 mm. 78 k. 9 K. 45 f. 100 mm. 78 5 k. 9 K. 45 f. búkkönyv.

Hőmérszékviszársárhelyi: 2000 mm. 78 k. 9 K. 65 f. Szentcs: 4000 mm. 77 5 k. 9 K. 52½ f. Fejérmegyet: 150 mm. 77 5 k. 9 K. 52½ f. Búdára, 300 mm. 76 5 k. 9 K. 35 f. Búdára. Bihari: 100 mm. 77 5 k. 9 K. 35 f. Pestmegyevidéki: 1700 mm. 77 k. 9 K. 45 f. 300 mm. 77 k. 9 K. 22½ f. 1., 100 mm. 76 k. 9 K. 30 fillér.

Becskereki: 1000 mm. 76 k. 9 K. 22½ f. Temesvári: 2700 mm. 74 k. 9 K. — f. Mind három hónapra. Rozs: 500 mm. 7 k. 25 f. paritásra. Arpa: 1000 mm. 6 K. 50 f. 100 mm. 6 K. 10 f. 900 mm. 6 K. — 3 hóra. Zab: 100 mm. 7 k. 60 f. 100 mm. 7 K. 85 f. Készpénzfizetés mellett.

Tegnapelőtt delútan eladott: Raktárúrs: 1700 mm. 76 k. 9 K. 20 f. A készárú hivatalos jegyzése a budapesti árúrs értéktőzsde sokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns: B u z a, Kiló, 50 kilogramm ára, Kiló, 100 kilogramm ára. Rows include Tiszavidéki, Fejérmegyet, Pestvidéki, Bányai, Bácsai.

Table with columns: Egyéb gabonaműek, Kiló, 50 kilogramm ára, Kiló, 100 kilogramm ára. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Köles.

A határidőszálat folyamán a következő kötések történtek: Áprilisi buza 1902. . . 9.25—9.26—9.27—9.28—9.30. Majusi buza 1902. . . 9.09—9.07—9.08—9.10—9.11. Októberi buza 1902. . . 8.01—8.—8.01—8.—. Októberi rozs 1902. . . 6.59—8—60. Októberi zab 1902. . . 5.85—5.84—5.85. Májusi tengeri 1902. . . 4.93—4.94—4.92—4.93—4.94. Julius tengeri 1902. . . 5.08—5.09—5.06—5.09—5.07. Augustusi repce 1902. — — — — —. Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with 2 columns: Item name and price. Includes 'Aprilisi buza 1902.', 'Májusi buza 1902.', 'Októberi buza 1902.', etc.

Deántan fél 5 órakor zárul:

Table with 2 columns: Item name and price. Includes 'Buza áprilisra 1902.', 'Buza májusra 1902.', 'Buza októberre 1902.', etc.

A budapesti értéktőzsde.

Az előtőzsdén csekély forgalom mellett, magasabb bécsi jegyzésekre és vételekre az irányzat szilárd. A délitőzsdén némi ingadozások után az árfolyamok tartottak maradtak.

Előtőzsde. Osztrák hitelrészvény 680.75-680.50. Magyar Hitelezésrészvény 695.50. Rimamurányi részvény 509.--, Délnavas-részvény 62.50. Államvasuti részvény 667.50. Városi Villamos Vasut részvény 314.50. Közüti vaspálya részvény 645.50. Alpesi bányarészvény 392.--, Koronajáradék 97.80 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar Hitelbank részvény 693.--691.75. Leszámlítóbank részvény 442.50. Osztrák Hitelezésrészvény 680.25-617.--, Alpesi bánya részvény 381.50. Német birodalmi márka 117.42. Rimamurányi vasmű részvény 508.50-507.--, Közüti vaspálya részvény 643.--642.--, Városi villamosvasuti részvény 313.50. Déli vasut részvény 62.50- Államvasutirészvény 666.--663.50 korona.

Az utőtőzsdére Koerber lemondásának híre érkezett, mire az irányzat ellenyhult.

Osztrák hitelrészvény 675.60. Magyar hitelrészvény 690.--, Államvasutirészvény 661.50 korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatok maradtak:

Osztrák hitelrészvény 675.25. Magyar hitelrészvény 689.25. Leszámlítóbank 442.50. Rimamurányi vasmű részvény 507.--, Osztrák-Magyar államvasuti részvény 661.50. Közüti vasut részvény 645.50. Villamosvasut részvény 314.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 48.--56.-- korona, vörös aprószemű 38.--42.-- korona, vörös erdélyi ---- korona, vörös bánsági ---- korona, középszemű 46.--48.-- korona, nagyszemű 50.--54.-- korona. Disznózsír: budapesti: 66.75-67.25 korona, vidéki ---- korona. Táblaszalonna: légerszáritott vidéki ---- korona, városi 4 darabos 47.50-48.--, korona, 3 darabos 51.50-52.--, korona, füstölt ---- korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12.75-13.25 korona, 120 darabos ---- korona, 100 darabos 18.50-18.75 korona, 85 darabos 21.50-22.--, korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 12.75-13.25 korona, 100 darabos 17.50-18.--, korona, 85 darabos 21.--21.50 korona. Szilvaiz: slávoniai 19.25-19.50 korona, szerbiai 17.50-18.-- korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, április 14. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A külföldi tőzsdék valamivel magasabb árfolyamokat jelentettek, de ennek befolyását a kedvező időjárás ellensúlyozta és így a forgalom nyugodt magatartással, változatlan árfolyamokon mozgott. Zárlatok kötettek: Buza tavaszra 9.32, tengeri májusi-juniusra 5.19. Jegyeztettek: Zab tavaszra 7.29-7.30, május-juniusra 7.28.

A bécsi értéktőzsde.

A békehirekre és a magyar konverzió kereszttulvitelére indult akció folytán az előtőzsdén a hangulat barátságosabb volt.

Zárlat kedvtelen hangulatban folyt le.

Bécs, április 14. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyjáradék 119.20. Tiszai és eszegi kölcson sorsjegye 165.--, Magyar vasuti kölcson ezüstben 100.60. Magyar keleti vasuti állami kötvény 120.30. Magyar leszámító- és pénzváltóbank ----, Rimamurányi vasmű részvény 507.50. Magyar koronajáradék 97.45. 4%-os magyar földterem. kötvény 97.15. Magyar hitelbank részvény 691.--, Magyar nyeregemény kölcson sorsjegye 200.--, Kassa-oderbergi vasuti részvény 378.--, Magyar keresk. bank ----, Magyar cukoripar 1390.

Bécs, április 14. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3%-os papírjáradék 101.60. 4%-os osztr. aranyjáradék 120.35. 1890-os sorsjegye 152.50. Osztrák hitelesorsjegye 431.--, Angol-osztrák bank ----, Bécsi bankjegyesület 454.--, Osztrák-magyar bank 1506. Déli vasut 62.--, Dunagőzhajózási részvény 864.--, Dohányrészvény 292.--, Cseásári és királyi arany 11.39. Német bankváltók 117.37. 4 2/3%-os ezüst járadék 101.40. Osztrák koronajáradék 99.35. 1864-iki sorsjegye 246.--, Osztrák hitelintézeti részvény 675.75. Unionbank 550.--, Osztrák Länderbank 423.--, Osztrák-magyar államvasut 667.75. Elhavölgyi vasut 465.--, Alpesi bányarészvény 380.--, 20 frank arany 19.08. Londoni váltó 240.27 Bécsi Tramway

Litt B. 284.--, Bécsi Tramway Litt A. 288.--, Lipót kohó 345.--, Az irányzat nyomott.

Bécs, április 14. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 674.75. Magyar hitelrészvény 690.--, Angol-Osztrák bank 280.--, Bécsi bankjegyesület 454.50. Union bank 550.--, Länderbank 423.50 Osztrák-magyar államvasut részvény 661.75. Déli vasut 62.--, Elhavölgyi vasut 466.--, Eszaki nyugati vasut részvény 456.50 Dohányrészvény 293.--, Rimamurányi vasmű 507.--, Alpesi bányarészvény 389.50. Májusi járadék 101.60 Magyar korona járadék 97.45. Török sorsjegyek 108.75. Német birodalmi márka 117.45 ---, Napoleon'or 19.09.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, április 14. (Tőzsdei tudósítás.) A politikai vezérérőlk konferenciáról szóló londoni jelentésekben a tőzsde a békehirek megerősítését látja. Erre a forgalom szilárdan alakult. Vas- és kőszénrészvények a belga szátrájkirenek emelkedtek. Általában a forgalom nem volt nagyon élénk, mert a tőzsde a londoni zúrkusokra várt. Később az irányzat Bécsre kisze gyengült. Magánkatálb 1 1/2%.

Berlin, április 14. (Zárlat.) 4 2/3%-os papírjáradék ----, 4%-os osztrák aranyjáradék 102.75. Elhavölgyi vasut ----, Magyar koronajáradék 98.10. Osztrák-magyar államvasut 142.40. Kassa-oderbergi vasut ----, Bécsi váltótár 85.15. Magyar vasuti beruházási kölcson 101.25. Alpesi bányarészvény ----, Disconto-Commandit 189.75. Általános villamosági Edison 193.--, Gelsenkirchen 165.25. Laura-kohó 203.10. 4 2/3%-os ezüstjáradék 101.50. 4%-os magyar aranyjáradék 101.--, Osztrák hitelrészvény 212.75. Déli vasut 17.75. Károly Lajos vasut 100.70. Orosz bankjegyek 216.25. 4%-os uj oros kölcson 96.70. Török dohányrészvény ----, Olasz járadék 100.90. Magyar hitelbank ----, Dynamit Trusit 177.50. Harpeni 167.90. Az irányzat gyengébb.

Berlin, április 14. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom: 4%-os magyar aranyjáradék 101.--, Magyar koronajáradék 98.10. Osztrák hitelrészvény 211.90. Osztrák-magyar államvasut 141.60. Déli vasut 16.90. Eszaki nyugati vasut ----, Elhavölgyi vasut ----, Orosz bankjegye készpénz ----, Buschtiehradi ----, Orosz bankjegye 216.25. (Utlimo.) Lombard ----.

Páris, április 14. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut ----, 4%-os osztrák aranyjáradék 101.50. Osztrák Länderbank ----, 3%-os francia járadék 101.02. Ottomanbank 656.--, 3 1/2%-os francia járadék 102.52. Alpesi bányarészvény ----, Déli vasut 99.--, 4%-os magyar aranyjáradék 102.60. Párisi bankrészvény 102.--, Olasz járadék 100.77. Francia törleszt. járadék ----, Osztrák földhitelintézeti részvény 1299.--, Török dohányrészvény 319.--, Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, április 14. (Zárlat.) 4 2/3%-os papírjáradék 101.60. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.70. Magyar koronajáradék 98.30. Osztrák-magyar bank 114.70. Déli vasut 17.50. Elhavölgyi vasut ----, Londoni váltótár 204.70. Bécsi bankjegyesület 115.20. Villamos részvény ----, 3%-os magyar aranykölcson 85.60. 4 2/3%-os ezüstjáradék 101.45. 4%-os magyar aranyjáradék 101.50. Osztrák hitelrészvény 213.--, Osztrák-magyar államvasut 142.80. Eszaki nyugati vasut ----, Bécsi váltótár 851.50. Párisi váltótár 813.83. Unio bank ----, Alpesi bányarészvény 200.--, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, április 14. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januárja. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 212.--, Német bank ----, Disconto 189.50. Harpeni kereskedelmi bank ----, Gelsenkircheni ----, Harpeni 167.90. Laura-kohó ----, Olasz járadék ----, Csendes.

Hamburg, április 14. (Zárlat.) 4 2/3%-os ezüstjáradék 101.40. 1890. sorsjegye 153.--, Déli vasut 17.25. 4%-os osztrák aranyjáradék 103.--, Osztrák hitelrészvény 211.90 Osztrák-magyar államvasut 141.60. Olasz járadék 100.75. 4%-os magyar aranyjáradék 100.85. Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Április 14. A sertésüzlet irányzata változatlan.

A) Híatos sertések ára: L A) Magyar elsőrendű Orz nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 98-100 fillérg. Orz közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) ---- fillérg. Fiatl nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 106-107 fillérg. Fiatl közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 102-104 fillérg. Fiatl könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) ---- fillérg. II. Magyar s zedet: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) ---- fillérg. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) ---- fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) ---- fillérg. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) ---- fillérg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) ---- fillérg. Könnyű (páronként 200 kilogramm terjedő súlyban, ---- fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl) Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) ---- fillérg. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 102-104 fillérg. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 98-100 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 98-98 fillérg.

Sertésüzlet szám 1902. április 12. napján volt készlet 38.411 darab. --- 1902. április 13. napján felhajtott 1096 darab. 1902. április 13. napján elszállított 1115 darab, 1902. április 14. napjára maradt; készletben 38 992 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

--- Április 13. ---

Kinevezés. A pénzügyminiszter a központi díj- és illetékszabási hivatalból Orosz Lajos pénzügyi segédattit pénzügyi titkárrá a Budapesti déltőzsdéi pénzügyigazgatóság, ezen igazgatóságtól Kaimar F. Sándor pénzügyi fogalmazót pénzügyi segédattikrá a központi díj- és illetékszabási hivatalhoz végleges minőségben, továbbá a székesfehérvári adófelügyelő mellől Dr. Mátyás Andor pénzügyi fogalmazó-gyakornokot pénzügyi fogalmazóvá a budapesti déltőzsdéi pénzügyigazgatóság, végül Szentpétery István végzett joghallgatót pénzügyi fogalmazó-gyakornokká a székesfehérvári adófelügyelő mellé ideiglenes minőségben, a belteni adóhivatalhoz Jakó Sándor szilágysomlyói adóhivatali ellenőrt pénztárnokká, Nemeth József tenkei adóhivatali tisztet ellenőrré, a nagyménfői adóhivatalhoz Kalina Lajos nagyrőcei adóhivatali gyakornokot ideiglenes minőségű adótitkárrá, a besztekeri pénzügyigazgatóság Kőlcsey Dezső berezgszói pénzügyi

fogalmazó-gyakornokot pénzügyi fogalmazóvá ideiglenes minőségben. Koch György zimonyi fővármihatali segédattit a X. fizetési osztály 3-ik fokozatúba végleges minőségű vámtiszté a zimonyi, Horvács Péter zágrábi fővármihatali gyakornokot a XI. fizetési osztály 3-ik fokozatúba végleges minőségű vámségdítiszte a zágrábi és Kregár Károly zimonyi fővármihatali gyakornokot a XI. fizetési osztály 3-ik fokozatúba végleges minőségű vámségdítiszte a zimonyi fővármihatalhoz, a belovári adóhivatalhoz Djansics Vendel bródi adóhivatali gyakornokot adótitkárrá ideiglenes minőségben, a kuvokári pénzügyigazgatóság Szekulics Dóme karlócai könyvelőt állami végrehajtóvá ideiglenes minőségben, Nickmann Rikárd okleveles bányagyakornokot, az állami szolgálatban való véglegesítése mellett bánáyatistjelölté nevezte ki. Az igazságügyminiszter Horváth Kálmán egy törvényeszéki irodaigazgató, jelenlegi alkalmazása helyén, a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatúba irodaigazgatóvá nevezte ki.

Pályázat. Postamesteri állás Rába-Szt.-Mártonban május 9-éig. --- Debreczeni pénzügyigazgatóságán három fővizgatói állás 2 hét alatt. --- Kékesi járásbírósnál járásbírói állás 2 hét alatt. --- Pozsonyi pénzügyigazgatóság kerületében pénzügyi szemléti állás 14 nap alatt. --- Lugosi pénzügyigazgatóság kerületében lévő orszvai fővármihatalnál vámgyakornok-jelölti, esetleg vámgyakornoki állás 2 hét alatt. --- Deési pénzügyigazgatóság kerületében lévő magyarláposi, szamosújvári, esetleg a deési, vagy belteni adóhivatalok bármelyikén egy-egy, összesen két díjtalan adóhivatali gyakornoki állás 2 hét alatt.

Napirend.

Naptár. Kedd, április 15. --- Római katolikus: Anasztázia. --- Protestáns: Neszte. --- Görög-orosz: (április 2.) Titusz. --- Zsidó: Nisan 8. --- Nap kél: 4 óra 56 perccor. --- Nyugszik 6 óra 32 perccor. --- Hold kél: 10 óra 55 perccor délelőtt. --- Nyugszik: 12 óra 58 perccor éjjel. A földművelésügyi miniszter napjand délután 5 órakor. Az osztályos-jelölti tőzsde délelőtt 9 órakor. Tavasz tálrat a városligeti Múcsarnokban d. e. 9-től délután 6-ig. Belépődíj 1 korona. A Nemzeti Szalon tavaszi tálrat nyitva délelőtt 9 óratól este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér. Nemzeti Múzeum. Régiségár. Nyitva délelőtt 9 óratól délután 1 óráig. Többi tarai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg. Iparművészeti múzeum délelőtt 9 óratól d. u. 1-ig. Technologiai iparmúzeum délelőtt 9-1-ig. Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-út 72.) d. e. 9-1-ig. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-út 14.) nyitva d. e. 10-1-ig. Belépődíj 1 korona. Múzeumi könyvtár délelőtt 9 óratól 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óratól 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12-ig. Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Vácokor. 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelméletörténi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külhoni kirendeltségek közötti üzletvezetés (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Vácokor 32. szám alatt.

Időjelzés.

--- Az Országos Meteorologiai Intezet hivatalos jelentése. --- Budapest, április 14.

A magas levegőnyomás északi Európát, az alacsony pedig nyugati és déli Európát borítja. Európában enyhe és tulnyomóan száraz időjárás van; Németország jelenlegiben zivatrok is voltak. Hazánkban az idő változóan felhős és enyhe volt. Esők inkább csak az ország délelteli részein fordultak elő. Kildás: Enyhe idő várható, elvélve zivatros esőkkel.

Vizállás.

Table with columns for dates (Apr. 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, Apr. 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, Apr. 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31) and various locations (Buda, Pest, etc.) with water level measurements.

Advertisement for Dr. Müller's medicine. Text: 'Dr. MÜLLER főttörzsorvos-féle injekció és labdacsk a legjobb és leghatásosabb szerek új és régi húgy-csőbántalmaknál... Török József gyógyszer-tára Budapest. Kirtály-utca 12. és Andrássy-ut 26. Sziveskedjék ezen hirdetőt kívágni és megőrizni.'

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1902. április hó 15-én.

Parasztbecsület.

Melodráma 1 felvonásban. Zenéjét szerzte Mascagni P. Szövegét írták Targioni-Tozzetti és Menasci. Fordította Radó Antal.

Személyek:
Santuzza Vasquezne Alfio Beck
Lola Payer Lucia Valent V.
Turiddu Kertész

Utána:

Előszór:

Szerelmi kaland.

Tréfái ballet 4 képm. Szövegét írta Regel Henrik. Zenéjét szerzte Mader Raout. Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. április hó 15-én.

A szerencse.

Vígjáték 4 felvonásban. Írta Capus Alfréd. Ford. Bálint D. zsef.

Személyek:
Julien Császár Geneviève V. Molnár
Charlotte Lányai Chantreau Gabányi
Josephine Ligeti Simone Maróthy
Clémence Meszlényi Sigismond Horváth
Louise T. Vizvári Lebrancard Pálfi
Edmond Dezső Poussier Náday
Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. április hó 15-én.

Fifin.

Operett 3 felvonásban. Írta és zenéjét szerzte dr. Schwimmer Aurél.

Személyek:
Pitkins Sziklai Hopkins Mátrai
Mary Lányi A felesége Sziklainé
Harry Farkas F. A leánya Mezei
Turtle Sam Giróth Kitty Tomcsányi
Michel Palásthy Brown Deli
Fifin Fedák Betty Almásy
Kezdeté 7 1/2 órakor.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedésében** Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és **Andrássy-ut. 2.** (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. április hó 15-én.

A zsába.

Bóhózát 3 felvonásban. Írták Hennequin és Duval. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:
Barisard Góth Lehuchois Balassa
Colotte Pécsi P. Zenobia Hegedűsné
Leclapierné Nikó L. Théodore Tanay
Marcnelle Hegedűs Sophie Bálint
Suzanne Haraszthy Casimir Győző
Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. április hó 15-én.

Nebántsvirág.

Énekes színmű 4 felvonásban. Írták Meilich és A. Millaud. Fordították Evva Lajos és Rákosi Viktor. Zenéjét szerzte Hervé.

Személyek:
Flavigny Pálmay Színigazgató Ujvári
Chateau Németh Rendező Nagy
Champlatreux Szirmai Gusztáv Deli
Celestin Tollagi Róbert Kaloecai
Corinna Vidorné Loriot Solymosi
Apácafejed. Siposné Lydia Harmath
Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. április hó 15-én.

A madarász.

Operett 3 felvonásban. Zenéjét szerzte Zeller K. Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. április hó 15-én.

A sport.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Albrecht-Mulató.

Király-utca 71.

ALBRECHT FERENC igazgató.

Ma először:

A brünni cseh opera-társulat vendégszereplése.

Ujdonság! **DALIBOR.** Ujdonság!

Hőseis opera 3 felvonásban Smetenától. Jegyek elővétel díj nélkül a Mulató pénztáránál kaphatók 9-1-ig és 8-6-ig.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Minden este:

Luna asszony

Milla Barry mint vendég.

Mariot, Baumann, Strasser. Baner Róza, Linden Lizeri, Paulet Ilka, Christoff, Brammer stb.

Chassino

! Szenczió!

A kávéház létkertjében reggel 6 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangverseny.

Holtzspach
hűvösölgyi
„Orvadász“
vigadója április 15-én megnyit!

Petánovits

METROPOLE-SZÁLLÓJA

A télikertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról
kitünő zenekara játszik.

Kinek

SORSJEGYE

ZÁLOGBAN

UGYAN

ire pénzküldésn kell, első kamat mellett kaphat, vagy **SORSJEGYE** van és sokra magasabb kölcsönt akar, küldje be zálogjegyét, én a **SORSJEGYET** saját pénzemmel kiválom és magasabb kölcsönt adok, vagy megveszem a **SORSJEGYET** a napi áron és visszadom **AZOKAT** csekély havi részlet. mellett **FLEISSIG SÁNDOR** BANKHÁZ Budapest, Erzsébet-körút 2.

Dórr Kelemen Germersheim-ban, mint a 14435. számú.

„Eljárás szilárd anyagok előállítására tulhevített kátrány alkalmazása által” című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyar gyárosokkal összekötötést keres; szabadalmát esetleg el is adja vagy gyártási engedélyt ad. Érdeklődőknek szivesen szolgál bővebb felvilágosítással

Kelemen és Társa
szabadalmi ügyvivő iroda,
Budapest, Royal-szálloda H.

11612. számú

„Gőzszivattyú“

című 1898. január 11-ről kelt magyar szabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok „W. N. 2480” alatt Mosse Rudolfhoz Bécs, I. Seilerstätte 2. intézendők.

Nincs többé jéghiány!

Szabadalmazott jégkészülékünkkel mindenki kőszíthet 2 perc alatt abszolút tisztá, élvezhető **jéget vagy fagyaltot.**
E készülék csakis két mérőben kapható és pedig 3 kiló jég tartalommal ára K. 50.— 5 kiló jég tartalommal ára K. 60.—
Amerikai forgatható betegszal
különbösen vélszerű olyanoknak, kik ágybau étkezni, olvasni vagy írni szoktak. Pillanat alatt átalakítható éjjeli szekrény, íróasztal vagy gyermekasztallá. Betegszobában nélkülözhetlen. Ára 30 korona. Leírás bérmentve. Szárféle egyéb amerikai különlegesség. Teljes kőse árjegyzék 40 fill. levélbélyeg ellenében.
AMERIKAI „AITA” BUDAPEST,
V., Nádor-utca II.

33206. szám. 1902. II.

Hirdetmény.

A ménesbirtok tulajdonát képező ugynevezett ó-épületi bolthelyiségnek folyó évi október hó 1-től kezdődőleg 3 év tartamára leendő bérbeadása iránt

folyó évi május hó 9-én

a ménesbirtok hivatalos helyiségében nyilvános ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Pályázni szándékozók felhívatnak, hogy egy koronás bélyeggel ellátott és az évibér 10 százalékának megfelelő bánatpénzzel felszerelt zárt írásbeli ajánlatukat a m. kir. állami ménesbirtok igazgatóságánál Mezőhegyesen, ahol a szerződési feltételek is betekintheők, az említett határidőig nyujtsák be.

Budapest, 1902. április 10.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Az „ANKER“

élet- és járadék biztosító-társaság.
Magyarországi vezérképviselősg.: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám (Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapítatott 1858.

Összes vagyon 138 millió korona
Biztosítási állomány 505 millió korona
Eddigi kifizetések 232 millió korona

A nyereség-részesüléssel biztosítottak **vegyes és haláleseti biztosításoknál** A osztályok szerint — ugy mint 26 év óta állandóan — az évi biztosítási díj 25%-át kapták közszépben kifizetve, míg a **vegyes és takarékpénztári biztosításoknál** B osztályok szerint (évenként emelkedő osztalék) a biztosítás kezdete óta befizetett összes díjak 30%-a, ugymint a biztosítási tartam

3 éve után.	4 év után,	5 év után,	6 év után,	7 év után
9%	12%	15%	18%	21%

fizetettelt ki közszépben.

Előnyös kiházásitási és vegyes biztosítások.

Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselősg., (hová ügynőköségék iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynőek.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Várszínház
Szerda	A Denevér	Otthon	A dada	Egy görbe nap	Fifine	Az én szabóm Údvözet a bácsitól Szép Galathia
Csütörtök	Tetemre hívás Szerelmi kaland	Pogány Gábor	Kuruc Feja Dávid	A rozsályi malom	Fifine	Rip van Winkle
Péntek	Nincs előadás	Kain	A zsába	San-Toy	Fifine	A mótely
Szombat	Tristan és Izolda	Himfy dalai	Az őrnagy ur	Katalin	Fifine	A mótely
d. u. Vasárnap este	Bajazzók Szerelmi kaland	Egy szegény ifju története Az agglegények	Kuruc Feja Dávid	Nebántsvirág	Lotti ezredesei	A mótely
			Az őrnagy ur	A rozsályi malom	Fifine	

„LE DÉLICE“

A szivarka egyszer meggyujtva mindvégig ég.

Legjobb Vergé **szivarkapapir.**
Legkedveltebb Vergé **szivarkahüvely.**
Minden dohánytőzsdében kapható.

